

markсист teori 47

Mart-Nisan 2021 ❖ 7.50 TL

Beş ayın tablosunda;
parti, direniş ve
mücadele hakikati
Füruzan Ege

Politik uyanıklık ve
devrimci kararlılık
Cemil Veli Yılmaz

Boğaziçi direnişi
yolu açıyor
Fadime Şewfn

Faşizme karşı mücadele
stratejisinin genel hatları
Toprak Akarsu

Neofaşistlerin korona
krizi fırsatçılığı
Ziya Ulusoy

Parola: Yetinme daha
fazlasını iste
Nehir Doğan

Son dönemde
ABD-AB-Türkiye ilişkileri
İbrahim Okçuoğlu

Louis Bonaparte'ın On Sekiz
Brumaire'i Hakkında Bir
Deneme
Bora Poyraz

Çiftçiler ve işçiler
Modi'ye karşı
Srishti Yadav

**Dosya: Güncel Mücadele
Deneyimleri**

Marksist Teori

47

Mart-Nisan
2021

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın

Varyos Gazete Dergi adına Yazı İşleri Müdürü: Tülin Gür

Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzın Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL

Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212) 529 06 75

Web Sitesi: www.marksistteori2.org

Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79

Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)

Posta Çeki Hesap No: Varyos Gazete Dergi 17629956

İçindekiler

7 | Beş ayın tablosunda; parti, direniş ve mücadele hakikati
Füruzan Ege

17 | Gökhan Güneş kampanyası:
Politik uyanıklık ve devrimci kararlılık
Cemil Veli Yılmaz

29 | Boğaziçi direnişi yolu açıyor
Fadime Şewîn

41 | Faşizme karşı mücadele stratejisinin genel hatları
Toprak Akarsu

57 | Neofaşistlerin korona krizi fırsatçılığı
Ziya Ulusoy

69 | Parola: Yetinme daha fazlasını iste
Nehir Doğan

79 | Son dönemde ABD-AB-Türkiye ilişkileri
İbrahim Okçuoğlu

91 | Louis Bonaparte'ın On Sekiz Brumaire'i
hakkında bir deneme
Bora Poyraz

105 | Çiftçiler ve işçiler Modi'ye karşı
Srishti Yadav

Beş ayın tablosunda; parti, direniş ve mücadele hakikati

Füruzan Ege

Devrimci sosyalistlerin sistematik biçimde karşı karşıya kaldıkları gözaltı ve tutuklama saldırılarının ardından yaşanan güç kaybına rağmen, parti işleyişinin gerekleri doğrultusunda hızla atılan adımlar, parti yönetim mekanizmalarının ve parti örgütlerinin çalıştırılması devrimci inisiyatif ve önderlik etme niteliğinin ifadesidir. Böyle dönemlerde, tek tek parti örgütlerinin düzgün parti işleyişi, düzenli organ yaşamı konusunda ısrarlı olmaları, kolektivizmin canlılığı, disiplinli hareket etme düzeyi, örgütsel sürekliliğin ve devrimci iradenin başta gelen görünümüdür.

Parti için gelişiminin sorunlarına, süreçlerine, imkânlarına ve risklerine hâkim olmak; gelişimini yönetebilmenin, “devrimci kendiliğindencilik”ten sakınabilmenin ve kendi tarihine hükmedebilmenin koşuludur. Parti, var oluşu ve gelişiminin belirli bütün anlarının genel çerçevesini ve içinden geçmekte olduğu kritik süreçlerin sorunlarını çözümlmeli, kavramalı, sürecin yönünü ve hareket tarzının esasını tayin edebilmelidir.

Özel, özgün anların, kritik süreçlerin, keskin dönemeçlerin çözümlenmesi, analiz ve öngörülerin doğru bir hareket tarzı ile buluşturulması, bilinçli, iradi müdahalenin geliştirilmesi ve yönetme kabiliyetinin sergilenmesi her bir dönem boyunca sürer. Bu olanakların analizine dayalı bir dönemsel gelişim stratejisi tartışmasıdır esasında. Partinin gelişimi işçi sınıfı

ve ezilenlerin mücadelesinin gelişiminin ihtiyaçlarını anlama, çözümleme kendi rolüne uygun düşünsel ve pratik politik yanıtlar geliştirme, özetle sınıflar mücadelesinde kendi rolünü oynamaya kilitlenmesiyle bağlıdır.

Marksist devrimci gerçekçilik, sınıflar mücadelesinin bütün an'larının aynı zamanda devrimci olanaklar barındırdığını kabul eder. En imkânsız gibi görünen an'larda dahi yürürlükte olan devrimci iyimserlik de bu gerçeklik üzerinde yükselir. Devrimci önderliğin yaratımı, parti hakikati ise işte bu imkânların realize edilmesi ve devrimci eylemin örgütlenmesinde hayat bulur.

Devrimci gerçekçiliği parti, direniş ve mücadele hakikati üzerine kurup, Ezilenlerin Sosyalist Partisi'nin (ESP) Eylül'den bu yana süren 5 aylık pratiğine bakacağız. 5 aya sığan

sistematik gözaltı-tutuklama saldırısı, kaçırma kaybetme girişimini direnme ve mücadele kapasitesi ile değerlendirecek, bu zeminde ortaya çıkan gelişimin yönü ve imkânlarına çubuğu büküceğiz.

Faşist ablukaya vurulan kızgın mavi mühür!

ESP'nin geride bıraktığı 5 ayı ve bu 5 ay içerisinde sığın 4 gözaltı-tutuklama saldırısı ve bir kaçırma-kaybetme girişimini, bu saldırganlık yayılımında yürüyüşü en yalın ifadeyle, "Parti, Eylül, direniş ve mücadele hakikati" diye tarifleriz. 5 aya sığın saldırının çapını da devrimci öncü ile karşıdevrim arasındaki çarpışmanın düzeyini de belirleyen bu hakikattir.

Devrimci öncü, kendini amaçlarına adayarak, yenilgilere yenilmeden, faşizmin ve sömürgeciliğin yok etme saldırıları karşısında yılgınlığa düşmeden, ölümsüzlerinin şahsında ideallerine sınımsız bağlı kalarak, yenilenme yeteneğini geliştirerek, ürkütücü eşik ve dönemeçlerde daha büyük görevleri omuzlamaya cüret ederek şekillenmiş, tarihini fırtınalı yürüyüş içinde yapmış bir varlıktır. O'nu her seferinde bitirdiğini ilan

eden faşist rejimi hayal kırıklığına uğratan da bu varoluş ve yürüyüşür.

Siyasal mücadele ve devrim, her gelişimde, her ileri hamlede birleşik ve daha güçlü bir karşı devrime yol açar, daha kapsamlı bir zoru besler. Bu karşı devrim koşulları, devrimci gelişimi bu zorun üstesinden gelebilme için tüm imkânları zorlanmasına ve mücadelenin karşı devrimin üstesinden gelecek bir düzeye yükseltmesine iter.

2015 yılından bu yana sistematik biçimde sürdürülen çöktürme planının temel hedefi politik özneleri tasfiye etmek, demokratik mücadeleyi ve örgütlenme alanlarını bastırarak bir mezarlık sessizliği yaratmak. Faşist rejim beka sorununun çözümünü bu tasfiyecilik kuşatmada görüyor. Başkanlık sistemi, OHAL-KHK düzeni, güvenlik yasaları, sürekli genişletilen Emniyet envanterleri, yaygınlaştırılan bekçi terörü, savaş, işgal politikalarının bütünüyle bu stratejiyi gerçek kılmaya çalışıyor. Fakat tüm saldırganlığına rağmen başaramıyor.

Geride kalan 5 yılın siyasal mücadele tablosu ve toplumsal ruh halini, faşist rejimi sağlam ve güvenceli duruma ulaştırmış değil. Rejimin top-

lumsal meşruiyeti oturmuş değil. İşçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci, demokratik mücadelesi bütün faşist teröre rağmen bastırılabilmiş değil. Kürt özgürlük hareketi ve devrimci güçler tasfiye edilmiş değil. İktidar bu yüzden her hak mücadelesinde, her direnişte Gezi kâbusu görmeye devam ediyor. Bu yüzden kadın üniversiteleri açmak, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmekte somutlaşan cinsiyetçi saflaşma, gerici ittifaklar ile yol almaya çalışıyor. Ezilenlerin bağrında direniş, isyan biriktikçe aralıksız saldırganlığa başvuruyor, faşist devlet terörü ve kontrgerilla yöntemleri dışında bir yol bulamıyor. Bu acizliğinin, çıkışsızlığının yarattığı, devrimci mücadelenin beslendiği bir karşı zor.

2015'ten bu yana bu saldırganlığın temel hedeflerinden biri olan devrimci öncü, geride kalan siyasi savaşım yılları ve örgütsel varlığı ile faşist rejimin bu ideolojik-politik tasfiye ablukasını yararak ilerledi. Bu yürüyüş Suruç Katliamı'nda cisimleşen kazanmanın bedelini taşımakta, şehit cenazelerini arınmış bir adanmayla kaldırmakta, gözaltı ve tutuklama saldırılarının yarattığı güç kayıplarına saplanmadan politik mücadele görevlerinin üstesinden gelmeye çabalamakta somutlaşır.

ESP tasfiyeci kuşatma ve direniş yılları boyunca kendi tarihini yapma, kendi gelişimini yönetme süreçlerinde geliştirdiği ideolojik değerleriyle, siyasi kültürüyle, politik mücadele anlayışı ve tarzıyla öncü siyasal bir varlık olma hakkını kazanmış, emekçi sol, sosyalist hareketin de kabul ettiği bir varlık zemini yaratmıştır.

Bu yürüyüş ve ESP'nin siyasi, örgütsel ve ideolojik tablosu faşist rejimin kuşatmadan yanıt alma, partiyi politik mücadeleden söküp atma

umudunu elinden almıştır. Faşist rejim bu yüzden itirafçılarda, soruşturma-kovuşturma tezgâhlarında çare arıyor, aylık rutine dönüştürdüğü gözaltı-tutuklama saldırıları ile örgütsel tasfiyeyi hedefliyor.

Eylül ayından bu yana iki itirafçı ifadesine dayanarak yapılan İstanbul ve İzmir geniş çaplı gözaltı ve tutuklama saldırısı, şehitleri uğurlama törenleri, ölümsüzleri anma eylemleri üzerinden yapılan saldırı, sosyalist gençliğe dönük Ankara operasyonu ve nihayet ESP taraftarı emekçi bir ai-

Geride kalan 5 yılın siyasal mücadele tablosu ve toplumsal ruh hali, faşist rejimi sağlam ve güvenceli duruma ulaştırmış değil. Rejimin toplumsal meşruiyeti oturmuş değil.

lenin işçi evladı Gökhan Güneş'i kaçırma ve kaybetme girişimi ve işkence yoluyla itirafçılaştırma yönteminin bütün özü-özeti, tüm gerekçesi budur.

Faşist rejim, devrimci öncüyü ezme, yok etmek istiyor. Bu partiye dokunan yanar dedirtmek, saflarını kurutmak, sistematik saldırı ile partinin örgütsel iskeletini bozmak, politik mevzileniş ve ilerleyişini durdurmak ve ağırlaşan örgütsel sorunlar, büyüyen görevler içinde partiyi içe döndürmek istiyor. Böylece onu politik savaşımında yerleştiği yerden sökme-yi; işçi sınıfı ve ezilenlerin bağrında beslenen itirazın devrimci çözüm ile buluşma kanallarını yok etmeyi hedefliyor.

Saldırıları her şeyden önce ESP'nin;

Salgın döneminde bütün riskleri göze alarak, emekçi sol hareketin içine hapsoldüğü ‘evde kal’ yanılığın set çekerek sokağa çıkma, salgından ya da açlıktan ölüme mahkûm edilen işçi sınıfı ve ezilenlerin kararlı savaşçısı olma pratiğine,

Suruç’ta somutlaşan birleşik adalet mücadelesine ve fiili meşru mücadele çizgisine,

Cepheleşme anlayışına, birleşik anti-faşist mücadelenin geliştirilmesindeki politik cüret ve ataklığına,

Gülistan Doku’yu arama, faillerinden hesap sorma ısrarına; cins kırımının yanı sıra işgal ve sömürgeci politikaların bir sonucu olarak kaybedilen Gülistan’ın adını kadın özgürlük mücadelesinin eşiklerine taşıma, sınırı aşırma politik hattına,

İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme saldırısında “Uygula” çağrılarında, özgüven ve inisiyatifin konuştuğu “Alt-Üst Et” çağrısına,

Üniversiteli gençliğin Boğaziçi etrafında gelişen kayyum karşıtı direnişinde “Bundan Sonrası Hepimizde” konumlanışından, onur ve özgürlük isyanındaki barikat başı nöbetlerine,

Günlük politik faaliyetini geliştirme ve politik mücadeleyi yükseltme

görüş açısından somutlaşan, işçilerin, emekçilerin, ezilenlerin kitlesel hareketlerine önderlik etme hazırlığına,

Her durum ve koşul altında ideolojik ve örgütsel olarak kendini yeniden üretme özverisi, emeği ve girişkenliğinedir.

Devrimci öncü bu çizgisi ile faşist şefflik rejimi nezdinde kesinkes alt edilmesi gereken başlıca bir tehdit odağıdır. Bu odak tasfiyeci kuşatmaya direnerek, bedelleri göze alıp yürüyerek, her seferinde yeniden derlenme, doğrulma eylemini yol yürüyüşü edinerek yaratılmıştır. Burada 5 yıllık direniş döneminin yenilgileri, kayıpları, dağılmaları, toplanmaları içerilmiş, sindirilmiş bir tavır yüksebilir. Geride kalan 5 ayı besleyen sabır, dirayet, özveri ve cüret işte bu tavırdan beslenir. Devrimci sosyalistler tasfiyeci kuşatma ve direniş yılları boyunca biriktirdikleri ders ve deneyimlerle öncü bir siyaset tarzı ortaya koymuş, karşıdevrimin zoruna mazhar oldukları her durumda da bu tarz ve tavırdan kopmadan yürümüşdür.

Bütün gözaltı saldırıları devrimci sosyalistlerin “ESP Umuttur, Umut Dimdik Ayakta” sloganları ile karşılandı. Bütün nezarethaneler, gözaltı

merkezleri devrimci tutumla, direnişin neşesi ile kuşatıldı. Bütün sorgular parti eylemine, görevlerine karşı duyulan sorumluluğun ve ölümsüzlüremize, ideallere bağlılığın sözleri ile yanıtlandı.

Yolu hapis haneye çevrilen tüm partililer, kâğıdı, kalemi, mektubu, voleybolu devrimci faaliyet alanları yapmanın pratiği ile kendini ortaya koydu.

Arama-yakalama kararları ile fiilen-fiziken mücadele dışına itilmek istenenlerin devrimcilikte, devrimci savaşımları büyütme somutlaşan kolektif eylemleri, çalışmaları partinin kuşatmayı yarım eylemleri, baş eğmezliği olarak parladı.

Parti, kaçırma, kaybetme saldırısı karşısında güçlü bir politik duruş ve cüret sergileyerek faşizmin saldırısını püskürttü. Rejimi suçüstü yakalayış teşhir etti ve devrimci hareketin karşı karşıya olduğu bir saldırı planını bozdu. Benzer saldırıya maruz kalıp, sessizlik ve çaresizlik içinde kalmış insanların da sesi, umudu olacak bir duruş örgütledi.

ESP tüm bu devrimci pratiği ile içe döner, kaygı ve endişe ile sarsılır, politik görevlerinden geri düşer diye bekleyenleri hüsrana; daha güçlü ileri

atılır diye umanları umut ve dövüşkenlikle yanıtladı.

Devrimci sosyalistler sadece direnmedi. Her durum ve koşul altında politik mücadelenin görevlerine sarılmayı, kuşatmayı yarmanın, örgütsel sorunları çözümlenmenin yolu olarak bildi ve uyguladı.

Parti, birleşik antifaşist mücadelenin geliştirilmesi için hızla öne atıldı, Birleşik Mücadele Güçleri'nin kuruluş çalışmalarına, "Faşizme Karşı Birleşelim, Örgütlenelim, Mücadeleyi Yükseltelim" kampanyasının görevlerine asıldı.

Boğaziçi direnişiyle canlı bir ilişki kurdu, direnişi yaymak görüşü açısından politik hat örmeye girişti.

İzmir'de zayıflamış örgütsel gövdesini depremle sarsılan halka siper etti, halktan halka dayanışmayı kurdu. Gözaltı saldırısıyla adımladığı bir günü PTT işçileriyle dayanışma eylemiyle aydınlattı.

Kaçırma-kaybetme saldırısı karşısında sadece partiden değil, tüm devrimci hareketten gücünü alan bir barikat ördü.

Her darbeye zayıflayan örgütsel gövde, büyüyen boşluklar içinde yükselen bu pratiğin sahipleri bellidir:

Her saldırıda boşalan görev yerlerini dolduran partililer; sökülen parti tabelasını “mavisi daha parlak olanı asarız” diyerek göndere çekenler; parti baskınlarında yerlere atılan ölümsüzlerin yaka kartlarını yüreklerin, başların ta üstünde tutanlar... Siyasi polisin talan ettiği parti binalarını, kurumları açan, temizleyen, düzenleyen, günü-dostları karşılamaya hazır eden emektarlar; parti binalarını, bayrakları, önlüklerini devrimci yürekleri ile birleştirip, birer karargâha dönüştüren, kolektif varlığı mutlak surette yukarda tutanlar...

Şimdi önderlik ve yönetme gücünü zorlayarak, sürecin üstesinden gelmeye çalışmak ve böyle çalışmayı kadroda, örgütte doğal bir davranışa dönüştürebilmeyi başarmak esastır.

Bu sahipler; yenilgilere yenilmeyi, kuşatmalara teslim olmamayı, kolektif bilinç ve iradeyi yüksekte tutmayı öğrene öğrene büyüyenler; akli yorulsa kolları, kalbi ağrıya ayakları ile yürüyenlerdir. Kasım'ı şehitlere bağlılık andı içmenin, devrimci pratikle sorgu vermenin zeminine çevirenler, Temmuz'u öfke ve isyanın diline dönüştürenler, Eylül'den umut ve devrim devşirenlerdir.

Tüm bunlarda konuşan sadece ve sadece eylemdir! Kelimenin en gerçek, en duru ifadesiyle devrimci eylem.

Sınavsal durum ve devrimci gelişimin yönü

Devrimci öncü; 5 yıllık direnişin birikimi ve 5 ayda biriken mücadele gücü ile karşı karşıya kaldığı zorlu eşiğin ilk etabını başarı ile geçmiştir. Her saldırıda, meşruiyet bilinci, fırtınalar içinde yürüme ruh hali ve manevra yapma, safları bozmadan geri çekilme ya da yürüme becerisiyle ilerlendi.

Parti; direnme, kendini yeniden örgütleme, politik iddialarına uygun bir mevzilenmeyi örgütleme gelenek ve yeteneği, ruhsal sağlamlık ve irade ile yol almanın adımlarını attı. Durumun kendini yönetmesine izin vermeden yol almayı başardı. Böylece moral üstünlüğü elde tuttu. Her devrimci militan parti işleyiş ve çalışmalarını sürdürmekte kararlı oldu, saflar ve disiplin bozulmadı.

Devrimci öncü kendi gelişiminin bu özgün kesitinde, yeni bir sınavla, bu durumun barındırdığı riskler ve olanaklarla karşı karşıya. Kuşatmanın ve savaşımın düzeyi, kayıplar ve boşlukların belirginliği, biriken olanakların güce dönüştürülmesi gereği devrimci öncü ve militandan yeni bir yönetim düzeyi bekliyor.

5 aylık saldırı ve direniş hakikatinde; İkitelli'den Londra'ya uzanan karşı koyma gücü, İzmir hücrelerindeki tutumu Bodrum'da, Van'da, Stuttgart'ta sloganlaştıran eylem düzeyi billurlaştırır. Şu örgüt, şu saha, şu birleşik cephe kanalları, şurada bir grup taraftar gücünün etkileşimli durumu bu hakikatin manyetik alanıdır. Devrimci öncünün bu birikimle karşıındaki zorlukları aşma kapasitesi de imkânları da vardır. Şimdi önderlik ve yönetme gücünü zorlayarak, sürecin üstesinden gelmeye çalışmak ve böyle çalışmayı kadroda, örgütte doğal

bir davranışa dönüştürebilmeyi başarmak esastır. Böylesi dönemler elbette 'normal'i bozan ve 'eski normale dönüş' beklentisinin riske dönüştüğü krizsel durumlardır. Krizi anlamak ve yönetme gücü ve dirayeti göstermek her kadro için temel görevdir. Boşluklar ve zorlukların matematik hesabını yapan bir akılcılıktan çıkıp, çizgi sürekliliğini sağlama ve kitlelere bağlanma yeteneğinde somutlaşan bir parti duruşu ve pratik önderlik düzeyi geliştirmek önderlik ve yönetme gücünü maddileştirecek temel yoldur.

Şimdi zamanın ruhuna uygun olarak yalın, net, kararlı olma zamanı. Zor zamanlarda öne çıkış, devrimci kararlılık örnekleriyle; kolektivizm, devrimci iş birliği ve güçlü bir örgüt-kadro etkileşimi ile ilerlenecek.

Devrimci sosyalistlerin sistematik biçimde karşı karşıya kaldıkları gözaltı ve tutuklama saldırılarının ardından yaşanan güç kaybına rağmen, parti işleyişinin gerekleri doğrultusunda hızla atılan adımlar, parti yönetim mekanizmalarının ve parti örgütlerinin çalıştırılması devrimci inisiyatif ve önderlik etme niteliğinin ifadesidir. Böyle dönemlerde, tek tek parti örgütlerinin düzgün parti işleyişi, düzenli organ yaşamı konusunda ısrarlı olmaları, kolektivizmin canlılığı, disiplinli hareket etme düzeyi, örgütsel sürekliliğin ve devrimci iradenin başta gelen görünümüdür. Düşman saldırılarının, özellikle de güç kayıplarının örgütsel yapıda ve devrimci militanda yol açacağı güçsüzlük ruh hali, örgütsel disiplinden uzaklaşma, kendiliğindenciliğe sürüklenme, bireysel kaygıların öne geçmesi gibi kimi sonuçları bertaraf etmenin tek yolu da örgütsel işleyişin sürdürülmesi ve kolektivizmin canlı işleyiştir.

İtirafçı ifadelerine dayalı siyasi operasyonlar zemininde yürütülen faşist psikolojik savaş ciddiye alınmalı ve ona karşı etkin tarzda savaşımدا ustalaşmak mutlaka esas alınmalıdır. Soylu'nun Boğaziçi öğrencilerinin aileleri, gerilla güçleri için gidilen aileler ve iknaya dair rakamlarında görüldüğü gibi, faşist rejim bu konuyu ciddiyetle ve merkezi biçimde ele almakta, sınıf mücadelesinin biçimlerinden biri olarak uygulamaktadır. Devrimci öncü bu psikolojik savaş kavramalı, günlük çalışmalarda, ilişkilerde, eylemde ve ajitasyon-propagandada onu yenilgiye uğratmanın gereklerini yerine getirmelidir.

Psikolojik savaşla moral bozukluğu yaratma, umutsuz ve yarı niyetlileri teslim alma ve partiye destek vermiş insanları, aileleri pişman etme saldırısına karşı durulmalı, parti kitleleri, taraftarlarının parti örgütleri, partili militanların etrafında kenetlenmesi başarılmalıdır. Faşist düşmanın kitlelerle öncü arasındaki bağları, ilişkileri koparıp öncüyü kitlelerden tecrit etme; kitleleri kaygı, korku ve boyun eğme duygusuyla hareketsiz bırakma ve teslim alma politikasının karşılık bulmasına izin vermemekten de öte açıkça yenilgiye uğratabilecek bir kitle faaliyeti ve örgütlenme çalışmalarında ısrar edilmeli, kitlelere hücum ruhu güncellenmeli ve deneyimlerinin izi takip edilmelidir.

Psikolojik savaşla başa çıkacak bir niteliğin partiye kazandırılması, her partilinin yaşam tarzına, çalışma disiplini ve anlayışına, kurumlar ve parti örgütleriyle ilişkilendirilmede gösterecekleri dikkat ve özene kadar genişleyen bir zeminde ele alınmalı ve devrimci öncü mutlak biçimde bu niteliği kendine katmalıdır. Günlük politik, ideolojik ve örgütsel çalışma-

larda, kitle ilişkilerinde, siper yoldaşlarıyla ilişkilerde, birleşik çalışmalar ve mücadelelerde bütün kolektif ortamlarda ya da düşmanla göğüs göğse geldiği çarpışma anlarında moral manevi üstünlüğün elde tutulması yol gösterici bir pratik politika ilkesi olarak yaşam bulmalı, devrimci eylem, devrimci iyimserlik ve özgüvenle beslenmelidir.

Kaçırma, kaybetme, işkence ile itirafçılaştırma biçimindeki özel kontroller saldırgan karşısında sergilenen politik duruş ve bunun yarattığı ideolojik ve politik etki devrimci öncü için yeni bir düzeydir. Şimdi kazanılmış bu muharebeye geride kalmış bir gündem olarak bakmamak gerekir.

Bu enerjik ve yaratıcı, koparıp alan sahiplenme ve kazanımın geniş kitlelere duyurulması, mal edilmesi; saldırının teşhiri, aynı yönleme maruz kalmış, fakat sessizlik ve çaresizlikle baş etmeye çalışan insanların etkin biçimde harekete geçirilmesi ve yeni bir mücadele odağının yaratılması için önemlidir. Konunun gündemde tutulması ve genişletilmesi düşmanın kaçırma, kaybetme, düşürme, ajanlaştırma politikasını bozguna uğratacak, bu bakımdan geri çekilmesini ve iradesinin uzun bir süre kırılmasını sağlayacaktır. Devrimci sosyalistler yarattıkları pratik düzeye şimdi bu politik görevlerden bakarak yön vermeli, ilerlemelidir.

Devrimci sosyalistlerin “Kaybetmeyeceğiz” kararlılığı faşist şeffik rejimine karşı politik savaşım çağrısı olmalı; fakat muharebe içinde gelişen “Bir kişi daha gitmesin” duygusu aşılmalıdır. Suruç’ta 33’leri uğurlamak devrimci sosyalistlerin duygularını kamçılamaya devam eden ağır bir bedel olduğu kadar; “bedel kapılarından geçmek” savaşım cesaretini

büyüten bir düstur olmalıdır. Devrimci sosyalistler kayıplar olgusuna, savaşım ve bedeller gerçeğine bu çarpışmanın düzeyinden bakmayı mutlaka başarmalıdır. Eğer bu iç ideolojik, politik bir düzey olarak yaratılamaz ise devrimci öncü birleşik demokratik cepheye fikri ve iradesi ile can veren Figen Yüksekdağ’ın tutsaklığından, devrim topraklarının komünist bileşeni Baran Serhat’ın fedai çalışma tarzından öğrenememiş olur. Ki bu partiyi fırtınalar ortasında dümensiz bırakmak olur!

Devrimci öncü, örgütsel tablosunu bozmayı, kitle çalışması kanallarını tıkamayı esas alan bu saldırılar karşısında siyasi ve örgütsel sürekliliği sağlama hedefine sıkıca bağlanmalıdır.

Politik görevler, görevin gerektirdiği tüm devrimci iş birliği pratikleri örülerek ve kitle çizgisinde ısrar sürdürülerek yerine getirilmelidir. Düzgün parti işleyişi her şeye rağmen sürmeli, bunda ısrar ve çaba bırakılmamalıdır. Kadrolaştırma çalışmasına ve onun özel bir bileşeni olarak -salgın döneminde etkin biçimde yapıldığı gibi- eğitim çalışmalarına sistematik biçimde devam edilmelidir.

Sıralanan tüm görevlerin başarılması, mücadele düzeyinin yükseltilmesi, Partinin ve mücadelenin ihtiyaçlarına yanıt veren bir planlama yetenek ve tarzı geliştirmeyi gerektiriyor. “Şu kurumda şunlara ihtiyaç var”, “Şu ev hapsi saldırısı konusunda bir şey yapmalı”, “Şuradaki grevle ilişkilense iyi olur”, “Şu alan örgütlense iyi olur”, “Şu yazının yazılmasına ihtiyaç var” diyerek yerinizde duramazsınız. Her bir devrimci militan özneleşme hattında konumlanmalı. Elbette partinin, günlük devrimci faaliyetin bütün sorunları tek tek kadrolardan

sorulacak değildir, elbette devrimci iş bölümü ve iş birliği temelinde yol bulunacak, bir alanda tek başımıza olsak dahi kolektivizmin ve düzenli örgüt yaşamının mekanizmaları kurulacaktır. Fakat devrimci militan tüm bunlar dışında kendini partinin, devrimci faaliyetin bütün sorunlarından sorumlu görmelidir. Partinin bu dönemin zorluklarını göğüslemesini ve dönemi kazanmasını sağlayacak yeni nitelik düzey, özneleşen, önderleşen kadro ve örgüt gerçeği ile edinilebilir.

Devrimci militan kendinde bir düzey yaratabilmeli; tek başına bir kolektif, örgüt ve yoldaşlar içinde bir etkin özne olabilmelidir. Sorunları sahiplenen, çözüm gücü olan, sorunları kendinde çözen ve kolektivize eden, özgüvenli, yaratıcı kadro gerçekliği özellikle ön plana çıkartılmalıdır. Bireysel gelişim bu temelde örgütlenmeli, bunu kuracak tüm unsurlar hesaba katılmalıdır.

“Tek kaldım”, “Bu işler şu kadar insanla olacak işler değil”, “Şu olmasaydı şöyle olurdu” hesabında somutlaşan mantık mekanizmi ve matematiğe kapılmadan yürünecek. Partinin görüşleri, direktifleri, mücadelenin ihtiyaçları, kitlelerin talepleri

tek başına kalmış bile olsa iddiaları ve iradesi olan her devrimci militanı harekete geçirecek yön tayini içerir. Bir kurumda çalışıyorsak bir masa, haber yazan bir gazeteciysek bir bilgisayar, sokaktaki militansak bir megafon, savunmaya koşan bir hukukçu, şarkıyla kavgaya neşe besteleyen bir sanatçı, kitle bilincini alıp yükseklere taşıyacak performansı birazdan üretecek bir tiyatrocü, tutsaktan gelen bir öyküyü dizecek dizgici, gerçekleri halka götürecek bir gazete dağıtımıcısı... Her ne ise hareket edebilir, eylemin diliyle konuşmayı başarabilir. Üretilen her pratik yaşamda ve savaşımında karşılığını bulur; örgüt yaşamı denen, binlerce duygu ve düşünceden, yüzlerce hareketten oluşan organizma canlı kalır.

Parti, yaşanan boşlukları, örgütlerdeki yetmezlikler ve kadro açığını işte böyle bir pratik üretkenlikle aşabilir. Örgütler arası etkileşim ve devrimci iş birliğine dayalı çalışma tarzı ve bu çalışma tarzı içinde özneleşen kadro gerçeği ile matematiksel olmasa da duruma, ihtiyaçlara uyan orantısallıkta denklemler kurabilir. Mesela Maltepe belediye işçilerinin grevini bir müzik grubu konseri ile desteklerken, bir grup öncü işçi bulunduğu üretim

bölgesinden selamlayabilir. Bir kadın grubu yerlerde çöp toplayarak işçiye destek veren kadınları aydınlatma çabasına girerken, sosyalist basın mikrofonunu mahalleli emekçilere uzatabilir. Ev hapsi saldırganlığı karşısında sokakta mücadele yükseltirken, öte yandan hukukçuları, meslek örgütleri ve baroları harekete geçirecek metinler yazılabilir, açıklamalar örgütlenebilir, konu yeni bir saflaşma düzeyi olarak gündemleştirilip geliştirilebilir. Boğaziçi direnişi ile politik mücadelenin önünde konumlanan gençliğin “Bundan Sonrası Hepimizde” çağrısına bir ilçe-mahalle temsilciliği tarafından destek açıklaması yapılırken, Tuzla’dan Hisarüstü’ne yürüyüşle Nejat’ın Boğaziçi’sine “iade-i ziyaret” gerçekleştirilebilir. Burada belirleyici olan her durumda kitlesellik, sayılar, güçlü örgüt yapısı vb. değildir. Belli gündemler etrafında fakat kendi işlevleri temelinde yan yana gelmiş örgüt-kadro gücünün etkileşimli birliğidir. Böyle bir etkileşim içinde gelişkin pratikler örgütlenebileceği gibi, örgütlere daha büyük kitleleri ve mücadeleleri örgütleyebilecek, kapsayabilecek bir örgütlenme deneyimi ve politikası da kazandırılır. Çünkü Che’nin muazzam sözünden alırsak, bugün imkânsız gibi görünen yarın gerçek olabilir.

Şimdi ve sonra...

Kitle hareketinde direniş dalgaları yükseliyor. Faşist rejim bir sessizlik, teslimiyet yaratamadığı gibi gidererek moral üstünlüğünü de yitiriyor, savunma temelinde konumlanmaya başlıyor.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin kayyum karşıtı direnişi ve üniversiteli gençliğin dayanışma örgütlenmesi, Gökhan Güneş’in kontrollerin elinden koparıp alınması, Garê yenilgisinin yarattığı toplumsal tepki ve rejimin kodlarındaki dağılma, tekil işçi direnişleri, birbirleri ile etkileşimli grev dalgaları yeni bir toplumsal ruh halini mayalıyor. İşçi sınıfı ve ezilenlerin haklı mücadeleleri, faşist şeflik rejimine geri adım attırmakta ve politik özgürlüğü kazanmakta somutlaşan kararlılığı geliyor. Kitle hareketinde korku duvarı aşıyor, savunma pozisyonundan saldırı pozisyonuna geçiş eğilimi büyüyor.

Bu büyüyen dalga faşist politik İslamcı rejimin devlet terörü ve kontrolleri yöntemlerini de elinden alıyor. Her birini birer savunma çırpınına haline getiriyor.

Birleşik antifaşist mücadelenin olanakları birikiyor. Tüm direnişler rejim karşısındaki saflaşma temelinde daha büyük mücadelelerin adımları olurken, daha büyük isyan dalgaları ve mücadeleyi omuzlayacak kitle büyüyor, genişliyor.

O halde hız! O halde hazırlık!

Devrimci öncü kitle çalışmasında ısrar, Birleşik Mücadele Güçleri’nde somutlaşan birleşik antifaşist mücadelenin genişletilmesinde politik inisiyatif ve süreklilik hattında durduğu sürece hızlı bir örgütsel büyüme ve genişleme imkanına hazır olmayı başarabilir.

Davet edildiğimiz savaşın kabulü; geleneğimiz ve geleceğimizin buyruğu da işte bu hazırlıktır!

Gökhan Güneş kampanyası: Politik uyanıklık ve devrimci kararlılık

Cemil Veli Yılmaz

Kaybetme saldırısı faşist şeffliğin tekrardan yürürlüğe soktuğu bir devlet politikasıydı. Böyle olduğu içindir ki, mücadelenin gücüyle Gökhan Güneş'in sağ alınması gerçek bir başarıdır. Kitlemiz dahil birçok devrimci demokrat kesim tarafından bu başarı ete kemiğe bürünen bir ruh haline dönüştü. Bu başarı uzun bir süre sonra faşizme karşı birleşik mücadeleyle ve sınırsız bir iddiayla elde edildi. Aynı zamanda birleşik mücadeleyi harekete geçirici yeni bir hat açtı. Birleşik mücadele güçlerinin daha geniş kesimini harekete geçirme bakımından önemli bir deneyim olduğu gibi birleşik ve örgütlü sahipleniş içinde siper yoldaşlığını pekiştiren bir hat da yaratmıştır.

Gökhan Güneş'in kaçırılmasına ve kaybedilmek istenmesine karşı yürütülen sonuç alıcı mücadele faşist şefflik rejiminin kaçırma-kaybetme politikasını çok güçlü biçimde teşhir etti ve onu suçüstü yakalayarak gerçek bir politik yanıt verdi.

Değişik dönemlerde ve sayısız örneklerde görüldüğü gibi Türk burjuva devletinin sömürgeci-tek tipçi kodlarında kaybetme politikası vardır. Türkiye Cumhuriyeti'nin daha kurulma sürecinde 15'lerin Karadeniz'de katledilmesi, Osmanlı Sosyalist Fırkası lideri Hüseyin Hilmi Bey, İttihatçı muhalif Ali Şükrü Bey ve Sabahattin Ali'nin, 12 Eylül faşist askeri darbesi döneminde Hayrettin Eren ve Cemil Kırbayır'ın, 1990'larda Hüseyin Toraman, Hasan Ocak ve Ayşenur

Şimşek'in kaybedilmesi, Kürdistan devrimcilerinin asit kuyularında yok edilmesi, 2015'den sonra Hürmüz Diril, Fetullah Gülen Cemaati ile ilişkili olmakla suçlanan Hüseyin Küçüközyiğit ve son olarak Gökhan Güneş'in kaçırılması, bunun bir devlet geleneği olduğunu ve devletin ihtiyaç duyduğu her dönem kullandığı temel bir politika olarak uygulandığını gösteriyor.

Kaçırma-kaybetme saldırısı bugün faşist şeffliğin hareket tarzının bir biçimidir. Burjuva devletin kitle katliamlarını organize eden istihbarat yapısı bu politikayı uygulamaya her zaman zaten hazırdır. Kaybetme politikası 2014'te kararlaştırılan çöktürme planının bir parçasıdır, Suruç Katliamı ile açılan dönemde 2016 başarısız

darbe girişiminden sonra güncellenerek aktivize edilmiştir.

Birçok örnekte teşhir edilen faşist devlet Gökhan Güneş'in kaçırılması sürecinde suç üstü edilip cüretkâr bir kararlılıkla ve çok güçlü tarzda üzerine gidildiği için geri adım atmak zorunda kaldı. Bu faşist şeffik rejiminin kaybetme politikasının aldığı açık bir yenilgidir. Politik uyanıklık, cüret, kararlılık ve birleşik mücadele faşist saldırganlığı yenilgiye uğratmıştır. Benzer durumlarda izlenecek devrimci politikanın genel çizgilerini de ortaya koymuştur.

Hüseyin Toraman kampanyası

Gökhan Güneş'in kaybedilmesi saldırısının püskürtülmesinde hiç kuşkusuz Hüseyin Toraman, Hasan Ocak ve Rıdvan Karakoç başta olmak üzere burjuva devletin kaybetme politikasına karşı Türkiye ve Kuzey Kürdistan'ın olduğu gibi dünyadaki mücadele deneyimlerinin birikimine de yaslanılmıştır.

Hüseyin Toraman, 27 Ekim 1991 tarihinde İstanbul Koca Mustafapaşa semtinde gündüz vakti, telsizli polisler tarafından, plakası belli bir araçla kaçırıldı. Bunun üzerine ailesi, arkadaşları ve yoldaşlarının çabası daha sonraki mücadeleler için kapı aralamış, önemli bir dönüm noktası olmuştur. Hüseyin Toraman'ı kaçıran aracı, plakası, aracı Samatya'da durduran karakol polislerinin ses kayıtlarını kamuoyuna açıkladılar, kaybetme saldırısının faili olarak devlete işaret ettiler. Dönemin İstanbul Emniyet Müdürü M. Ağar'ın "Oğlunuz emniyettedir, merak etmeyin, evinize gidin" sözleri ile devletin sorumlu muhatablığını yakaladılar ve kamuoyuna mal ettiler. Artan kamuoyu baskısı ile dönemin başbakanı, bakanı açıklama yapmak zorunda kaldı, Meclis'te komisyon kuruldu. Devletin kaybetme politikasına karşı bu ilk kapsamlı siyasi kampanya Hüseyin Toraman'ın bulunması amacına ulaşamadı, ancak faşist MGK diktatörlüğünün kaybetme politikasına karşı esaslı ilk siyasi yanıtı ve bir ölçüde caydırıcı da oldu.

"Sağ aldınız sağ istiyoruz"

90'lı yıllarda Kürdistan'daki sömürgeciliğe karşı yükselen ulusal özgürlük savaşı ve Türkiye işçi sınıfı ve ezilenlerin gelişen devrimci-demokratik mücadelesinin büyümesi karşısında faşist MGK diktatörlüğü sokak infazları, kaçırma, kaybetme politikasını kapsamlı ve çok saldırgan tarzda devreye soktu. Kürdistan'da 'beyaz toroslarla' simgeleşen faili devlet binlerce kaybetme saldırısı bu dönemde gerçekleşti. Bu saldırıların karşısında kimi kısa süreli tepkiler, açıklamalar, çabalar olsa da kapsamlı ve etkili bir siyasal mücadele geliştirilemedi, saldırılar durdurulamadı. Devletin kay-

betme politikasını geriye püskürten, uzun bir dönem devreden çıkartmasını sağlayan ise Hasan Ocak'ın kaçırılması ve kaybetme saldırısı karşısında geliştirilen etkili büyük mücadele olmuştur.

Yaygınlığı, kitleselliği, değişik kesimlerin çabalarının birleştirilmesiyle kaybetme saldırı ve politikasına karşı devlet üzerinde güçlü ve sonuç alıcı bir politik baskı oluşturulması başarılmıştır. Hasan Ocak'ı kaybetme saldırısına karşı mücadeleyi üç halkada ele almak mümkündür. Hasan Ocak'ın ailesi ve yoldaşlarının merkezinde durduğu kaybetme saldırısına karşı mücadelenin birinci halkasında, "Sağ aldınız, sağ istiyoruz" sloganı ile şekillenen kararlı duruş ve arama çabası ilk eşiktir. Her yandan bu sese seslerin katılması örgütlendi.

Hukuki arayışlardan işgallere, diplomatik temaslardan bakanların açıklama yapmaya zorlanmasına sınırların ortadan kaldırıldığı sayısız ve çok değişik biçimlerdeki eylemler serisi, devlet teşhiri ve fiili biçimler geliştirdi.

"Susma sustukça sıra sana gelecek" sloganı etrafında kenetlenme, bu mücadeleyi kitlelere mal etme çalışmasına dönüştü. Hasan Ocak'ı arama mücadelesi, Ayşenur Şimşek ve Rıdvan Karakoç'u aramayı da kapsayarak daha belirgin çizgileriyle devletin kaybetme politikasına karşı çabaları birleştirdi, genelleştirildi. Muazzam bir kamuoyu duyarlılığı ve desteği oluştu.

Yürütülen mücadele kayıp ailelerini harekete geçirmiş, devletin kaybetme politikasına karşı mücadelenin bir üst düzeye taşınması, örgütlü ve kitlesel bir merkezin inşası bakımından gerçek bir sonuç yaratmıştır. Devletin her yanıyla teşhir olduğu, toplumun çok önemli bir kısmının eylemlere değişik düzeylerde destek verdiği etkili bir siyasi baskı gücünün oluşmasını sağlamıştır.

"Kaybedenlerin listesini istiyoruz"

Hasan'ın 17 Mayıs'ta Altınşehir Kimsesizler Mezarlığı'nda bulunup

19 Mayıs'ta Gazi Mezarlığı'na uğurlanmasından sonra, geçilen ikinci aşamadan itibaren sorumluların isim listesinin verilmesi, diğer kayıpların engellenmesi için devlet görevlilerinin isimlerinin açıklanmaya başlaması hesap sorma yöneliminin, hakikat ve adalet mücadelesinin zeminlerini, merkezlerini üretmiş, bu anlamıyla gerçek bir hesaplaşma odağı yaratmıştır.

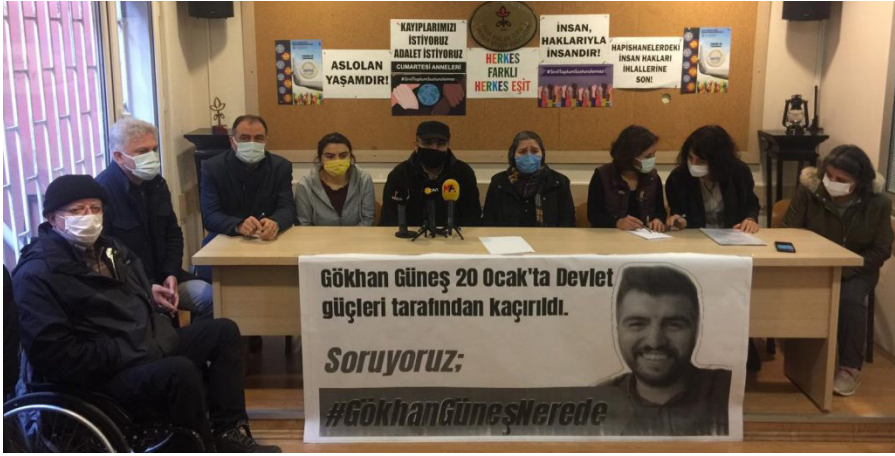
“Hakikat ve Adalet” kavramları ekseninde dönemin temel bir mücadele sloganı olarak, “Kayıpları biliyoruz, kaybedenlerin listesini istiyoruz” ortaya çıktı. Bu slogan ekseninde 25 Mayıs'ta Hasan ocak, Rıdvan Karakoç, Kenan Bilgin ve Hasan Gülünay'ın aileleri Galatasaray Meydanı'nda oturma eylemine başladılar. Bu mücadele zaman zaman kesintiye uğrayarak bugüne kadar sürdü.

EKB'nin düzenlediği Analar Kurultayı kayıp ailelerini bir araya getirirken, ICAD kurultayları mücadeleyi enternasyonalleştirdi.

Kaçırma-kaybetme saldırısı güncellenerek devreye sokuldu

Eylül 2014'te faşist şeflik rejimi “çöktürme planı” uygulamaya soktu. 20 Temmuz Suruç Katliamı bu planın uygulanmasında bir milat oldu. 15 Temmuz 2016 başarısız darbe girişiminden sonra faşist şeflik rejiminin fiili kuruluş sürecinde işkence, suikast ve infazlar, DAİŞ aracılığıyla kitle katliamları, kaçırımlar ve keza kaybetme politikası, gözaltı ve tutuklama terörü Türkiye'nin sivil yönetimler tarihinde görülmedik düzeyde ve yoğunlukta geliştirildi. Gülen cemaati örgütü mensubu olduğu iddia edilen kişiler ile yurtsever Mehmet Bal, devrimci Ayten Öztürk, Keldani Diril ailesi örneklerinde olduğu gibi kaybetme saldırısı yeniden başladı. Doğrudan faşist şefe bağlı MİT (MİT yasasına dayanarak) ile İçişleri Bakanlığı merkezli tüm istihbarat birimleri birleştirilerek bilinmeyen adreslerde, ama bilinen yöntemlerle, kendine “görünmezler” diyen, ama

Transporterler ile gezen ve mücadele eden her kesimden insanları kaçırmaya, tehdit etmeye yönelik yeni bir saldırı dalgası başlattılar. Bu siyasi süreçte Gökhan Güneş'in kaçırlmasına ve kaybedilmek istenmesine karşı yürütülen mücadele, faşist şeffiğin bu stratejisini boşa çıkarma bakımından her anlamıyla bir eşik olmuştur.

Görünenlerin iradesi üstün geldi

Gökhan Güneş'i İstanbul'da gündüz vakti, kameraların önünde ve görgü tanıklarının şahitliğinde kaçıranlar, adlarının "Görünmeyenler" olduğunu söyledi. Amaçları topluma korku yaymaktı. Görünenlerin cüretkâr ve kararlı mücadelesiyle çok kısa sürede gerçek bir yanıt olarak Gökhan Güneş'i boş bir araziye sağ bırakmak zorunda kaldılar ve yenilgi gördüler.

Politik uyanıklık, siyasi cüret ve devrimci kararlılık, faşist şeffik rejiminin kaybetme saldırısına karşı mücadelede başarının birinci koşuludur. Gökhan Güneş'i kaybetme saldırısına karşı mücadelenin temel halkalarından birincisi, kaçırma saldırısının nerede, nasıl, kimler tarafından ve ne şekilde gerçekleştiğinin kamuoyuna açıklanması oldu. Ailesi ve arkadaş-

larının Gökhan'ın kaçırıldığı anlaşıldıktan sonra onun kimlerle görüştüğünü, nereye gittiğini tespit edip hızla kaçırıldığı bölgeden kamera görüntülerini fiilen toplamaları, görgü tanıklarının ifadelerini kayıt altına almaları ve bunları İHD'de düzenlenen basın toplantısında kamuoyuna açıklamaları, sosyal medya üzerinden duyurmaları bu birinci halkanın somut hale gelmesini sağladı. Bu uyanıklık ve politik ataklık sayesinde teknik olarak kamera görüntülerinin toplanması, görgü tanıklıkların ses kayıtlarının oluşturulması sağlanmıştır.

Atılan her adım Hasan Ocak çalışmasının zengin deneyimlerine dayanır. Ailenin kararlılığı, direngen duruşu, politik refleks vermedeki inadı, örgütlü mücadeleye yakınlığı bu kaybetme saldırısına karşı çok hızlı harekete geçilmesinde temel faktörlerden birisi oldu. Kaçırma saldırısına karşı mücadelenin en küçük oyalanmaya ve zaman kaybına tahammülünün olmadığını bir kez daha gördük. Harekete geçme ve refleks eylemlerinin duruma yanıt olan hızı devletin suçüstü yakalanmasının ilk adımları ve zemini olmuştur. Hızla harekete geçme refleksi aynı zamanda yoldaşları ve arkadaşlarının uzun süredir

kazandıkları politika yapış tarzının bir devamı niteliğindedir. Bu tarz 2015'ten bu yana politik öncülük çitasını her seferinde yukarıya çıkaran, kendisiyle birlikte birçok kesimi harekete geçirmekte ısrar eden çizginin yansımalarıydı. Uzun bir süredir yürütülen çeşitli kampanyalar, ortaya çıkan gündemlerde verilen politik refleksler, özel tarihsel mücadele gündemlerinde başta Suruç olmak üzere sokak pratiği, birleşik ya da bağımsız hedefli politika yapma alışkanlığı bu politika yapış tarzını oluşturan unsurlardı. Aynı şekilde 2015'ten bu yana faşist devlet saldırganlığının her türüne karşı sokaktaki ısrarı, adliye ve hapishane önlerini eylem alanına çevirme kararlılığı, gözaltı-tutuklama saldırılarına karşı umudu ve inadı haykırması bu tarzın dönem içindeki pratik adımlarıydı.

Ailenin bükülmez kararlı ve direngen duruşu

Kamuoyuna açıklandıktan bir saat sonra aile ve yoldaşları iki koldan uzun yıllardır "Orada eylem yapılamaz" şeklinde bir toplumsal psikolojinin hâkim kılınmaya çalışıldığı

Vatan Caddesindeki İstanbul Emniyet Müdürlüğü önüne çıkartma yaptılar, gözaltına alındılar, darp edildiler. Diğer yandan ailenin diğer üyeleri ile yoldaşları da yine uzun süredir adalet ve hakikat mücadelesine kapatılmaya çalışılan Galatasaray Lisesi'nin önüne çıktılar.

Aile ile kamuoyuna duyurulduktan hemen sonra çalışmanın merkezi aklının ve iradesinin inşa edilmesi, bilginin ve işlerin koordine edilmesi, işlerin bölünerek işlevli kılınması için merkezi bir komite kuruldu. Nerdeyse her saat komite bileşenleri bir koordinasyon içinde ortaya çıkan en küçük bilgiyi somutlamaya çalıştı, onu kamuoyuna mal ederek gerçek bir seferberlik gerçekleştirdi. Bu beş günlük sürede başta komite bileşenleri olmak üzere onunla yakın ilişki içerisinde herkes neredeyse her saatini ve anını bu gündem ekseninde yoğunlaştırdı. Hafta sonu yasaklarının aşılması için yapılan planlamanın neredeyse tamamının hayata geçmesi, İkitelli'de temel odak olan karakolun önüne mahallenin içinden ve meydandan geçerek yürüme cesareti, ısrar ve kararlılık ile yeni bir düzey yakalandı. Bu

ve bunun gibi hafta sonu yasaklarını tanımayan fiili eylemler emekçi sol parti ve örgütlerin yazılama, pankart asma, sokakta açıklama ve ajitasyon konuşmaları, teşhirler gibi pratiklerin geliştirilmesinde cesaretlendirici, örnek ve ön açıcı oldu.

Daha üçüncü günde komitenin işlerinin artmasıyla birlikte alt birimler oluşturuldu. Konunun kamuoyuna mal edilmesi için ulusal, uluslararası medyanın harekete geçirilmesi, röportaj, haber, bilgilendirme gibi görevler üstlenecek, medya ve sosyal medya komitesinin kurulması ve ona bağlı bir havuz oluşturulması; İkitelli’de aileyle birlikte kalacak, aileyle “yatıp kalkacak” hatta uymayacak bir mahalle komitesinin kurulması ve mahallenin örgütlenmesi; politik pratiklerin güçlendirilmesi ve diğer örgütlerle birlikte eylem organize etmek için ayrı bir gençlik ve parti komitesinin kurulması; kayıplar mücadelesi veren diğer insanların, ailelerin mücadeleye ortak edilmesi ve Çağlayan Adliyesi önündeki eylem için ayrı bir komite kurulması kararlaştırıldı. Keza hukuki, diplomatik ve uluslararası ilişkileri koordine etmek, savcılık, Ankara’ya gidiş, bakanlık-

lar ve meclisin muhatap kılınmasını, çözüm üretilmediğinde bakanlık önlerinde oturma, meclisi terk etmeme gibi eylemleri hayata geçirmek üzere merkezi komiteye bağlı bir alt komite oluşturuldu. Benzer şekilde illerde de başta İstanbul’da olmak üzere bunlara bağlı eylem komiteleri kurulmaya başlandı.

Devletin tasfiyecilik saldırısında fiziken yok etmek, parti şehidi ailesi üzerinden ideolojik yıkım örgütlemek, parti ve mücadeleye güvensizliği örgütlemek, antifaşist direnişçi güçleri hareket edemez duruma getirmek istediğini neredeyse her bir kadro, aile ve arkadaşları kavramış ve bilince çıkarmıştı. İşte bu somut durum hem ideolojik tutum almayı güçlendirdi hem de “Bu sefer kaybetmeye izin vermeyeceğiz” politik iddia ve kararlılığını besledi, daha baştan çarpışmayı bir irade savaşı tarzında kavramayı getirdi. Parti şehidi aile de ikinci bir insanın faşist devletçe katledilmesine izin vermeme duygusu ise neredeyse tartışılmayan ama her bir kadroda gözlemlenebilen çok esaslı bir yandı. Bu durum “Cürette sınır nedir, eylemde sınır nedir, eylem yapma yerinde sınır ya da yasak nedir, gözaltında

olmak olmamak önemli midir değil midir, pandemi nedeniyle yasak var ama kimin için yasaklar?” sorularının zuhur ettiği bir eşikten ve berraklaşmadan geçildi. Bu düşünce ve duygunun bütünleşmesi aynı zamanda uzun süredir sosyalistlere yapılan saldırının öfkesini, parti şehidi ailenin duygusuyla, devlete öfkesiyle bütünleşmenin ideolojik mayalanmadaki yeri, kaybetme saldırısının faşizmin en üst düzeydeki saldırı biçimlerinden birisi olduğu ve bütün buna yanıt vermenin her anlamıyla bizim omuzlarımızda olduğu, eğer buna yanıt verilemezse tüm demokratik devrimci mücadeleyi hedefe alacağı fikrinin hayat bulmasına zemin hazırladığı gibi herkes için beş günlük kararlılık, ataklık ve cesaretin de kaynağı olduğunu söylemek abartı olmayacaktır.

İlk anda bu sorular ve yaşanan duygularla başta sosyal medya kullanımında bir hesaplaşma, restleşme dili vardı, ancak çalışma merkezileştirildikten sonra hızla “sağ aldınız, sağ istiyoruz” diline çevrildi. Bu dilin hedefe ulaşması için sabit bir meydan oturmasının (Çağlayan Adliyesi önü) ve tutulan alan üzerinden kaçırılan,

gözaltında kaybedilmeye çalışılan ve hala bulunamayan insanların ailelerini, arkadaşlarını buluşturmak, hukuk ve insan hakları örgütleri üzerinden bir odak yaratmak, kitlelere mal edilecek bir kürsü inşa etmek için belirlendi. Yine bütün kentlerde sokak eylemleri, açıklamalar için planlamalar yapıldı, değişik örgütlerle görüşmeler yapıldı. İstanbul’da simgeleşen merkezler belirlendi, bu merkezler daha önceki kayıplar mücadelesinin sembelleri olan Galatasaray Meydanı, İstanbul Valiliği önü, Vatan Caddesi’nde İstanbul Emniyet Müdürlüğü önü, AKP binalarının önleri ve içerileri, İkitelli Polis Karakolu önü temel beş nokta olarak sürekli çıkılacak, işgal edilecek eylem alanları, ajitasyon merkezleri olarak belirlendi. Ayrıca salgın nedeniyle uygulanan yasakları ortadan kaldırmak için basın açıklamasından bir gün sonra cumartesi olmasına rağmen İkitelli Polis Karakolu’nun önüne Gökhan’ın ailesi ve yoldaşları yürüyüşle çıkarma yaptı, devleti halka teşhir etti ve aynı çağırışı haykırdı; “Sağ aldınız, sağ istiyoruz”. Gerçek bir meşruiyete dayanan bu eylemlere trafikte ana caddeleri keserek

yürüyen sosyalist gençliğin eylemleri eklendi. İzmir’den, İstanbul’dan sokak ajitasyonları, değişik devrimci örgütlerin bu sese ses katan duvar yazılamaları, pankart asmaları eklendi. Kaybetme saldırısına karşı çok hızlı bir eşik geçilmiş oldu.

Başta Devrimci Parti olmak üzere birçok örgütten siper yoldaşlarıyla ortak eylemler gelişti, bazı örgütler bağımsız eylem yaparak da çarpışmaya etkin tarzda katıldılar. Bu sürecin başlamasında, faşist saldırılar ve yasaklar karşısında yeni bir pozisyon ve pratik-politik düzey üreten partinin ve ailenin refleksi çok temel bir zemin oluşturdu, diğer örgütlü güçleri harekete geçiren teşvik eden, örgütleyen bir etki yarattı. Kaybetme saldırısının dördüncü gününde DP, Kaldıraç, Halkevleri, Partizan, SYKP gibi parti ve örgütler birleşik veya bağımsız biçimde kaybetme saldırısına karşı pratik politik bir hatta konumlandılar. Kaybetme saldırısını püskürtme eksenindeki ortaklaşma her bakımdan olumlu sonuçlar üretti. Pazartesienden itibaren İstanbul Valiliği önü, AVM’ler, meydanlar, Galata Kulesi hızla eylem alanlarına dönüştürüldü. Eylem yasağı olan, uzun süredir unutturulmaya çalışılan eylem alanları yeniden özgürleştirildi. Bu sürecin eylem ve kitle sürekliliği bakımından merke-

zileşmesini sağlamak, muhataplarına gitmek ve onlara çağrı yapmak için Çağlayan Adliyesi önü de aynı Hasan Ocak arama mücadelesindeki Kadıköy Altyol gibi bir buluşma noktası olarak açıldı.

“Sağ aldınız, sağ istiyoruz” arayışının hızla her yere yayılması da aynı Hasan Ocak mücadelesindeki gibi toplumda gerçek bir duyarlılığı örgütledi, sosyal medyada ciddi bir gündem oluşturdu.

Dördüncü gün 10’dan fazla örgütle yapılan toplantıda bu mücadele kapsamında “Her şeye varız” ekseninin temel olduğu “Gökhan Güneş’i Bulaçgöz Platformu” kuruldu. İlk 10 günlük birleşik, kitlesel ve fiili eylemler planlandı. (İstanbul’da toplantıdan hemen bir gün sonra Mecidiyeköy, Okmeydanı, Cevizlibağ’dan yüzlerce kişiyle Çağlayan adliyesi önüne yürümek ve orada buluşmak gibi). Bu birleşimle planların hayata geçeceği gün Gökhan bulundu. Ayrıca HDP başta olmak üzere birçok merkezde (Mersin, Dersim, Amed, Adana, Ankara, İzmir, Antalya gibi kentlerde) birleşik ya da bağımsız, partinin katılıp katılmadığına bakılmaksızın, açıklama, yürüyüş, basın toplantıları yapıldı. Aynı anda parlamentoda açıklamalar, uluslararası kurumların Türk devletine çağrıları, uluslararası kurumların

önünde onların sessizliğine itiraz ve uyarı eylemleri, birçok ülkede eylemler, destek mesajlarıyla yeni bir eşik de aşılmış oldu. Beşinci günün sonunda yakalanan düzey, kamuoyu baskısı ve bütünleşmesi, faşist devletin suçüstü yakalanması, öncünün ve siper yoldaşlarının önlenemez eylem gücü, cüreti ve kararlılığıyla görünen güçler Gökhan Güneş'i geri aldı.

**Devrimci uyanıklığın,
ataklığın, kararlılığın ve
birleşik mücadelenin başarısı**

Bu beş günlük çarpışma, her bakımdan, ürettiği sonuçlarla devrimci uyanıklığın, kararlılığın, bağımsız ve birleşik mücadeleyi örgütlemenin güç ve etkisini gösterdiği kadar antifaşist mücadelenin birçok bakımından nasıl yürütülmesi gerektiğine dair sayısız somut örnek yaratarak da yol gösterici oldu. Bu sonuçlara odaklanmak antifaşist mücadelenin geliştirilmesi ve faşizmi yenmek bakımından geleceği kazanmanın temel anahtarlarından biridir. Aynı şekilde devrimci mücadeledeki militan için özgürlük ile zorunluluk arasındaki o diyalektiğin hayata geçirildiğinde, örgütlü kı-

lındığında, sınırsızca örgüt kurmak ve iş vermektен çekinilmediğinde nasıl olumlu sonuçlar ürettiği, nasıl koparıp aldığı ve faşizmi geri püskürttüğü hep beraber görülmüş oldu. Öyleyse bunlardan daha fazla sonuçlar çıkartmak mümkündür.

Bunları özetleyelim:

-Partinin uzun süredir piştiği sokakta politika yapış tarzı ve ısrarı bu faşist saldırganlığın ortaya çıkmasından itibaren ataklık ve cesaretle hızlı ve etkili bir pratiğin örgütlenmesini sağladı. Bu aynı zamanda uzun süredir yaşanan faşist saldırganlık karşısında ideolojik ve politik hazırlığın düzeyine ve dayanıklılığın kazanıldığına da işaret eder. Bir önceki dönemin görevlerini başarma mücadelesinin yarattığı ideolojik, politik ve örgütsel birikimi kavrama hali, Hasan Ocak mücadelesinin deneyimlerinin yarattığı hazırlık, kimi dağınıklıklara rağmen çok kısa sürede tarihi deneyimlerimizden öğrendiğimiz aşamaları hayata geçirmenin güçlü zemini oldu. Eşitsiz de olsa başta parti ve gençlik kuvvetleri olmak üzere daha ilk andan başlayarak saldırının nitelik ve kapsamının

kuvvetlerin geneli tarafından doğru anlaşıldığı yaratılan pratiklerde kendini gösterdi. Tüm pratiğe yansıyan, partinin ve onun mücadelesinin varlığının tehdit edilmesi ve varoluşunu kırma saldırısına karşı geliştirilen irade savaşını aktif savunma tarzında kavrama haliydi. Bu gerçeklik süreç içinde her bir yoldaşın inisiyatif geliştirmesinin, çeşitli meselelere çözüm arayış ve çabasının, sınırları zorlayan pratiğin doğmasının itici gücü oldu.

- Yeni kaybetme saldırısı politikasına karşı mücadele her anlamıyla "Sınır nedir?" sorusuna cevap üreten pratiklerin doğmasına zemin hazırladı. Esenyurt'ta meydanda tek başına eylem yapan yoldaştan Eskişehir'deki gençlerin oturma eylemine, valilik önündeki kararlı haykırıştan Vatan Caddesi'ndeki İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün önüne aileyle kalabalık gidişe, sokağa çıkma yasağını hiç sayarak İkitelli Polis Karakolu'na yürüyüşe, Yamanlar'daki sokak ajitasyonundan Ataşehir'de gençlerin yolun bir tarafını trafiğe kapatıp caddeyi özgürleştirme pratiklerinde kendini gösterdi. Bir diğer eksen olarak birleşik zeminde yanıt verilmesi için hızla başta Devrimci Parti'yle yapılan görüşmeler ve eylemler, hafta sonu değişik örgütlerin yazılıma vb. ça-

baları 4. günden itibaren birlikte fiili eylemlere dönüştü. Ayrıca parti dışındaki birçok kuvvet çeşitli paylaşımlar, eylemler, yazılımlarla bu sürece katkı sunarak çalışmanın tüm kamuoyu nezdinde sınırlarını ortadan kaldıran bir boyuta taşıdı. Bütün bu yapılarda antifaşist mücadelede bundan sonrası açısından mücadelenin kendisini ve hedeflerini aynı ciddiyetle ve hayati olarak kavrandığında nasıl sonuç aldığı görülmüş oldu.

-Kaybetme saldırısına karşı geliştirilen pratik, antifaşist mücadelenin en temel hareket tarzı olan fiili meşru mücadele hattını en belirgin biçimde hayata geçiren bir zaman dilimi oldu. Bu mücadelede yer alan herkes-te en belirgin duygu "Bu sefer izin vermeyeceğiz"di. Bu bakış açısı, bu kararlılık her bir kadro ve taraftar bakımından "Hiçbir şey imkânsız değil, yapılamaz diye hiçbir şey yoktur" fikrinin pratikte hayata geçmesine zemin hazırladı. Bu bakış açısı hem örgütlerin hem de kadroların kendini yeni düzeye örgütlemesi açısından önemliydi.

- Efsane gibi gelen işkence, kaybetme vb. faşist saldırganlık tüm mücadele güçlerinin canlı kanlı karşısındaydı. Bu durum sadece devrimci sosyalistler için değil mücadele yürüten herkes için varlık-varoluş koşulu-

nun ortadan kaldırılmasına dönük bir saldırıydı, faşist saldırganlıkta yeni bir düzeydi. Kaybetme saldırısı faşist şefliğin tekrardan yürürlüğe soktuğu bir devlet politikasıydı. Böyle olduğu içindir ki, mücadelenin gücüyle Gökhan Güneş'in sağ alınması gerçek bir başarıdır. Kitlemiz dahil birçok devrimci demokrat kesim tarafından bu başarı ete kemiğe bürünen bir ruh haline dönüştü. Bu başarı uzun bir süre sonra faşizme karşı birleşik mücadeleyle ve sınırsız bir iddiayla elde edildi. Aynı zamanda birleşik mücadeleyi harekete geçirici yeni bir hat açtı. Birleşik mücadele güçlerinin daha geniş kesimini harekete geçirme bakımından önemli bir deneyim olduğu gibi birleşik ve örgütlü sahipleniş içinde siper yoldaşlığını pekiştiren bir hat da yaratmıştır.

-Herhangi bir politik gündem ekseninde çalışmanın ilerletilmesi, kitlelere mal edilmesi, politikanın bir üst düzeye taşınması için hızla örgütler kurmayı becermek gerektiğini her yanıyla örneklemiştir. Çalışmanın en başından itibaren neredeyse çalışmayla temas eden aile üyelerinden eski taraftarlarımıza, mahallenin duyarlı insanlarından değişik alanlarda çalışma yürüten kadrolarımıza kadar herkese iş verme, kurulan örgütlere dahil etme ya da onlardan yeni örgütler kurmada sınır tanımama çalışmanın tamamlayıcı unsurudur. Buna bağlı mücadelenin konusu olan kaybetme saldırısı püskürtülürken yeni kadrolar yaratma, kadroların politik ve örgütsel düzeyini yükseltme, yönetmede ustalaşma, örgüt kurmada da aynı ataklık ve cesareti göstermemiz gerektiğini gösterdi.

Boğaziçi direnişi yolu açıyor

Fadime Şewîn

Kazanmak için esas olan da toplumsal mücadelenin etrafında dayanışma ve sahiplenme duvarı örebileceği militan ve kitlesel bir kararlılıkla işgal ve barikat hamlesine girişmekte de cesur olmak gerektiğidir. Üniversite işgali, barikatlı bir savunuyu antifaşist mücadelede yeni bir eşik anlamına gelecektir. İşgal ve barikat eşğine geçilmesi, öğrenci gençliğin moral motivasyonunu yükseltme, öğretme, kazanıma yaklaştırma, ateşi başka kentlere yayma, başkaca üniversiteler için hafıza yaratma ve gençlik hareketini sıçratma işlevinin yanı sıra işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesinde ön açıcı olan, cesaret veren ve ilerici bir rol oynayacaktır.

“Fırtına daha da şiddetli essin, hava daha da hiddetlensin”

Kapitalizmin dünyasal ölçekte derinleşerek süren iktisadi, siyasal ve ideolojik krizi Türkiye ve Kuzey Kürdistan’ın içsel gerilimleri ile buluşarak faşist şeflik rejimini içinden çıkamayacağı bir girdaba sürükledi. İçinde debelendiği iktisadi, siyasal ve ideolojik krizden çıkışı ufukta göremeyen faşist rejim; en ertelenemez ‘beka’ sorununu çözmeye yöneldi. Özellikle son beş yıldır bitirici darbeyi vuracak balyozu elinde tutan işçi sınıfı ve Kürt halkının, kadınların ve LGBTİ+’ların, gençliğin politik özgürlük mücadelesini ezme, ezilenlerin öncü kuvvetlerinin iradesini kırarak etkisiz hale getirme göreviyle ilgileniyor. Ne Gezi Ayaklanması ne de 7 Haziran yenilgisi faşist şefin

aklından çıkıyor. Katliam, işkence, gözaltı, tutuklama, fişleme, faşist yasadışı, yalan ve demagoji yoluyla beş yıldır işçi sınıfı ve ezilenleri; öncülerini yıldırmaya, faşizmin mezarını kazan elleri kırmaya çalışıyor.

Ancak vardığımız son tabloda toplumsal mücadele bazı mevzileri kaybetmiş, faşist rejim bazı başarılar elde etmiş olsa da faşist diktatörlüğün esas amaçlarına ulaşmadığı, kazanamadığı çok açık görünmekte.

Beş yıldır kapsamlı ve sistematik faşist devlet terörü altında tutulan antifaşist mücadele, kendiliğinden/örgütlü, irili ufaklı işçi direnişlerinde, kadın cinayetlerine karşı sokağa taşan öfkede, 25 Kasım, 8 Mart ve Onur yürüyüşlerinde kadın ve LGBTİ+’ların barikat karşısında kolkola girişlerinde, iradesine kay-

yum atanan Kürt halkının direnme cesaretinde, akademisyenlerin, devrimci sanatçıların kararlı eylemlerinde, susturamadıkları savunmada, gençliğin tavizsiz duruşunda, emekçi köylülüğün ekolojik mücadelelerinde ve en çok da her gözaltı-tutuklama saldırısından başı dik çıkan devrimcilerde büyüme ve gelişme koşullarını buluyor.

Kuşkusuz yeni yıl işçi sınıfı ve ezilenler için zaferin olanaklarının artmasıyla doğru orantılı olarak kavganın çetinleşeceği de bir yıl. Faşist şeflik rejiminin sözcülerinin savaş çağrılarında, devrimcilere dönük kaçırma, kaybetme, ajanlaştırma, gözaltı-tutuklama saldırısından, HDP'ye dönük kapatma hedefli faşist terör ve demagojiden, gelişen her kitle hareketini dizginsiz şiddetle ezme refleksinden anlaşılın o ki faşizm 2021 yılına özel bir hazırlıkla başladı. Kuşkusuz beş yıldır süren savaşta olduğu gibi gençlik hareketi de bu hazırlığın muhataplarından.

2015'ten bu yana içinde bulunduğu krizi baskı ve yasakları yükselterek yönetmeye çalışan rejimin olmazsa olmazlarından biri de kayyumlar. Direniş geleneği olan üniversiteler ve

sömürgeciliğe karşı direniş geleneği olan Kürdistan kentlerindeki HDP'li belediyelere dönük kayyum atamaları herkesin malumu. Her iki cephe-den de kayyum siyaseti; Erdoğan'ın, yönetememe durumuna tekçi faşist bir müdahalesidir. Bugün Saray'ın sözcülerinin burjuva medyada çıkıp anlattığı gibi "evrensel olarak meşru ve sıradan" bir müdahale değildir.

HDP'li belediyelerin gasp edilmesi, Kürt halkının sömürgeci boyunduruk, faşist inkarcılık altında tutulduğunun ilanıdır. Kayyum rektör atamaları, öğrenci gençliğin kazanımlarının ve toplamda akademinin özerk niteliğinin tamamen tasfiyesi ve faşist zorbalık altında bilgi üretiminin doğrudan sermaye ve sözcüsüne bağlandığı anlamını taşır.

Faşist rejim, tüm saldırılarına rağmen her kayyum atamasında eylemli bir itiraz ve direnişle karşılaşmıştır. Gelişen itirazlara verdiği şiddetli cevaplardan ise kayyum politikasının rejim için bir "beka" politikası olduğu rahatlıkla çıkarılmaktadır. OHAL döneminde hukuki hale getirilen bu özgürlük düşmanı saldırı bugün daha da genişletilmiş ve demokratik kitle örgütlerinin yönetimine dahi kay-

yum atanmasının hukuki kılıfı hazırlanmıştır.

Akademiye hiçleştirme, aşığılama ve teslim almaya ayarlı kayyum rektör silaı

2016 yılında resmi bir kararname ile üniversitelere seçilmiş olmasa dahi rektör ataması, Erdoğan'ın talimatına bağlandı. Akademi içinde yönetim kabiliyeti kazandıracak ölçüde kadrosu olmayan, öğrenci gençliğin pozisyonundan derin bir korku duyan, aydınlara dönük bastırma ve sindirme hamlelerinden zaferle çıkamayan rejim çareyi üniversiteleri içeriden fethetmekte arıyor.

Bugün egemenlerin erişmek istediği akademi tahayyülünün görevleri arasında üretilen bilginin sermayeye akışını örgütlemek; hatta bilgi üretim sürecinin kendisini sermaye ihtiyacına göre organize etmek, nitelikli-niteliksiz işçi ve işsiz yetiştirmek, sorgulayan değil de makbul, itaatkâr kadın ve erkekler yaratmak, toplumun politik İslamcı ideoloji temelinde dönüştürülmesine hizmet etmek, aydın ve aydın sınıfın öğrenci kesiminden itiraz eden her başı ezmek

var. Özcesi, üniversiteler tamamen faşizmin siyasi, iktisadi ve ideolojik bir aygıtı haline getirilmek isteniyor. Öğrenci gençlik ve akademisyenlerin devrimci demokrat kesimlerine dönük gözaltı, tutuklama, soruşturma ve ihraç sopasını üniversite kapısının dışından sallamak yetmedi. Çare, sopayı da alıp içeriye yerleşmekti.

Kayyum rektör ataması, üniversitelerde faşist hegemonyayı derinleştirmenin; öğrenci gençliği kuşatma altına almanın, akademiye çıkan en ufak cızırtıyı bile kesip atmanın bir aracı ve kuşkusuz ki faşist şeflik rejiminin savaş konseptinin bir parçası. Bu saldırı hiçbir üniversitede faşist sözcülerin anlattığı gibi sıradan ve meşru olarak görülmedi, her üniversitede irili ufaklı eylemlerle itirazlar ile karşılandı. 2016'dan 2021'in ilk mevsimine geçen zamanda ise kayyum rektörlerle beraber üniversitelerde nasıl süreçlerin işletildiğini ve kayyum eliyle neyin örgütlendiğini gördük, yaşadık, direndik ve hafızamıza kaydettik. 2016'dan bugüne öğrenci kulüp ve topluluklarının etkinlikleri yasaklandı ve doğrudan

rektöre bağlı hale getirildi, üniversite içinde gençliğin söz, eylem, örgütlenme hakkı tasfiye edildi, projeler yoluyla okullar sermayenin ve AKP'nin arka bahçesi haline getirildi, devrimci demokrat öğrenciler uzaklaştırma ve okuldan atma cezalarının muhatabı oldu, kampüs içindeki doğal ve tarihi değerler talan edildi, kadın ve LGBTİ+ öğrencilere kampüs içinde rahat nefes aldırılmadı, üniversite bileşenlerinin sözü tamamen yok sayıldı, akademik kadro kayyumların akrabaları ve yandaşlardan oluşturuldu, devrimci öğrencilere ağır saldırı sürdürülürken faşist çetelere imtiyaz tanındı, faşist örgütlenmeler üniversite içinde kurumsallaştırıldı vb.

Tüm bu tablo içinde kayyum rektörlerin yaslandığı direğin Erdoğan olduğu öğrenci gençliğin en geniş kesimlerinin ayırında olduğu bir gerçek. Doğal olarak bugün üniversite içinde ve sınırlı kesimsel bir akademik sorun etrafında gelişen mücadeleler dahi yüzünü hızla kayyum rektörlere, polise, ÖGB'ye ve oradan da Erdoğan'a, Saray'a dönüyor. Yakın zamanda ODTÜ'de Kavaklık'ta doğa talanı sorunuyla

başlayan itiraz ve öfkenin hedefine kayyum Verşan Kök ve AKP hızlıca yerleşti. İstanbul Üniversitesi'nde yemekhane fiyatına yapılan zam sorunu hızla kayyum Mahmut Ak'a ve polise karşı öfke ile buluştu, Sibel'in intiharıyla ise kapitalist faşist sisteme yöneldi. Her iki örnekte de öğrencilerin kesimsel sorun ve talepler etrafındaki mücadelesi devletin zor gücüyle karşı karşıya gelmiş, politik özgürlük sorunu ile bağlanmış, kampüs kapılarını aşmış, başkaca üniversiteler ve başka kentlerdeki gençliği hareketlendirmiş, kitlesel ve fiili meşru eylem örnekleri ve kararlılık ile başarı kazanmış örneklerdir. Her iki örnekte de öğrenci gençliğin yüreğindeki itiraz faşizme karşıdır, istek ve arzusu özgürlüktür; özgürlük isteğiyle yükselttiği mücadelelerde ezilen diğer kesimlere cesaret ve umut aşlamıştır.4 Ocak Direnişi ve faşist cephenin yanıtı

2 Ocak günü resmî gazetede kararname ile Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne 2. kayyum olarak atandığı yayınlandı. Sosyal medyada bir gündem olarak kendine yer bulan bu atamaya üniversite dışındaki kesimlerin gösterdiği tepkilerin esas-

lı bir kısmı seçkin bir üniversiteye dışarıdan birinin rektör atanması ve kayyumun akademik niteliğinin yeterli olup olmaması iken 4 Ocak günü Boğaziçi Dayanışması'nın çağrıcısı olduğu eylemde itirazın esas kaynağının çok başka olduğu herkes tarafından görülmüş oldu. Boğaziçi Üniversitesi'ne yapılan çağrıya iki bini aşkın kişinin katılımı, kitlesel forum, forumda boykot ve işgalin de tartışılması, polis barikatına direnme, polis barikatını aşma pratiği, eyleme LGBTİ+'ların, kadınların, Bimeks işçilerinin etkin katılımı ve kendi sözlerini katmaları çetin bir mücadelenin potansiyeline işaret ediyordu.

Özerk- demokratik üniversite niteliğinin; söz yetki karar hakkının kazanılması ve kayyum rektörlere itiraz gibi gündemler politik özgürlük sorunu ile birleşerek öğrenci gençlik hareketi bakımından belirleyici bir yerde duruyor, öğrenci gençlik kitleleri bu gündemler ile daha etkin ilişki kuruyor. Politik özgürlüğün gaspının, faşist bir rejim altında yaşamının üniversitedeki esaslı yansıması olan kayyum rektörler öğrenci gençliğin faşizme olan öfkesini sokağa taşıyacağı özel bir sorun olarak önümüzde duruyor. İşçi sınıfı ve ezilenlerin her kesiminden yükselen homurtu, itiraz ve hareketlere baktığımızda yönetilenlerin eskisi gibi yönetilmek istemediği, yönetenlerin de eskisi gibi yönetemediği bir tablonun ortaya çıkmakta olduğu açık.

Boğaziçi Direnişi'nin de göz kırptığı gerçek; işçi sınıfı ve ezilenlerin emperyalist küreselleşme çağında çoğalan ve çeşitlenen sorunlarının aynı zamanda birleşme potansiyellerinin arttığı ve hemen her mücadelenin devlet-halk çelişmesini keskin-

leştiren bir nitelik kazanması oldu. 4 Ocak günü polis barikatına yüklenen, polis saldırısına kitlesel olarak direnen ve "Katil polis üniversiteden defol" sloganı ile karşılık bulan öfke kitle hareketinde önemli bir moment oldu. O gün eylemlere katılanların birçoğunun ifade ettiği şey; somut bir kazanımın yani kayyumun gönderilmesinin henüz gerçek kılınmamış olmasına rağmen eylemden kazanarak ayrıldığını hissetmiş olmaları. Gün sonunda toplumsal mücadelenin birçok kesiminde ve baş-

Politik özgürlüğün gaspının, faşist bir rejim altında yaşamının üniversitedeki esaslı yansıması olan kayyum rektörler öğrenci gençliğin faşizme olan öfkesini sokağa taşıyacağı özel bir sorun olarak önümüzde duruyor.

kaca kentlerde polise karşı militan duruş ve kitlesel karşı koyuşun yarattığı umut ve cesaret dolu bir motivasyon vardı. Sendikalı olduğu için işten atılan işçi, 8 Mart'ta önüne polis barikatı kurulan kadın, KHK ile ihraç edilen akademisyen, Onur yürüyüşü yasaklanan LGBTİ+, köyüne maden yaptırmadığı için jandarma jopu yiyen köylü, devrimci, demokrat, ilerici ve faşizmin baskı aygıtları tarafından kuşatılan her kesim Güney Kapı önündeki kitlesel ve fiili meşru eylemin etkisine girdi, sorunlarının kaynağı ile öğrenci gençliğin sorunlarının kaynağının aynı faşizm olduğu görüldü. Bugün bakımından

akademik-demokratik-ekonomik, kesimsel her mücadelenin hızla politik özgürlük mücadelesine bağlanma, devletle saflaşma gibi bir niteliği var. Direnişin akademik taleplerden ileriye, özgürlük istemiyle buluşması ve yarattığı etki sahası işçi sınıfı ve ezilenlerin büyük bir antifaşist mücadele istemi ve arayışı içinde olduğunun, potansiyel taşıdığına da göstergesi.

Faşist diktatörlük de bu tehlikenin farkında, biriken toplumsal öfkenin farkında. İşçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelelerine kurmaylık yapmaya, kitleleri devlete karşı saflaştırmaya ve yıkıcı bir kuvvet olarak örgütlemeye aday kim varsa dizginsiz saldırı altında tutarak mevcut nesnel ve öznel durumdan kaynaklı oluşan bu tehlikeyi sonuçsuz bırakmak istiyor. Aynı zamanda kitleleri de bu faşist terörden mahrum bırakmıyor. Daha eylemin ilk günü, havadaki cesaret ve cüretin kokusunu solur solumaz burjuva faşist medya yolu ile bir terör demagojisi başlattı. Burjuva medyaya ek olarak Süleyman Soylu'nun başlattığı #PolisiminYanındayım hashtagi de 4 Ocak günü

yaşananlar arasında toplumsal mücadeleye en cesaret verici olan ile devlet için en tehlikeli olanın faşist polise karşı direniş olduğunu gösterdi. Demagojinin iki yönü vardı; bir yandan o gün eyleme katılan herkesin “sapkın, sapık ve terörist” olduğu söylenirken diğer bir yandan da Boğaziçi öğrencilerinin haklı olabilecek eylemlerinin dışarıdan katılan “dış mihrakların emrindeki provokatörler” ile baltalandığı söylenmekteydi. Peşinden gelen ev baskınları ile gözaltı ve devlet yetkililerinin açıklamaları da faşist rejimin kendi önüne hareketi bölmek, örgütlü ve devrimci öznelerden koparmak, liberal bir çizgiye savurmak gibi öncelikli görevler koyduğunu gösterdi. 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet gibi basit ve tartışmalı bir maddeden yola çıkarak yapılan kapı kırmalı, özel timli ev baskınları ve darp, çıplak arama ve cinsel-psikolojik işkencenin tartışıldığı günlerde eylemcilerin buna maruz bırakılması ile bu operasyonlar bir şiddet gösterisine dönüştürüldü. Gözaltına alınanların “örgüt üyesi” olduğu ve birkaçı hariç

hiçbirinin öğrenci olmadığına dönük açıklamalar ile de öğrenci gençliğe gözdağı verilmek istendi, gözaltı sopsuyla öğrenciler uyarıldı, sahiplenme ve dayanışmanın da önüne geçilmek istendi.

Ancak gözaltına alınan Boğaziçili olsun olmasın herkesin direnen bütün toplumsal kesimler tarafından sahiplenilmesi, gözaltılara dönük her kesimden itirazın yükselmesi ve bazı şaşılmayacak kesimlerden cılız sesler haricinde kabul edilmeyen provokatör-öğrenci ayrımı devleti hazırladığı kapsamlı tutuklama

Bu kazanımın çizdiği tabloda da direnişin politik muhtevası üniversite kampüsünü aşmıştır, direniş; faşizme karşı özgürlük için birleşme-saflaşma, cepheleşme içeriği kazanmıştır.

hamlesinden caydırdı, geri çekilmeye zorladı. Güçlü bir sahiplenme ve dayanışmayla onlarca eylemci serbest bırakıldı.

Bu kazanımın çizdiği tabloda da direnişin politik muhtevası üniversite kampüsünü aşmıştır, direniş; faşizme karşı özgürlük için birleşme-saflaşma, cepheleşme içeriği kazanmıştır. Dayanışmayla devletin elinden koparıp alınan eylemcilerle beraber Boğaziçi Direnişi'nin ezilememesi ve devletin ilk saldırı hamlesinden sonra savunmaya çekilmek zorunda kaldığı herkes tarafından görüldü. Melih Bulu'nun kendini açıklamaya ve savunmaya çalıştığı

programlar, egemenler cenahından söylenenler, yazılıp çizilenler, Boğaziçi üzerindeki dizginsiz teröre ara verilmesi devletin savunma pozisyonuna geçtiğini gösteriyor. Tam da bu noktada yani ilk çarpışmadan kazanarak çıkıldığında gençliğin "Katil polis üniversiteden defol" sloganını ezilenlere sahiplendirmek, faşist şefflik rejimiyle derdi olan işçinin, Kürt'ün, kadının, LGBTİ+'nın, aydının, demokratın dayanışma ve birleşik mücadelesini yükseltmek, militan ve kitlesel, kararlı eylemlerle karşı saldırıya geçmek elzem bir noktada durmaktaydı. Ancak rejimin 2. saldırısına yani politik İslamcı demagoji ile ortam hazırlanan ilk tutuklamaya kadar toplumsal mücadele saflarından doğru anlamalı bir saldırı gerçekleştirilemedi. Dahası eylemlerin "barışçıl" oluşu, "akademik bir itiraz" oluşu, "öğrenci itirazı" oluşu gibi liberal ve geri söylemler direniş içinde kesilemedi. Direnişi sürdüren özneler bakımından üniversite kapısından çıkmak herkesin mutabık olduğu bir yön olmadı.

Yeni kapı ruhunun zuhur etmesi ve ikinci faşist saldırı

Şahmeran figürü ve LGBTİ+ bayraklarının işlendiği Kâbe görselinin direniş alanında sergilenmesi ve okul içinde politik İslamcı faşistlerin örgütlenme aracı olarak kullanıldığı İslam Araştırmaları Kulübü tarafından burjuva faşist basına ve polise servis edilmesi, sosyal medyada gündemleştirilerek Boğaziçi Direnişi'nin linç edilmesi faşist rejim bakımından önemli bir andı. Erdoğan, Bahçeli, Soylu, YÖK, Diyanet, burjuva faşist medya ve kayyum rektöre kadar "dini ve milli değerler" demagojisi ile toplum direnişe karşı

kışkırtılmaya, gözaltı ve tutuklama yapabilmek için, sahiplenme ve dayanışmanın önünü kesmek ve yüksekte bir gözdağı vermek için uygun ortam hazırlanmaya çalışıldı. Direnişin yıkıcı potansiyelinin yalnızca AKP-MHP tarafından değil, her kritik anda Erdoğan'a tekerlek olan burjuva muhalefet tarafından kavrandığını bu aşamada görmüş olduk. CHP sözcüsü Faik Öztırak'ın ifadesiyle "mukaddes değerlere dönük saldırı"nın "görünen ve görünmeyen sorumlularının bir an önce ortaya çıkarılmasını" beklediklerini açıklaması, topyekûn egemenlerin bu direniş özelinde de açığa çıkan faşizm ve özgürlük saflaşmasını kavradığının göstergesi oldu. 2. saldırı için faşist politik İslamcı gruplar hızla eyleme sevk edildi, iki tutuklama ve iki ev hapsini, üniversitedeki LGBTİ+ kulübünün kayyum rektörce kapatılması ve basılması, üniversite çevresinin ablukaya alınması izledi. Devletin 2. saldırısından önce etkin bir pozisyona geçememiş olan Boğaziçi Direnişi, 2. saldırıya karşı etkin bir savunma geliştirebildi. Yasaklanan bir eyleme kitlesel çağrıda bulunmak, eylemleri organize eder-

ken gençlik hareketinin siyasal özneleri ile etkileşimli bir ilişki kurma yönelimi, toplumsal mücadeleye ve kitlelere güvenmek, birleşik mücadele pratikleri sergilemek bu hareketin düşman karşısında belli bir bilinç düzeyine eriştiğini gösteriyordu. Boğaziçi direnişi, işçi sınıfı ve ezilenlerin öfkesinin patlama yatağı ve faşizme karşı birleşik direnişi sıçrama potansiyelini taşımaktadır.

Güney Kapı'ya yapılan yasaklı eylem çağrısında 159 gözaltı, o eylemde onbinlerin öfkesine hedef olan polisin "Aşağı bak" komutu ve ardından yükselen "Aşağı bakmıyoruz" sözü hafife alınamayacak bir mücadele potansiyeline işaret ediyor. Kadıköy Rıhtım'da düzenlenen açıklamaya polis saldırısı gerçekleşikten sonra saatler süren ve tüm ilçeye yayılan kitlesel yürüyüşler, polisle çarpışma örnekleri toplumsal mücadelenin Boğaziçi Direnişi etrafında faşizm karşısında saflaştırılabileceğini söylüyor. 1 Şubat günü gözaltı-tutuklamaların hesabını sormak için kayyum rektörün bulunduğu binayı kuşatıp dağılmayan Boğaziçililerin cüreti ve direnişi öğrenci gençliğin

buzu kırma ve yolu açma potansiyelinin altını çizdi.

600'ü aşkın gözaltı, 11 tutuklama ve ortalama 30 ev hapsi ile rejim bu direnişi en sert biçimde bastırmak istedi. Polis terörü; İzmir, Adana, Samsun, Çanakkale, Ankara ve daha birçok kente yayıldı. Bu ezme hedefli ağır saldırı, mafya babası Alaattin Çakıcı'nın kayyum rektöre yazdığı destek mektubunda geçen "Asla istifa etmeyin" uyarısı, Kemal Kılıçdaroğlu'nun eylemcileri irade saymadan ailelerine seslenerek dile getirdiği "kaos uyarısı", Ekrem İmamoğlu'nun eylemlerin okulun içinde devam etmesi gerektiğini söylemesi ile egemenler cephesinde Boğaziçi Direnişi karşısında bir Yenikapı ruhunun olduğunu söylemek gerekir. AKP-MHP'nin faşist terör ve demagojisi, burjuva muhalefetin de eylemsizlik, sakinlik çağrıları bize bu direnişle beraber kitlelerin cephesel antifaşist mücadele potansiyelinin güçlü olduğunu anlatmaya yeter.

Boğaziçi Üniversitesi, Tuzla tersane greviyle dayanışma yürüyüşlerinden, Kürdistan'da katledilen çocukların, halkın hesabını sormasından, halkların eşitliğine köprü olmak için Dicle Üniversitesi ile kurduğu dayanışmadan, Efrin işgalini kutlama lokumu dağıtan faşistlere "İşgalin, katliamın lokumu olmaz" pankartı ile müdahale etmesinden, Bimeks işçilerinin teşhir ettiği Vedat Akgiray'ı hoca olarak tanımamasından, Cizre bodrumlarında ölümsüzleşen Cihan Dursun'dan, Kobanê savunusunda ölümsüzleşen Suphi Nejat Ağırnaslı'dan bilinir, tanınır. İşçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesinde başka bir direniş deneyimi olarak yer alacağı kesin, ancak bugün o deneyi-

mi yarınlar için bir zafer deneyimine dönüştürmek hepimizin elinde.

Kendi yolunu açan ve etrafında daha büyük güçleri birleştiren direniş kazanacak

Son dönem bakımından ne faşist şeflik rejiminin direnişi tamamen ezme ne de direnişin koparıp alma hamleleri yapmakta olduğunu söyleyebiliriz. Her iki taraf için de bir bekleme hali olduğunu söylemek gerekir, faşizmin "bekleme" halinde durağan olduğu anlamına gelmiyor tabii bu; soruşturmalar, dekan atamaları, 8 Mart eylemlerine dönük "Boğaziçi" ve "LGBTİ+" yasakları, eylem yasağı ve abluka ile, eylemcilerin ailelerini arayıp "bilgilendirerek" "beklemekte". Yine de son dönem bakımından devletin her hamlesini toplumsal bir dayanışma ve sahiplenmeye yol açmaktan korkarak, demagoji ile kol kola yaptığını söylemek gerekir. Bugün çeşitli yıpratma hamleleri ile devletin bir ezme hamlesine hazırlandığını görmek gerekir. Bu noktada moral biriktirmenin, devlete dönük teşhirin,

Boğaziçi akademisyenlerini daha kararlı bir çizgide tutmanın, öğrenci gençlik saflarında kazanma umut ve cesaretini yükseltmenin yol ve yöntemlerini bulmalıyız. Bu bazen bir disiplin soruşturmasına karşı hocaları da kapsayan kitlesel bir eylem ve ortak bir tavır olur, bazen Melih Bulu ve onun atadığı kayyum dekanlara dönük geçmişi de kapsayan bir teşhir, ODTÜ’de Hasan Tan’a karşı mücadele deneyiminden öğrenmekten tutalım da kampüsün dışında siyasi sözünü söylemenin her türlü biçimine kadar birçok araç ve biçim buna hizmet edebilir. Keza devlet için durum vahim, kaybetmemek için elinden geleni ardına koymayacaklardır. Boğaziçi Direnişi’nin gösterdiği antifaşist mücadele potansiyeli, kitlesel kararlılık ve yer yer göz kırpan “düşman” öfkesi devletin saldırdığı temel hedefler olageldi.

Direnin ilk tutukluları Doğu ve Selo; hapisaneye gönderilmeden önce kararlılık ve güven içinde “Bundan sonrası sizde” demişti. Bugün Boğaziçi Direnişi ile yeniden yapılanan, yeni kurulan üniversite

dayanışmaları, gençlik örgütleri, emek ve demokrasi bileşenleri, Birleşik Mücadele Güçleri “Bundan sonrası hepimizde” diyerek birleşik bir hat öneriyor. Melih Bulu başta olmak üzere kayyum rektörleri göndermeye dönük bir mücadele bugün faşizme karşı mücadelenin somut bir durağı. Bu mücadelede esas olarak toplumsal mücadeleyi etkin bir kuvvet olarak saflaştırmak ve fiili meşru eyleme, kararlı kitlesel militanlığa dayalı bir hatta koparıp ala ala ilerlemek önemli. Bundan sonrası hepimizde demek de esasen bu ehemmiyetin bir dışavurumu.

Direnin içinde toplumsal mücadelenin birçok kesimini kapsayabilmek, bu direnişin etrafına dizibilmek önemli. Direnişin gelişen işçi grevleri ile, LGBTİ+’ların ve kadınların sözü ile, 8 Mart ile, 16 Mart ile 21 Mart Newroz ile ilişkisi, bu gündemlerle buluşması, yaratılabilecek dayanışma pratiklerinden bazıları olabilir. Direnişte evde ya da zindandaki tutsaklıklara, okul içinde soruşturmalara, dekan atamalarına karşı verilecek kararlı ve kitlesel cevap, toplumsal mü-

cadele saflarından yükselecek güçlü sahiplenme ve söküp alma odaklı bir çalışma direnişi yayacaktır. “Bundan sonrası kadınlarda” diyerek 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’ne Boğaziçi direnişinin sözünü katmak, “Bundan sonrası işçilerde” diyerek işçi grevleri ile buluşmak, mücadeleci sendikaları saflara çağırarak, “Bundan sonrası savunmada, sanatta, müzikte, ekolojistlerde...” diyerek aydınları, hukukçuları direnişin etrafında saflaştıracak biçimleri zorlamak direnişi yayma olanaklarının yalnızca bazı biçimleri.

Bu şiarın stencil, afiş, sticker, yazılama ve yaratıcı başkaca materyaller ile yaygınlaştırılması, geniş bir kesimi hedefleyen ve yaygın coşkulu bildiri dağıtımları, toplumsal mücadeleyi kapsayacak zincir eylemleri, zindanda ya da evde tutsak direnişçileri halkla buluşturmak, imza kampanyaları ile tutsaklara özgürlük talebini emekçi halka yaymak, işçi grev ve direnişleri ile eylemli dayanışma, politik gündemler ile etkileşimli ilişki kurmak direnişi yaymanın yanında kitlelere deneyim ve okul olacak, moral ve cesaret biriktirecektir. Aktif bir savunma yapma gücünü biriktirecek ve saldırıyı, koparıp alma olanağını yaratacak biçimlerdendir .

Aynı zamanda tutuklamaların ve ev hapislerinin gayrimeşru olduğunun yaygın teşhirini yapmalı, özgün olarak da ev hapsini çok bilinçli ve yeni bir “saldırı” olarak okumalıyız. “Ev hapsi saldırısı”na karşı ise eylemli bir itiraz, devrimci ve tavizsiz bir tavır gösterebilmek son dönem bakımından sıçratıcı bir hamle olma niteliği taşımakta.

Mücadelenin gelişimi bakımından bazı anlarda başka bir eşiğe atlamak için cesur olmak gerekiyor. Tüm

yalan ve demagojisiyle, işkence ve dayıyla, gözaltı ve tutuklaması, medyası, polisi, bakanı, faşist çetesiyle dizginsiz bir terörün karşısında kendi eyleminin meşruluğuna yaslanmak ve “barışçıl” protesto nitelenmesi ile araya bir sınır çekmek gerekir. Direniş boyunca müzik, tiyatro, basın açıklaması, nöbet, toplantı, forum, atölye, yürüyüş ve birçok araç ve biçim kullanıldı, ahenkle ve bir arada kullanmaya devam etmeliyiz, yeter ki direnişe hizmet etsin, bir manası olsun.

Kazanmak için esas olan da top-

“Ev hapsi saldırısı”na karşı ise eylemli bir itiraz, devrimci ve tavizsiz bir tavır gösterebilmek son dönem bakımından sıçratıcı bir hamle olma niteliği taşımakta.

lumsal mücadelenin etrafında dayanışma ve sahiplenme duvarı örebileceği militan ve kitlesel bir kararlılıkla işgal ve barikat hamlesine girişmekte de cesur olmak gerektiğidir. Üniversite işgali, barikatlı bir savunma antifaşist mücadelede yeni bir eşik anlamına gelecektir. İşgal ve barikat eşiğine geçilmesi, öğrenci gençliğin moral motivasyonunu yükseltme, öğretme, kazanıma yaklaştırma, ateşi başka kentlere yayma, başkaca üniversiteler için hafıza yaratma ve gençlik hareketini sıçratma işlevinin yanı sıra işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelesinde ön açıcı olan, cesaret veren ve ilerici bir rol oynayacaktır. Toplumsal mücadelenin son 1 yıllık tablosuna ve Boğaziçi Direnişi ile kurduğu ilişkiye de baktığımızda bu eşiğin kadınlar, işçiler, LGBTİ+’lar,

sanatçılar, Kürt halkı, emekçi semtler, aydınlar, ekolojistler... tüm demokrat asgari direnişçi kesimler tarafından sahiplenileceği ve “Bundan sonrası hepimizde” denilerek etrafına dayanışma duvarının örüleceği, yükün öğrenci gençliğin omuzlarına bırakılmayacağı da görülecektir. Üniversite üniversite kayyum rektörlere karşı direnişçi yaymak, akademisyenleri öğrenciler etrafında bir çizgiye çekebilmek ve bu kuvvetler etrafında bir meşruluk duvarı örmek bugün hiç olmadığı kadar olanaklı.

Devletin en başından beri yaratmak istediği “Eylem, amacını aşıyor.”, “Provokatörler eylemleri baltalıyor” cümlelerinde ifade bulan düşünüş ve ruh halinin direniş saflarındaki etkilerini kesip atmak gerekiyor. Kazanmak istiyorsak, faşist diktatörlüğe karşı verilen her mücadelede kopa-

rıp alan, kararlı ve militan eylemi kullanmak gerektiğini kavramalı ve kavratmalıyız.

Dayanışmayı büyütüp, dayanışma kavramına, kalıbına sığmayarak toplumsal mücadele kesimlerini direnişin bir parçası haline getirirsek; bu direniş etrafında birleştirirsek gelişecek saldırıları püskürtme ve kazanma olanakları hızla büyüyecektir, kitlelerin ön saflarında kazanılacak zafer umudu, militanlık, kararlılık ve bilinç çok daha geniş kitleleri mücadeleye seferber edecektir. Melih Bulu’nun istifasını kazanmak öyle basit bir rektör istifası olmayacaktır; bu, 2015’ten bu yana süren ağır faşist terörü hezimete uğratacak, işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadele yollarındaki bazı taşları süpürecektir.

Faşizme karşı mücadele stratejisinin genel hatları

Toprak Akarsu

Faşizme karşı mücadele stratejisinin belirleyici tarzı kuşkusuz birleşik antifaşist halk hareketinin gelişimi ve faşizmi yere serecek bir silahlı halk ayaklanması düzeyine sıçratılması olabilir. Birleşik antifaşist halk direniş çok değişik biçimlerden, çarpışmalarda geçerek o düzeye ulaştırılabilir.

Birleşik antifaşist halk direnişi faşizmin izniyle değil, faşizme karşı ve faşizme rağmen gelişebilir, böyle olduğu içindir ki, "fiili meşru mücadele" onun tarzıdır. Faşizme karşı mücadele edenlerin bu bilinçle donatılmaları, hakeza birleşik antifaşist halk direnişinin öncüsü, örgütleyici kadroların bilinç açıklığı ve kavrayışı önemlidir.

Sorunun güncelliği

Faşizme karşı mücadele bilincinin tıpkı mücadelenin kendisi gibi dengesiz, eşitsiz ve sıçramalı geliştiği rahatlıkla gözlemlenebiliyor. Antifaşist mücadelenin kentlerdeki seyri ve keza değişik sınıf ve tabakaların, değişik toplumsal kesimlerin antifaşist mücadeleye katılımı bakımından bunun sağlaması kolaylıkla yapılabilir. Boğaziçi gençliğinin ulaştığı antifaşist bilinç ve eylemli duruşu ise "sıçramalı" gelişimin çarpıcı bir örneğini sunar. Faşist şefin kayyum atayarak öğrenci gençlik ve akademinin özgürlüğüne saldırısı burada katalizör işlevi gördü.

Çok değişik talep ve sorunlardan yola çıkan işçiler, kadınlar, gençler, emekçi köylüler, değişik ulus ve inanç toplulukları, Kürt halkı, kır

ve kent yoksulları polisi, jandarması, medyası ve faşist demagojisiyle, mahkemeleri ve hapishaneleriyle, faşist şeffik rejimiyle (faşist diktatörlükle, aynı anlamda "faşizm"le) karşı karşıya geliyorlar. İşçilerin sendikal örgütlenme, iş ve yaşam koşullarını iyileştirmek için başvurdukları grev ve direnişleri, kadın kitlelerinin durdurulamaz kadın özgürlükçü talepleri, yüksek öğrenim gençliğinin ve akademinin, aydınların, en genelde muhalif basının özgürlük talepleri, emekçi köylülüğün ekolojik talepleri, Kürdüyle-Türküyle Alevi halkın inkar ve asimilasyona karşı inanç özgürlükçü talepleri, mazlum Hristiyan halkların inançları ve ulusal varlıkları üzerindeki vahşi ırkçı baskıya itiraz ve ses çıkartma girişimleri, laik yurttaşların yaşam biçimlerini savunma

çabası, Kürt halkının kendini yönetme ve ulusal özgürlük için sayısız taleplerle baş eğmez mücadeleleri, Çerkez, Ermeni, Laz, Gürcü, Pomak, Süryani, Arap, Abhaz, Çingene/Roman, Rum, Boşnak ve Arnavut'uyla inkar ve asimilasyon cenderesindeki ulusal toplulukların varlıklarını ve haklarını ifade etme girişimleri, LGBTİ+'ların varlık ve onurlu yaşam mücadelesi... Hepsinin karşısına faşist şeflik rejimi dikiliyor, bastırmaya, boğmaya, olmadı ezmeye çalışıyor.

Yukarıda ana hatları verilen günlük mücadeleler, alt toplumsal sınıf ve kesimlerin günlük mücadeleler içerisindeki siyasi hazırlığı nereye yönlentilecektir? Faşizm tarafından varlıkları tehdit edilen işçi sınıfı ve bütün diğer toplumsal sınıf ve katmanlar, Kürt ulusu, ulusal ve dinsel topluluklar, bütün ezilenler faşizme karşı ne için, hangi amaçla mücadele edeceklerdir, etmelidirler? Bunlar ve aşağıda üzerinde duracağımız diğer temel sorular faşizme karşı mücadelele program ve stratejisinin güncelliğini olduğu kadar süreci belirleyici, yönlendirici nitelik ve önemini de vurgulamaktadır.

Öncülük iddiasında olanlar, onları temsil etmek adına faşizmle çelişkili alt sınıf ve tabakaların nesnel ekonomik ve toplumsal çıkarlarının, politik durumlarının neyi koşullandırıldığını, dolayısıyla hangi yönde hareket edebileceklerini az çok öngörmek zorundadırlar. Diğer yandan bu sorular gerçek karşılığını kuşkusuz bütün bu toplumsal sınıfı ve kesimlerin gelmekte olan kitlesel eyleminde, mayalanan politik alt-üst olma sürecinde, gerçek yığın hareketinde bulacaktır. Aynı soruları, onlar adına varoluşunu "öncülük misyonuyla" tanımlayan ve bu iddiayı varlık nedeni sayan siyasi parti, örgüt ve çevrelerin yanıtlamaları, kendilerine biçtikleri rolün zorunlu temel gereğidir.

Aşılması gereken temel bir zayıflık

Faşizme karşı özgürlükçü taleplerle mücadele eden politik öncülerin direnişi, HDP ve HDK önde gelmek üzere bütün emekçi sol güçlerin faşizmle mücadelesi kuşkusuz eşitsiz olmakla birlikte belli programatik ve stratejik yönelimler içermektedir. Fakat biz burada faşizme karşı mücadelede politik öncü güçlerin,

faşizmin saldırı hedefindeki toplu-
mun bütün alt sınıflarının faşizmle
mücadelesinin hangi hedef ve amaca
yöneltebilecekleri ve yönelmeleri
gerektiğiyle, bir bütün olarak faşiz-
me karşı mücadele stratejisiyle ilgi-
liyiz. Bu açıdan emekçi sol hareketin
faşizme karşı mücadelenin en kararlı
kesimlerinin önemli bir bölümünü
kapsayan birleşik mücadele güçle-
ri hamlesinde somutlaşan stratejik
yönelim yaklaşması gerçekliğinin
öneminin altını çizmek istiyoruz.

Faşizme karşı mücadele stratejisi-
nin sorunlarını incelerken, bu stra-
tejinin siyasi öznelerinin zayıf ya da
zaaflı yanlarının da dikkate alınması,
hesaba katılması gerekir. Söz geli-
mi, toplamda emekçi sol hareketin
günlük sorun, talep ve mücadeleleri
programatik amaçlarına bağlamakta
ve devrimci stratejiye yönelmekteki
zayıflığı, keza parti, örgüt ve çevre-
lerin kendilerine dönüklüğü (hatta
bazıları kendilerini amaçlaştırır bir
durumdadır) bir nevi günlük koşuş-
turmalar içerisinde kaybolmayı geti-
riyor. Bir nevi programsız, stratejisiz
devrimcilik üretme çabasından söz
etmek yanlış olmaz. Toplumsal ve
siyasal alt-üst oluşun temel sorunla-
rına çok fazla kafa yorulmuyor, gün-
demleştirilmiyor.

“Bugün” faşist rejimin ve işbir-
likçi tekelci burjuvazinin sınıfsal
egemenliğinin yıkılması, işçi sınıfı
ve ezilenlerin, halklarımızın iktidarı
alması, halkçı demokratik bir iktida-
rın kurulması devrimci görevleri, iş-
çi sınıfı ve ezilenlerin, halklarımızın
önüne koyulmalı mıdır?

Faşizmin yıkılması ve onun yerini
neyin alacağı, faşist şeffik rejimine
karşı mücadele stratejisinin birinci
temel sorunudur. Faşizme karşı mü-
cadele hangi amaçla yürütülecektir?

Emekçi sol hareketin temel bir zaa-
fı geniş bir kesiminin iktidar hedefini
pek az düşünmesi, iktidar mücadelesi
yürütme gerçekliğinin küllenmiş,
kronik muhalefet halini sürdürme-
nin siyasi varlık bakımından yeterli
olabileceğinin başat zımnı kabulü
halidir. Burada bir özgüven ve si-
yasi iddia kaybı da söz konusudur.
En önemlisi iktidar perspektifi si-
likleşmiştir. Oysa HDK'nin kurulu-
şunda (keza buna halkçı demokratik
cephe partisi HDP'nin varoluşu da
eklenmelidir) somutlaşan cepheleş-
me yönelimi, emekçi sol hareketin
'75-80 döneminde yaşadığı cephe-

**Faşizmin yıkılması ve
onun yerini neyin
alacağı, faşist şeffik
rejimine karşı mücadele
stratejisinin birinci temel
sorunudur.**

leşme yeteneği kaybının, bu zaaflı
yanın aşılması çaba ve yöneliminde
önemli bir dönemeçtir; fakat iktidar
yönelimi ve perspektifinin ona pa-
ralel gelişemediği gerçekliğini de
gözden kaçırmamak gerekiyor. 2016
baharında Halkların Birleşik Dev-
rim Hareketi'nin ilanı ve kuruluşu
cepheleşme yöneliminin derinleşme-
sinde yeni ve çok önemli bir eşiktir.
Bugün cepheleşme yönünde elde
edilen küçümsenemez gelişmelerin
daha ileriye götürülmesi sorunu ve
sorumluluğu aynı zamanda antifaşist
öncü yapılarda ve saflarda iktidar bi-
lincinin, iddia, perspektif ve yöneli-
minin geliştirilmesini koştulamaktan
da öte emrediyor.

“Faşizmi yıkacağız, politik öz-
gürlüğü kazanacağız” hamlesi diğer
şeylerin yansıra faşizme karşı mü-

cadele stratejisi sorununu faşizme karşı mücadele eden toplumsal kesimlerin olduğu gibi faşizme karşı mücadele eden öncü güçlerin dikkat merkezine taşınması nedeniyle de çok önemlidir. Bu atağın yol açtığı birleşik mücadele güçleri yapılanması kayda değer yeni bir adım olmuştur. Fakat, faşizme karşı mücadele stratejisinin emekçi sol basında enerjik tartışmaların konusu olmaması da bir gerçektir! Bu gerçek hamlenin vurgulanan önemini geçersiz kılmıyor, yalnızca emekçi sol harekette geride kalan birkaç on yıllık dönemde baskın olan entelektüel çoraklığı ve yukarıda değindiğimiz başkaca zayıflıkları yansıtıyor.

Faşizmin “yenilmesi”nin farklı anlamları ve politik hegemonya sorunu

“Faşizmi yenilgiye uğratmak” onunla çelişkisi olan, şu veya bu düzeyde faşizmle mücadele potansiyeli taşıyan toplumsal sınıf ve kesimler keza parti, örgüt, çevre vb. siyasi örgütlenmeler için de aynı anlama gelmez, gelmiyor. Politik mücadele tarihinin doğruladığı gibi, nesnel ekonomik ve toplumsal durumlarının

koşullandırması nedeniyle faşizm ile çelişkilerinin mahiyeti, kapsam ve niteliği farklı, amaç ve yönelimleri değişik toplumsal sınıf ve kesimlerin çıkarlarına; keza politik yapıların da sınıfsal ve programatik yönelimlerine göre değişiyor. Bu gerçekler bize faşizme karşı farklı program ve stratejilerin kaçınılmaz olduğunu dikte ediyor. Bütün bunlar, faşizmle çelişkisi olan, bir şekilde faşizmle “mücadele” eden güçlerin genel tablosunun kapsamlı bir politik hegemonya sorunu içerdiğini de çarpıcı tarzda gösteriyor. Sınıfsal-siyasal gerçekler, “politik hegemonya mücadelesi” sorununu, faşizme karşı bir birinden farklı programatik, stratejik iki temel sınıfsal yönelim eksenine oturtmaktadır. Politik hegemonya mücadelesinin sınıfsal eksen ve düzleminin doğru kavranması ve tanımlanması faşizme karşı mücadele stratejisinin en tayin edici sorunlarından birisidir.

Faşizmin “yenilgisi sorunu” sınıflar bakımından ele alındığında işçi sınıfı ve emekçilerin, ezilenlerin, toplumun alt sınıf ve kesimlerinin faşizme karşı mücadeleleri, “daha derine”, faşizmin neşettiği zemine (faşizmin kaynağına) bizzat burjuva

devlete ve onun üzerine yükseldiği burjuva ekonomik toplumsal düzene, kapitalizmin kendisine yönelir, yönelme eğilimindedir; bu eğilimin merkezinde işçi sınıfı durmaktadır; şu ya da bu durumda sınıf bilinci, özel olarak antifaşist bilinç ve mücadele düzeyi ne olursa olsun, toplumun alt sınıf ve kesimlerinin nesnel ekonomik ve toplumsal çıkarları bu temel eğilimi koşullandırır, besler. Faşist diktatörlük devrimci tarzda “yıkılmalıdır”, dahası “yıkılması” gereken ve hedeflenen yalnızca fa-

Faşist diktatörlük devrimci tarzda “yıkılmalıdır”, dahası “yıkılması” gereken ve hedeflenen yalnızca faşist şeffik rejimi değil, aynı zamanda burjuva devletin ta kendisidir.

şist şeffik rejimi değil, aynı zamanda burjuva devletin ta kendisidir.

Oysa burjuvazinin faşist olmayan kesimleri ve faşizmle çelişkisi olan burjuva partiler, hatta faşizmle çelişkilerinin keskinleştiği koşullarda bile burjuva devletin bekasını ve kapitalist düzenin istikrarını gözleri gibi korumak isterler. Onlar için faşizmin “yıkılması” diye bir sorun da yoktur. Bu politik eğilim de söz konusu burjuva kesimlerin nesnel ekonomik toplumsal durumları ve çıkarlarıyla bağlıdır.

Yukarıdaki temel verilerden; faşizme karşı mücadelede ilki, alt sınıfların çıkarlarını yansıtan devrimci strateji; ikincisi de faşizmle uzlaşmaya dayana burjuva reformist strateji olmak üzere iki temel politik eğilim, iki temel stratejik yönelimin

var olduğu sonucu çıkmaktadır. Bu iki stratejik yönelimin dışında, bu stratejilerden birine ya da diğerine daha yakın-uzak toplumsal eğilimler, siyasi yönelim ve çabalar çıkabilir, çıkmaktadır da. Fakat bunlar son tahlilde ya birinciye ya da ikinciye hizmet ederler, birine ya da diğerine bağlanırlar. Hali hazırda emekçi sol içerisinde birinci ve ikinci stratejiye yakın reformist eğilimler mevcuttur.

Faşizme karşı mücadele, ezenler ile ezilenler arasındaki siyasi sınıf mücadelesinin odağında durduğu sürece birisi faşizmin yıkılması ve bütün kökleriyle halkçı devrimci tarzda tasfiyesini temel alan emekçi, halkçı devrimci; diğeri, faşizmle uzlaşmayı, burjuva devletin ve kapitalist düzenin, var olan egemenlik ilişkilerinin devamını temel alan burjuva reformist parlamenterist stratejiler arasında sürekli bir mücadele olacak, her iki taraf da faşizme karşı mücadelede kitleleri kendi yanına çekmek, “politik hegemonya” için kıran kırana ve kesintisiz mücadele edeceklerdir. Faşizme karşı mücadelede kitleleri devrime yöneltmenin, faşizmle uzlaşma çizgisi izleyen burjuva (ya da küçük burjuva) politik parti ve odaklarla gün be gün mücadele etmekten, onları kitleler nezdinde teşhir ve tecrit etmekten başka bir yol yoktur; devrimci hazırlık ve devrimin zaferine giden yolun taşları ancak uzlaştırıcı güçlerin etkisizleştirilmesiyle döşenebilir. Bu alt sınıflarının faşizme karşı mücadelede devrimci program ve stratejiye yöneltmelerinin temel koşuludur. Bu aynı zamanda faşizme karşı mücadelede politik hegemonya sorununun eksenini ve esasıdır!

Faşizme karşı mücadelede politik hegemonya sorununu, devrimci

program ve stratejide, faşizme karşı mücadelede buluşması mukadder politik öncülerin ilişkilerinde görmek ya da sanmak politik körlüğe denk düşen stratejik bir yanılgı olur. Aynı ayrı parti ve örgütler olarak var oldukları sürece antifaşist mücadelede yer alan siyasi parti ve örgütler arasında rekabet ve mücadele olacaktır, bu hegemonya mücadelesinin “bir yansıması” ve “bir düzeyi” gibi kabul edilse bile, faşizme karşı mücadelede politik hegemonya sorunu ve mücadelesinin esasını burada görmek açıkça vahim bir yön kaybı olur. “Hegemonya” sorunu toplumsal sınıflar arasındaki genel sosyal, kültürel, ahlaki ve ideolojik ilişkiler alanı bağlamında, gerçek düzleminde ele alınmalı ve kavranmalı, öncü politik güçler bağlamına taşınırken yön kaybına düşülmemelidir. Özetle, öncü güçler bağlamında politik hegemonya mücadelesi “faşizmle uzlaşma çizgisi izleyen” parti ve örgütler ile “faşizmi yıkma, temelleriyle birlikte tasfiye etme” çizgisi izleyen parti ve örgütler arasında cereyan eder.

Uzlaştırma çizgisini etkisizleştirmek için sistematik ve kesintisiz mücadele

Bizde faşist şeflik rejiminin kuruluş sürecinin bütün kritik anlarında onu destekleyen, burjuva cumhuriyetin ve burjuva devletin kurucu partisi olmakla övünen, diğer yandan halkı da yedeklemek, arkasına takmak isteyen CHP, yukarıda işaret edilen türden burjuva bir siyasi vakıdır. İşçilere, kadınlara, gençlere halk kitlelerine “Aman sokağa çıkmayın kaos olur, provokasyon olur” der, kitleleri yatıştırmaya, faşist şeflik rejimine karşı mücadeleden vazgeçirmeye çalışır, seçimleri beklemeye, seçimler ve parlamento oyununu seyretmekle yetinmeye çağırır, gençliğe “Uslu durun” der, rahatlıkla grev kırıncılığı yapar, modern Türk sömürgeciliğinin kurucu partisidir, Türkiye’nin NATO üyeliğine, emperyalistlerle ilişkilerine toz kondurmaz, Türk ulusuyla Kürt ulusunun eşitliğini (eşitleşmesini, eşit haklarını) kabul etmediği ve etmeyeceği için vb. ne burjuva demokrat ne de sosyal demokrat olabilir! Faşizmle, faşist şeflik rejimiyle çelişkileri vardır, ama her şart altında, istisna

tanımaz bir şekilde burjuva devlet düzenini ve kapitalist düzeni gözü gibi korur, icabında burjuva devlete yönelen elleri kırmaya da faşist partiler kadar teşnedir. Kritik bütün anlarda faşizmle iş birliği yapan ve genel olarak faşizmle uzlaşma çizgisi izleyen CHP genel antifaşist mücadele ve güçler üzerinde hegemonya kurma, kendisine yedekleme yönelimi içerisindedir. Diğer şeyler bir yana kimi sosyalist partilerin CHP yönelimi düşünülünce burada çok da başarısız olmadığını kaydetmek gerekiyor.

CHP belki daha açık bir gerçekliktir, diğer yandan günümüzde kimi sosyalist partiler faşist şeffik rejiminin kurulduğunu ama henüz “kurumlaşmadığını”, CHP ile sandıkta ittifak yaparak pekâlâ, faşizmin kurumlaşmasının önlenebileceğini, böylece de faşizm belasından kurtulunacağı oportünist anlayışını yaymaktadırlar. Devrimcileri politik sekterizmle, tarihsel deneyimlerden öğrenmemekle suçlayan bu partiler çok bilinen bir ezberi yineliyorlar, “eğer Almanya’da SPD ile KDP filan seçimlerde ittifak yapsa Hitler faşizmi önlenbilirdi, o halde CHP ile ittifak yapıp faşizmin kurumlaşmasını ‘önleyebiliriz’ görüşünü propaganda ederek CHP hakkında hayaller yayıyorlar. Tabi faşizmin kurumlaşmadığını düşünmek başlı başına derin bir politik yanılıdır, fakat dahası, CHP ne o zamanın SPD’si gibi bir işçi partisidir ve ne Marksist bir gelenekten gelmektedir. CHP zaman zaman sosyal demokrat olduğunu söyleyip iddia etse de onun 1920’ler hatta 1930’ların sosyal demokrat partilerine benzediğine tanıklık edecek bir tek akli başında Marksist bulamazsınız. Komünist ve

işçi hareketinin tarihini bilen bu çevrelerin Türkiye’nin burjuva solunu sosyal demokrat kabul etmeleri tuhafıktan da öte bir garabettir. CHP, o zamanın sosyal demokrat partilerini, sosyal demokrat yapan hiçbir temel niteliğe sahip değildir. CHP’nin içerisinde sosyal demokratlar, bir sosyal demokrat eğilim-kanat vardır, ama güçsüzdür ve CHP’nin politik çizgisini belirlemekten çok uzaktır; böyle bir iddiaları ve güçleri de yoktur. Kaldı ki, günümüzde Almanya başta olmak üzere “sosyal demokrat partiler” emperyalist burjuvazinin güvenilir hükümet partileridir.

CHP’nin içerisinde sosyal demokratlar, bir sosyal demokrat eğilim-kanat vardır, ama güçsüzdür ve CHP’nin politik çizgisini belirlemekten çok uzaktır; böyle bir iddiaları ve güçleri de yoktur.

Şu soru açıkça sorulmalıdır: so-kağa çıkmaktan nefret ettiğine göre CHP ile yapılacak sandık (her halde bu CHP etrafında olur!) ittifakının hedefi ve amacı ne olacaktır?

En fazlasından “güçlendirilmiş parlamenter sistem” programı olacağını söylemek, herhalde gerçeklere aykırı ve yanlış olmaz! Yani “millet ittifakı” cephesinin programı! Bu, HDK ve HDP’yi var eden stratejik yönelimden, üçüncü cephe siyasetinden vazgeçmek, burjuva muhalefetin politik hegemonyasına girmek, “millet ittifakına” yedeklenmek değil de nedir!

CHP ile seçim ittifakı ve güçlendirilmiş parlamenter sisteme -restoras-

yon programını yeterli bulan sosyalistlerin faşizme karşı mücadeledeki duruşlarının devrimci olduğu iddia edilebilir mi?

Demek ki, emekçi sol saflardaki kimi reformist yönelimler, faşizme karşı mücadelede emekçi sol için mukadder devrimci strateji ve yönelim ile burjuva muhalefetin faşizmle uzlaşma çizgisi arasında stratejik bir köprü, bugün burjuva muhalefetin lehine bir köprü olmaya çalışmaktadır! Emekçi sol güçlerin faşizme karşı mücadelede burjuva reformist faşizmle uzlaşma stratejisinin etkisinden çıkartılması, devrimci stratejiye, devrimci cepheye yönlendirilmeleri de bir strateji sorunu olmaktadır!

Burada faşizme karşı mücadele stratejisinin bir başka temel unsurunun da derinden işlediği görülüyor. “Faşizm nasıl yıkılacaktır?”, kimi muhataplarımız bakımından soruyu şöyle formüle etmek her halde daha uygun olur, “faşizm kötülüğünden”, “faşizm belasından” nasıl kurtulacaktır? Faşizme karşı mücadele nasıl bir gelişim seyri izleyecek ve sonuca nasıl gidecektir? Faşizmden “kurtulmak” isteyen, ama faşizmi “yıkmayı” aklından geçirmeyen sosyalistlerin faşizme karşı mücadeleyi genel olarak parlamentarizm ve yasallık çerçevesinde düşündüklerini ileri sürmek yanlış olmaz. CHP ile

ittifak kiblesinin bir başka kaynağı da parlamentarizm ve yasallığa hap-solma gerçekliğidir. Küçük burjuva reformist siyasetin program, strateji, mücadele tarzı vb. değişik unsurlarıyla kendi çapında oportünist politik bütünlüğü, sistematığı vardır. Tam da burada burjuvaziye duyulan güven, diğer yandan işçi sınıfı ve emekçilere, halklarımıza karşı güvensizlik küçük burjuva reformist siyasetin özü, özeti olarak çarpıcı tarzda açığa çıkar.

Geçerken bir gerçekliğe ayrıca değinme ihtiyacı var, bir kısım liberal çevrelerin dillerinden düşürmedikleri ve emekçi sol saflarda yadıkları gibi faşizm “kötülük” ya da “bela” değil, egemen işbirlikçi teknelci burjuvazinin sınıf siyasetidir, sömürgeci Türk burjuvazisinin sınıf egemenliği, kapitalist düzen ve burjuva devletin bekası için sınıfsal bir program, strateji ve ideolojidir; işbirlikçi teknelci burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir biçimi olarak faşist şefflik rejimi Kürt halkına, Alevilere, Hristiyan halklara, özgürlük talep eden (parti, sendika, dernek ya da meslek birlikleri) bütün örgütlü güçlere, işçi sınıfına, kadınlara, gençliğe, LGBTİ+’lara, laik yurttaşlara, emekçi köylülüğe bölge halkalarına karşı ırkçı, şoven, gerici, sömürgeci militarist küstahlık ve yok edici bir savaştır, faşizm burjuvazinin alt sınıflara ve toplumun haklarından yoksun ezilen kesimlerine karşı kanlı bir sınıf mücadelesidir. Faşizmi “kötülük” ilan eden, “kötülük” olarak sunan liberaller faşist program ve ideolojinin sınıfsal içerik ve anlamını boşaltmakta, işçi sınıfı ve emekçilerin, faşizme karşı mücadele bilincini bulandırmaktadırlar. “İyilik”, “kötülük” gibi ebedi kategorilere baş vurarak 20.

ve 21.yüzyılın kanlı siyasal sınıfsal gerçekleri, burjuvazinin affedilmez sınıfsal suçları açıklanamaz, olsa olsa karartılabilir ancak!

Program ve iktidar hedefi stratejik kılavuzlar

Faşizme karşı mücadelenin programı ve iktidar hedefi, faşizme karşı mücadele stratejisinin kılavuzlarıdır. Tarihsel deneyimler açısından, anti-faşist mücadelenin kapsam ve içeriğinin burjuva demokratik çerçeveye daraltılması komünist ya da sosyalist partiler bakımından yapılan en vahim “hata” olmuştur. “Hata” sözcüğünü tırnak içerisinde alıyoruz, bu hatadan öte bir şeydir, bir kendini yadsıma, varoluşsal nedenini inkâr halidir. Günümüzde kendini sosyalist tanımlayan kimi partilerin durumu budur, parlamentarizm ve seçimlerin esas mücadele aracı olduğu, kendilerinin de içerisinde Allah kısmet ederse sol kanat olarak yer alacakları bir burjuva demokrasisi program ve stratejisi tasavvur etmektedirler. Bu “bizim gerçekliğimiz” içerisinde ham bir hayaldir!

Faşizme karşı mücadelenin gelişim seyri ve faşizmin yenilgisinin

hazırlık ve özellikle de zafere yürüyüş sürecinde proletaryanın öncü politik örgütlenmelerinin, proletarya ve nüfusun diğer çalışan kesimleriyle, yarı-proleter ve emekçi kesimleriyle birleşerek iktidarı almak yerine burjuvazinin faşist olmayan kesimleriyle uzlaşarak burjuva demokrasisini kurmaya yönelmeleri 40’lı yıllarda Avrupa’da anti-faşist direnişin başında yürüyen komünist partilerin en vahim “hata”sı olmuştur. Politik iktidarı alarak oradan toplumsal devrime yönelme stratejisi izlemeyen, burjuvazi ile uzlaşan, savaş sonrasında burjuva demokrasisinin sol kanadı olarak konumlanan bu partileri, deneyimli yaşlı Avrupa burjuvazisi kapitalist düzen içerisinde eritmekte, tasfiyecî dönüşüm tezgahlarından geçirmekte hiç de zorlanmamış, bazılarının işini tamamen tasfiye ederek bitirirken bazılarını da dönüştürüp ıslah etmiş, siyasi bakımdan kötürümleştirmiştir.

İşçi sınıfı, kır ve kent yoksulları, emekçi köylülük, gençlik, kadınlar, sömürge zulmü altındaki Kürt halkı, inkâr ve asimilasyon cenderesinden geçirilen ulusal topluluklar, inanç toplulukları, faşizmle uzlaşmaz kar-

şıklık içerisindeki bütün bu ezilen toplumsal kesimler faşizme karşı mücadeleyi kendi iktidarlarını kurma, burjuvaziden ve kapitalizmden kurtuluş için bir sıçrama tahtası yapabilirler ve yapmalıdırlar.

Marksist Leninist Komünistlerin devrim programı, Türkiye ve Kuzey Kürdistan bileşik devriminin karakteristik çizgilerini “antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim”; devrimin “özünü” de “politik özgürlüğün kazanılması” şeklinde tanımlar. Türkiye ve Kuzey Kürdistan birleşik devrimi kesintisiz bir devrimdir, demokratik devrim bunun ilk adımınıdır. Devrimci proletarya bu ilk adımda duraksamayacak, bu ilk adımla yetinmeyecek nüfuzun bütün emekçi, yarı-proleter kesimleriyle birleşerek kesintisiz tarzda kapitalizmi ve burjuvaziyi tasfiye etme, sosyalizmi inşa yoluna girecektir.

Antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim, “İşbirlikçi tekelci burjuvazinin sömürgeci faşist diktatörlüğünü” devrimci şiddet kullanarak yıkacaktır. Zaten “politik alt-üst” anlamına gelen böyle bir yıkma eylemi olmaksızın politik devrimden söz edilemez. Bu program, “İşbirlikçi tekelci burjuvazinin” devrimin yıktığı “sömürgeci faşist diktatörlüğünün” “yerine ayrılma hakkının korunduğu, işçi emekçi meclislerine dayalı Türkiye ve Kuzey Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği kurulaçağını”, keza “Türkiye ve Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği’nde kadınlar iktidarın eşit ve bağımsız ortağı olacağını” bildiriyor.

Faşist şefflik rejimi, faşist bir koloniyasyon hükümeti olmanın ötesinde bir devlet biçimidir, devletin yapı-

lanışı (kurumların yetkileri, oluşum şekilleri vb. faşist şefin yetkilerinde somutlaştığı gibi, faşizm “siyasi tekelini” kurmuştur), devlet bürokrasisinin kadro yapısı ve ideolojik şekillenışı yapılaşmıştır. Faşist şefflik rejimiyle uzlaşmayı değil hesaplaşmayı hedef alan antifaşist mücadele bizzat burjuva devlete yönelmek, hedeflemek zorundadır. Durum faşizme karşı mücadelede kararlı, tutarlı her toplumsal ya da siyasi yapıyı devrimci olmaya, devrimci bir stratejiye dayanmaya zorluyor. Kuşkusuz bu gerçekliğin gereğini yapmak

Faşist şefflik rejimiyle uzlaşmayı değil hesaplaşmayı hedef alan antifaşist mücadele bizzat burjuva devlete yönelmek, hedeflemek zorundadır.

yerine ona sırtını dönenler burjuva reformizminin dümen suyuna girmekten, burjuva muhalefete yedeklenmekten kurtulamazlar.

Demek ki, stratejik açıdan ele alındığında “faşizmi yıkacağız”, “kahrolsun faşizm”, “kahrolsun diktatör”, “kahrolsun faşist şefflik rejimi”, “kahrolsun faşist diktatörlük” gibi sloganlar; “yaşasın devrim”, “yaşasın birleşik devrimimiz”, “Yaşasın Türkiye ve Kuzey Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği”, “yaşasın demokratik cumhuriyet”, “yaşasın halklarımızın devrimci demokratik iktidarı”, “yaşasın halkçı demokratik iktidar” vb. sloganlarla bütünlük oluştururlar.

Devrimci iktidar, onun somut görünüşü olan gücünün herhangi bir yasa ya da anayasadan değil, halklarımızın faşizmi yere seren devrimci

başkaldırısından alan “geçici devrim hükümeti” halklarımızın politik özgürlüğünü sağlar ve güvenceye alırken, faşist ya da burjuva karşı-devrimci, sivil ya da askeri, paramiliter ya da emperyalistlerin işbirlikçilerine dayanarak veya askeri saldırı yoluyla devrimci iktidarı yıkma yönelimlerini, her çeşit karşı-devrimci girişimi duraksamaksızın, devrimci zor kullanarak ezip, tasfiye edecek, karşı devrimcilere, ırkçı-faşistlere, politik İslamcı faşistlere, emperyalist işbirlikçilerine asla politik özgürlük tanımamakla da kalmayacak, devrimin emekçi yumruğuyla ezecek, emperyalist müdahalelere devrimci savaşıla, dünya proletaryası ve halklarının devrimi savunmak için ayağa kalkmasıyla yanıt verecektir.

Devrim ve devrimden doğan iktidar duraksamadan faşizmin ve kapitalizmin, özellikle son bir yıldır korona koşullarında katlanarak süren işçi sınıfı ve emekçilerin, halklarımızın yaşamında yarattığı yıkımı telafi etmek, politik özgürlüğün yanı sıra halklarımızın ve emekçilerin

yaşamlarında acil değişiklikleri ve iyileşmeleri gerçekleştirmek için başta faşizmi aktif biçimde destekleyen sermaye şirketleri gelmek üzere bankaların, büyük dış ve iç dağıtım, sanayii ve madencilik tekellerinin kamulaştırılması gibi devrimci tedbirleri hemen ve derhal alarak ilerleyecek, antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim programını duraksamadan tam bir kararlılıkla yürürlüğe koyacaktır.

Faşizme karşı mücadelenin gelişim seyri, zaferin yolu

Devrimci strateji, faşizmi yıkacak toplumsal güçleri tanımayı, onların en yakın bir gelecekte nasıl hareket edebileceklerini öngörmeyi de kapsar. Önce faşizmin hangi toplumsal güçler tarafından yıkılabileceğine bakalım.

Faşizm tarafından varlıkları tehdit edilen işçi sınıfı ve bütün diğer toplumsal sınıf ve katmanlar, Kürt ulusu, ulusal ve dinsel topluluklar, bütün ezilenler faşizmi yıkmak is-

teyeceklerdir, sınıfsal ve toplumsal çıkarları bunu koşullandırmaktadır. Bunun güçlü belirtileri mücadele sürecinde zaten açığa çıkmış bulunuyor. Örneğin antisömürgeci duruşu ve ulusal bilinci atılım halindeki Kürt halkı politik özgürlük isteğini ve faşizmin yıkılması eğilimini eylemleriyle ve büyük bedeller ödeyerek ortaya koymaktadır. Keza kadınlar kitlesel olarak erkek egemen faşizmin yenilmesi yönelimini kadın özgürlük mücadelesini geliştirerek, kazanılmış haklarını tasfiye etmek için saldırıya geçen faşizmi püskürterek gösteriyorlar. Emekçi köylülük havasını, suyunu doğayı savunma eylemlerinde faşist şeflik rejimine

Birleşik devrimin eşitsiz gelişmesi, devrimci önderliğin de devrimci strateji ve taktiğin de temel sorunu ve zorluğudur.

karşı bir siyasi tavır koyuyor, her adımda faşist şeflik rejiminin jandarmasına direniyor. Yüksek öğrenim gençliğinin hemen her çıkışı ya doğrudan özgürlükçü talepleri kapsıyor ya da polis terörü nedeniyle politize oluyor, antifaşist nitelik kazanıyor. Hatta ücret artışı talepleriyle kapitalist patronlara karşı girişilen işçi grevleri bile karşısında faşizmin yasaıklarını ve polis, jandarma terörünü buluyor, bu nedenle de politik çarpışmalara dönüşüyor.

Faşist şeflik rejiminin “yıkılması” her şeyden önce politik devrimin iki belirleyici toplumsal gücünün hareket ve irade birliğine bağlıdır. Son dönemde sendikal örgütlenme, iş ve yaşam koşullarını iyileştirmek

için sağdan soldan pıtrak gibi patlak veren direnişlere karşın işçi sınıfı politik bakımdan hareketsizdir. İşçi sınıfı son yıllarda yalnızca 1 Mayıs-larda o da zayıf bir politik duyarlılık ve varlık ortaya koyabiliyor. Kısmen DİSK’in diğer meslek örgütleriyle birlikte demokratik girişimleri ya da Limter-İş gibi bağlı bazı sendikaların yer yer siyasi çıkışları oluyor. Fabrika ve işletmeler zemininde işçi sınıfının politikaya müdahalesi söz konusu değil, ama kuşkusuz örneğin Gezi-Haziran onur ve özgürlük ayaklanmasında genç işçiler, işsizler önemli bir ağırlık oluşturuyorlardı. Diğer yandan yukarıda işaret ettiğimiz gibi Kürt halkı faşizme karşı çok kararlı bir mücadele içerisinde ve bugün politik özgürlük mücadelesinin en önünde bayrağı taşımaktadır. Böyle güçlü ve güvenilir devrimci bir müttefiki varken geride kalan birkaç on yıllık dönemde şovenizm ve sosyal şovenizmle zehirlenmiş, neo-liberal politikalarla atomize edilmiş Türkiye işçi sınıfının politik hareketsizliği, Türk burjuvazinin değişik partilerinin arkasından sürükleniyor olması, açığa çıkan tarihsel devrimci fırsatı riske etmektedir. Birleşik devrimin eşitsiz gelişmesi, devrimci önderliğin de devrimci strateji ve taktiğin de temel sorunu ve zorluğudur.

İşçi sınıfının siyasi bakımdan hareketsizliği gerçekliği en başta Marksist Leninist Komünistlere olmak üzere, hakeza kendisini işçi sınıfının temsilci, komünist, sosyalist, Marksist, Leninist, Maoist, devrimci vb. değerlendiren politik öncüler için çok açık ve sert bir devrimci eleştiridir. Yanı sıra bütün bu yapıların siyasal güç sınırlılığının en başta gelen nedenini de açıklayıcıdır, sınıfla ilişkilerinin zayıflığı, kendile-

rine dönüklükleri vb üzerinde ayrıca durulabilir, durulmalıdır da. Burada şunu vurgulamakla sınırlanalım, işçi sınıfı adına hareket etme iddiasındaki bütün politik öncü yapılar için işçi sınıfının politik bakımdan harekete geçirilmesi devrimci stratejinin en önemli ve en öncelikli sorunudur. Sadece bu kadar da değil, esasen ulusal demokratik hareket bakımından da “Batı’nın” yani en önce Türkiye işçi sınıfının politik bakımdan harekete geçirilmesi hayatidir. Devrimci gelişmenin eşitsizliği devrimci stratejinin belirleyici toplumsal kuvvetlerinin hareket ve irade birliğini önlemektedir. Bu veriler, Batı’da ulusal demokratik hareket ile emekçi sol hareketin cephesel birliğinin önceliğini ve keza ulusal demokratik hareketin ve emekçi sol hareketin etkisi altındaki toplumsal güçlerin birleşik hareketinin tayin edici önemini açıklıkla vurgular.

Faşizmi yıkacak mücadelenin gelişimin nasıl bir seyir izleyebilir? Örneğin bu bakımdan son 5-6 yıllık dönemin verileri, mücadele aynası neleri yansıtmaktadır?

İlk olarak, Kuzey Kürdistan kırında, genel olarak Kürdistan’da gerilla mücadelesi sürmektedir. HBDH bu mücadelenin bir bileşenidir. Kentlerde çok zayıflamış olmakla birlikte kent gerillası yer yer faşizmin güçlerine önemli saldırılar düzenleyebilmektedir.

İkinci olarak, kentlerdeki milis eylem ve etkinliklerinin son bir yıl içerisinde geniş alanda yaygınlığı, değişik biçimlerde gerçekleşme zenginliği vb. de dikkate değerdir. Kentlerdeki milis eylem ve etkinliklerinin hep görüldüğünden daha yaygın ve çok sayıda gerçekleştiğini vurgulamak da yanlış olmaz.

Faşist rejime yönelik gerilla ve milis saldırıları, faşizme karşı devrimci savaşın iki temel görüngüsü ve bileşenidir. Başta kentlerde milisi örgütlenme ve faaliyetleri gelmek üzere her ikisinin de geliştirilmesi faşizme karşı devrimci mücadele stratejisinin ihtiyaç ve gerekleri içerisinde.

Gerilla ve milis, devrimci savaş, birleşik antifaşist halk direnişinin geliştirilmesini desteklemekle, önünü açmakla yükümlüdür. Devrimci savaş, birleşik antifaşist halk direnişini faşist diktatörlüğün yıkılışı sonucuna götürecektir. Diğer yandan kuşkusuz gerilla ve milis de antifaşist halk hareketinden beslenecektir.

Üçüncü olarak, bütün değişik biçimleriyle herhangi bir analitik sınıflandırmaya tabi tutmaksızın faşist şeffik rejimiyle karşı karşıya gelen dar ya da geniş kitlesel mücadele biçimlerini, eylem ve etkinlikleri sayabiliriz. Basın toplantıları, antifaşist gösteriler de izinli protesto ve mitingler, akademisyen ve aydınların devlete “sen katılsın” diyen bildirileri, emekçi köylülerin ekolojik mücadeleleri, öncü güçlerin eylem ve etkinlikleri vb. faşizme karşı “kitlesel mücadele”nin kapsamı içerisindedir. Burada kuşkusuz ki, karmaşık bir gerçeklik söz konusudur ve bu gelecekte de daima böyle olacaktır.

Genel olarak faşizme karşı tarihsel mücadele deneyimleri, alt sınıfların

faşizme karşı mücadelede tarihinin tanıdığı bütün mücadele biçimlerini kullandıklarına tanıklık etmektedir. Yukarıdaki özetle de görüldüğü gibi bu bizde de böyle olmaktadır. 20. yüzyıl, faşizme karşı mücadelede barışçı ya da devrimci şiddet içeren antifaşist milis ve gerilla eylem ve örgütlenmeleri, yasal veya yasa dışı, parlamenter ya da parlamento dışı bütün direniş ve mücadele biçimlerinin deneyimlendiğine ve faşizme karşı mücadelenin bütün biçimleri ve olanaklarıyla ilksel meşruiyetine tanıklık etmektedir. Kuşkusuz parlamentarist ve yasal, faşizmle uzaşma çizgisi bırakınız faşizme karşı milis ve gerilla eylemlerini, kitlesel fiili meşru mücadelelere dahi karşı çıkacaktır, çıkmaktadır da.

Faşizme karşı kitle mücadelesi bağlamında birinci temel ayırım, “parlamentonun değil sokağın faşizmle mücadelenin temel alanı” olduğu gerçektir. Evet çok sınırlı bir imkân ifade ettiği durumlarda bile parlamentodan, faşist şefflik rejimini, sömürgeciliği, erkek egemenliğini, emperyalizmi, kapitalist düzeni teşhir etmek, kitlelerin mücadelesini desteklemek için yararlanılabilir ve yararlanılmalıdır da. Fakat ne seçimler ve ne de parlamento siyasal sınıf mücadelesinin

asıl alanıdır. İşçi sınıfı ve emekçiler, Kürt halkı ve diğer ezilenler bakımından parlamento ancak ikincil önemde bir sınıf mücadelesi alanıdır, ancak bu alan sokağa, yani parlamento dışında kitlelerin mücadelesinin, grev ve direnişlerin, genel grev ve genel halk direnişlerinin, miting ve protestoların, halk başkaldırılarının bütün ezilen sınıf ve tabakaların ve öncülerinin fiili meşru mücadelelerini desteklediği, onların sesinin duyurulduğu bir kürsü olabildiği ölçüde olumlu bir rol oynayabilir.

İkinci olarak “kitle mücadeleleri” farklı nitelikler göstermektedir. İşçilerin iş ve yaşam koşullarını iyileştirmek, sendikalaşmak vb. için giriştikleri mücadeleler yasal, yasalarda tanımlanmış haklar ve prosedürler tarzında olabileceği gibi “fiili meşru” mücadeleler tarzında da olabilir. “Fiili meşru” neyi anlatmaktadır ve neleri kapsamaktadır? Örneğin 12 Eylül askeri faşist diktatörlüğünün yarı-askeri faşist MGK diktatörlüğüne geçtiği koşullarda üniversitelerde öğrenci gençlik dernekleri herhangi bir yasaya dayanmıyordu, yüksek öğrenim gençliği ve genellikle akademi ve toplum nezdinde meşruydular, yani kabul ediliyordu. Fakat burjuva hükümetler ve devlet (polis,

jandarma, mahkemeler, valiler, kaymakamlar, savcılar özetle bürokrasi) nezdinde asla meşru değillerdi, çünkü yasadan güç ve meşruiyet almıyorlardı, yasadışı ve gayri meşruydular!.. İşçi sınıfının 1989 bahar eylemleri de yasal değil fiili meşru mücadelelerdir. Eylemler meşruiyetini yasalardan değil işçi sınıfı ve halk nezdindeki haklılığından, kabul edilebilirliğinden alıyordu. Emekçi memurların dernek ve sendika örgütlenmeleri de fiili meşru mücadelenin 90'lardaki çarpıcı örnekleri arasındadır. Feminist kadın yürüyüşleri de sayılabilecek örnekler arasındadır. Kuzey Kürdistan'da 90'ların başında yükselen serhildanlar yasal eylemler değildir elbette, ama tamamen haklı ve meşru eylemler, halkın kitlesel başkaldırılarıdır, fiili meşru mücadelelerdir. 1995 Gazi başkaldırısı da fiili meşru mücadelenin örneğidir keza, onlarca kente yayılan ve günlerce süren 2013 Gezi-Haziran başkaldırısı da fiili meşru mücadelenin güçlü başka örnekleridir. Keza 2014 Kobanê serhildanı ve 2015 özyönetim direnişleri de çarpıcı fiili meşru mücadele örnekleridir. 2016 Ocak'ta bin 200 akademisyenin devlete "Katilsin" diyen bildirimleri de fiili meşru mücadelenin başka bir örneğidir. DTK, HDK gibi örgütlenmeler de fiili meşru yapılanmalardır.

Fiili meşru mücadele örneklerinde özsel olan en çarpıcı gerçeklik, ilkin kitle inisiyatifi olmaları, ikinci olarak işçiler, gençler, memurlar, kadınlar, Alevi halkı ya da Kürt halkı, veya Gezi-Haziran onur ve özgürlük başkaldırısında olduğu gibi 80 ilde "Yeter artık" diyerek ayağa kalkan değişik sınıf ve toplumsal kesimlerden, değişik inançlardan, cinslerden, sınıflardan yüzbinler ve milyonların

politik özgürlüğü fiilen kullanmaları gerçekliğidir; propaganda-ajitasyon, örgütlenme ve eylem özgürlüğü fiilen gerçekleştirilmektedir, her hangi bir yasanın ya da yasal prosedürün uygulanması, herhangi bir yasal sınırlama söz konusu değildir. Eylemler meşruiyetini yasalardan almaz!

Faşizme karşı mücadele stratejisinin belirleyici tarzı kuşkusuz birleşik antifaşist halk hareketinin gelişimi ve faşizmi yere serecek bir silahlı halk ayaklanması düzeyine sıçratılması olabilir. Birleşik antifaşist halk direniş çok değişik biçimlerden, çarpışmalarda geçerek o düzeye ulaştırılabilir. Birleşik antifaşist halk direnişi faşizmin izniyle değil, faşizme karşı ve faşizme rağmen gelişebilir, böyle olduğu içindir ki, "fiili meşru mücadele" onun tarzıdır. Faşizme karşı mücadele edenlerin bu bilinçle donatılmaları, hakeza birleşik antifaşist halk direnişinin öncüsü, örgütleyici kadroların bilinç açıklığı ve kavrayışı önemlidir. Varoşlardan kentlerin ana arterlerini kesmek ya da kentin Agorası'nı tutmak ya da antifaşist hücum için düşünülebilecek envai çeşit biçimlerin devrimci eylemin gündemi olabilmesi için devrimci aklın gözlerinin de ufkunun da açık olması gerekir. Faşizmi yıkmayı, işçi sınıfı ve emekçilerin, halklarımızın devrimci iktidarını hedefleyen devrimci stratejide "fiili meşru mücadele tarzı" belirleyici bir rol oynayacağına göre, fabrika ve işletmelerde, devlet daireleri ve belediyelerde, apartmanlarda, sokaklarda ve mahallelerde, okullar ve üniversitelerde-kampüslerde, kadınlar, gençler ve esnaflar arasında, yani fiili meşru mücadelenin bütün "başlangıç" noktalarında, alanda öne çıkan antifaşistlerle öncü politik güçlerin

alandaki kadrolarını bir araya getiren fiili meşru mücadele örgütlerinin en yaygın şekilde kurulması, özellikle de birleşik mücadele güçlerinin harekete geçtiği bu dönemde faşizme karşı mücadelenin atılımı için çok anlamlı bir hazırlık hamlesidir.

Başka bir ayırım daha yapılabilir. Faşizme karşı mücadele açık dolaysız siyasi mücadeledir ve kuşkusuz belli bir siyasi bilinci gerektirir. Faşizme karşı mücadelenin veya daha daraltarak faşizme karşı mücadelenin kitleliliğinin büyütülmesi kapsamındaki görevler ile işçi sınıfının, emekçi memurların yaşam koşullarını iyileştirme vb. ekonomik-sendikal mücadeleler arasındaki bağ nasıl kavranmalıdır?

Ekonomik, sendikal mücadeleler, iş ve yaşam koşullarını iyileştirme, ücret artışları ve sosyal haklar vb. kapitalist sömürüyü geriletme için mücadeleler, sendikal talepler, sendikal bilinç ve örgütlenme kapsamında kaldığı durumda bile siyasi mücadelenin tabanını genişletici bir rol oynarlar. Ayrıca kuşkusuz ekonomik sendikal mücadeleler, her grev ya da direniş siyasal bilinç nüveleri de içerir. Bu mücadelelerde pek çok örnekte polis ya da jandarmayla, kimi durumda grev yasağı alan hükümetlerle eylemciler karşı karşıya gelmekte, bu durumlarda “ekonomik sendikal mücadeleler” kendi taleplerini korurken siyasi eylem, siyasi çarpışma niteliği kazanmaktadır. Ekonomik sendikal sorun ve taleplerle, kısmi ya da kesimsel taleplerle mücadeleler asla önemsiz ve ihmal edilebilir, ötelenebilir değildir. Fakat işçi sınıfının politik eyleminin buradan ve bu zemine dayanarak

gelişebileceğini, sendikal çalışmalar ve ekonomik sendikal mücadelelerle işçi sınıfı içerisinde faşizme karşı güç toplanacağını, bu yoldan işçi sınıfının politik eyleminin atılımının hazırlayacağını zannedenler, planlayanlar fena halde yanılmaktadırlar. Sadece Marksizm-Leninizm değil dünya işçi sınıfının mücadele deneyimleri de başka bir şey söylemektedir. Hemen belirtelim işçilerin, sendikal mücadele yürütmek için devrimcilere ihtiyacı yoktur, bunu zaten yapıyorlar.

İşçi sınıfının politik eyleminin atılımı konusu, bütün biçimleriyle kitle ajitasyonunun “ülke çapında” örgütlenmesi, sistematik tarzda yürütülebilmesi, sıcağı sıcağına faşizmin ve kapitalizmin, sömürgeciliğin, erkek egemenliğinin vb. teşirini, güçlü, sarsıcı siyasi kampanyalar tarzında örgütlenmesini, yürütülebilmesini kapsar. Yalnızca kitlelerin ileri kesimlerini harekete geçiren değil, kitlelerin geri kesimlerini sarsıp uyandıran da kitle ajitasyonudur. Bunu ancak öncü politik partiler yapabilir; bunu ancak bugün faşizme karşı cephesel tarzda birleşik mücadele yürüten güçler daha yaygın, etkili, sarsıcı ve sonuç alıcı tarzda yapabilirler. Sendikalizm bunun yerini asla alamaz. Fiili meşru mücadelenin itici gücü, kitlelerin ileri kesimlerini hareket geçirecek, en geniş kesimlerini uyandıracak olan sarsıcı tarzda örgütlenmiş kitle ajitasyonu kampanyalarıdır. Faşizme karşı mücadelenin öncüsü işçi sınıfını, kendi rolünü anlamaya yöneltecek, keza hali hazırda faşizme karşı mücadele stratejisinin zayıflığını ve zaafını açacak devrimci çalışma tam da budur.

Neofaşistlerin korona krizi fırsatçılığı

Ziya Ulusoy

Oysa faşizm, hangi taleplerle kitleleri yanına çekmeye çalışırsa çalışsın ve kitleler nasıl bir ruh haliyle faşistlerin arkasına seferber olursa olsun, faşizm sonuçta tekellerin, işçi sınıfı ve ezilenlerin antikapitalist, sosyalist mücadelesini açık terörist diktatörlükle ezme hareketidir. Krizden ve kriz koşullarında işçi devrimi tehlikesinden kurtulmak için burjuvazinin başvurmak istediği açık terörist diktatörlüğünün araçlarından biri bugünün faşist hareketidir. Bugün tartışmaya konu ettiğimiz protestoların gerçekleştiği ülkelerde faşist hareketi burjuvazi bazen vurucu güç, çoğu kez de devrimci harekete kitlelerin akışını engelleyen dalgakıran olarak kullanmakta. Kitlelerde öfkenin yükseleceği koşullarda ise iktidara getireceği yedekte beklettiği bir güç olarak bakmakta, bu bakış açısıyla hareket etmektedir.

Koronavirüs salgını bütün bir yıl boyunca sürdü. Burjuvazi ve devletleri, bu süreci gerek iktisadi gerekse siyasi bakımdan işçi sınıfı ve ezilenler aleyhine ama tekeller ile iktidarlarının lehine acımasızca kullandıkları için, salgın süreci aynı zamanda koronavirüs krizine dönüştü.

Kapitalizmin yarattığı koronavirüs salgını koşullarında, kara dayalı sağlık sisteminin iflası, sağlık emekçilerinin ölümün ağzına atılmaları, tekelere halkın sırtından trilyonlarca dolar boca edilmesi, işçi sınıfının ücretli izinden mahrum bırakılarak ölüm tehlikesine atılması; özel aş şirketlerinin yüz milyarlarca dolar kazanarak

salgını azami kar için kullanmaları; burjuva iktidarların bunları yapmakla yetinmeyip durumu kullanarak baskı ve yasak yasalarını hızla çıkarmaları vb. bu krizin öne çıkan somut belirtileri ve karakteristik özellikleri oldu.

Koronavirüs krizi devam ederken değişik kitlesel mücadeleler de gelişti. İtalya ve İspanya'da ücretli izin için pek çok ülkede başka taleplerle işçi grevleri gerçekleşti. Fransa'da Macron'un polis silah kullanmasını kolaylaştıracak "polis fotoğraflarını çekmeyi yasaklayan" yasa çıkartma girişimine karşı siyasi protesto ile ABD'de Floyd'un katledilmesini ırkçılığa ve polis terörüne karşı yaygın

kitlesel başkaldırı dalgalarıyla karşılayan “Black Lives Matter” gösterileri ise en kitlesel antifaşist eylemlerdi.

Diğer ülkelerde başlangıçta kitle eylemleri kesilse de sonrasında yeniden başladı. Hindistan’da işçilerle küçük köylülerin grev ve yürüyüşleri en kitlesel eylemlerdi. Ülkemizde işçi eylemleri yaygınlaşırken, 8 Mart ve 1 Mayıs eylemleri, 20 Temmuz yıldönümünde Suroç şehitlerini anma eylemleri yaygın şekilde gerçekleşti. Halkların Birleşik Devrim Hareketi’nin milis eylemleri ile dağda gerilla mücadelesi sürdü. Haiti’de 2020 Kasım’ında iktidara karşı yeniden başlayan ve polis ile paramiliter faşist grupların saldırılarına karşı barikatlı çatışmalara dönüşen direniş devam etti. Tunus’ta işçilerin bölge-bölge sürdürme planıyla yılın girişinde başlattıkları bölgesel genel grev sürüyor. Belirtmek gerekir ki Duterte’nin yoğun askeri saldırıları altında Filipinler Komünist Partisi’ne bağlı Yeni Halk Ordusu’nun gerilla savaşı da sürdü.

Konumuz neofaşist hareketlerin koronavirüs tedbir yasaklarını protesto eylemleri. Bu eylemler daha çok Batı’da kapitalist merkezlerde gerçekleştikleri için dikkatimiz de daha

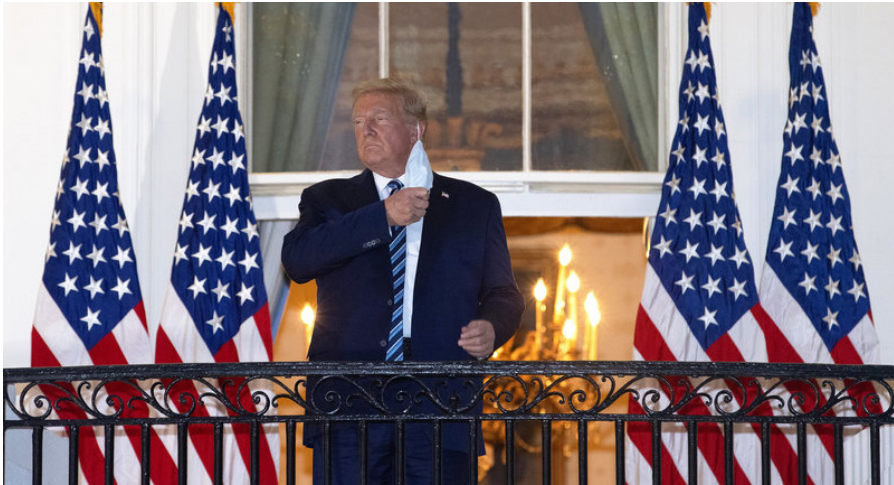
çok bu merkezler üzerinde yoğunlaşacaktır.

Neofaşistler bu merkezlerde koronavirüs salgını için konan maske zorunluluğu ve sokağa çıkma yasaklarına karşı eylemler düzenlediler. Önce ABD’de sonra Almanya ve Hollanda’da koronavirüs tedbirlerine karşı tepki olarak geliştirilen bu eylemler en kitlesel düzeyini Almanya’da yakaladı.

Neofaşist hareketlerin bu eylemlerdeki hedefini, hangi taleplerle halkı harekete geçirdiklerini ve hangi toplumsal ruh halini kullandıklarını ele alacağız.

Neofaşistlerin protesto eylemleri

Koronavirüs krizinde neofaşistlerin ilk kitlesel eyleme geçtikleri yer ABD oldu. Trump’ın Mart 2020 tarihinde başlattığı “Koronavirüs’ün grip gibi gelip geçici önemsiz bir şey olduğu, tedbirlere pek de gerek olmadığı” ajitasyonu, küçük çaplı da olsa silahlanmış kitle protestoları gerçekleşti. Neo faşistler, 15 Nisan 2020 tarihinde Michigan’dan başlayarak, sonrasında Minnesota, Kentucky, Utah ve Kuzey Carolina’da eylemler gerçekleştirdi.

Demokrat Partili valilerin olduğu kentlerde gerçekleştirilen eylemler, Trump'ın “Şu kenti de ele geçirin” demeç ve talimatlarıyla yaygınlaştı. Gösteriler sonra Cumhuriyetçi Partili valilerin yönettiği kentlere de sıçradı.

Hizmet işkolunda küçük işyerlerinin kapatılmaları ağır sosyal durum yaratmıştı. Buna tepki duyan küçük işletme sahipleri ile buralarda çalışan işçilerin protestolara katılma olasılığı vardı. Faşistler gösterilerde “Özgürce çalışmak istiyoruz, bizi serbest bırakın” şiarını kullanıyorlardı.

Gösterilere üç grup liderlik ediyordu: “Yüzde Üç”, “Gururlu Oğlanlar”, “Yemin Tutucular”. Trump'ın desteği ve teşvikiyle daha çok büyüyen ABD'deki ırkçı, aşırı sağcı kitle, örgütlenmeler ve ağlar bu harekete ve devamındaki gösteri ve saldırılara katıldılar.

Fakat özellikle ABD'de salgının adeta kitle kırımına yol açmakta olduğunun açığa çıkması faşistlerin protestolarının büyümesini önledi. Sağlık emekçilerinin, büyük mağaza ve depo işçilerinin ölümün ağzına atılmalarına karşı eylemlere başlamaları, Trump ve tekelleri ürkütmeye başladı.

George Floyd'un 8 Haziran 2020 tarihinde polis tarafından katledilmesine karşı Black Lives Matter (BLM) hareketinin başlattığı gösterilere beyaz halkın antifaşistlerinin de katılmaları ve mücadelenin tüm ABD'ye yayılması karşısında faşist hareket makas değiştirdi. BLM protestolarına kitle şiddetiyle ve silahla saldırmaya başladı. Hem vurucu güç olarak işlev gördü, hem de yapabildiği kadarıyla kitleselleşerek faşist militan hareket kendisini büyültmeye çalıştı.

Son büyük ve radikal faşist kitle eylemi, Trump'ın çağrısıyla 6 Ocak'ta Kongre binası baskını oldu. Bütün eylemlerinde polis faşist kitleyi koruyor ve devlet başkanı demeçleriyle faşistleri destekliyordu. 6 Ocak'ta da faşist kitle Trump'ın “Save America” mitingine katıldıktan sonra hiçbir engel ile karşılaşmadan Kongre binasına saldırdı.

Trump ve polis tarafından korunması ve Demokratlar tarafından ise hoşgörüle karşılanması nedeniyle faşist kitle hareketi, BLM eylemlerine karşı silahlı saldırılar ve Kongre baskını yapabileme cesareti kazandılar.

Almanya'da neofaşistler koronavirus salgını tedbirlerinin getirdiği ya-

sakları protesto mitingleri gerçekleştirdiler. “Alman İçişleri Bakanlığı 24 Eylül Perşembe günü EUobserver’a verdiği demeçte, ‘aşırı sağcılar son aylarda 92 maske karşıtı mitingi’ gerçekleştirdi veya yönetti”. Ayrıca iki yere de molotof kokteyli atıldılar: R. Koch binası ile 95 araştırma kurumunun çatı örgütü Leibniz Topluluğu’nun Berlin’deki binası.¹

Almanya’daki gösteriler, genellikle yüzleri ve binleri buluyordu. Fakat ağustos ayında “Yaklaşık 22 bin kişi cumartesi günü Berlin sokaklarında koronavirüs önlemlerini protesto etti.”²

Kasım ayında “Almanya’nın Leipzig kentinde hükümetin aldığı korona tedbirlerine karşı düzenlenen gösteriye yaklaşık 20 bin kişi katıldı.”³

Böylece Alman neofaşistlerinin koronavirüs tedbirleri kapsamındaki yasaklara karşı protesto eylemleri büyük çaplı kitle eylemi halini aldı.

Almanya’da gösterileri doğrudan düzenleyen örgütler “Alman gü-

venlik servislerinin ‘Reichsbürger/Selbstverwalter’ ve ‘Rechtsextremisten’ dedikleri”⁴ neofaşist akımlar. Birincisi; Nazi dönemi Reich’ini savunuyor ve 1945 sonrası hükümetleri meşru görmüyor. İkincisi ise Neonazi partilerden AfD’ya kadar geniş yelpazedeki faşist örgütleri kapsıyor. Nitekim Berlin gösterisinin izni mahkeme kararıyla sağlandıktan sonra “Özgürlük kazandı” diye sevinç demeci veren AfD vekiliydi. AfD da, NDP de (Nationaldemokratische Partei) gösterilere katılım çağrısı yaptı.

Aynı zaman, Querdenker’den, QAnon ve 0711(Stuttgart’ta örgütlü) Neonazi ve komplo teorisi sahibi ağlara ve aşırı sağcı rapçilerden radyoculara uzanan geniş sosyal medya ağları da çağrıcılar arasında yer alıyorlar. Eylemlere kitle seferber etmede aşırı sağcıların etkiledikleri holiganlar da önemli rol oynuyor.

Almanya’dan sonra neofaşistlerin koronavirüs tedbirleri/yasaklarını protestoların yaygınlaştığı ülke Hollanda

¹ A. Rettman, EUObserver, 25.09.20

² DW, 29.08.20

³ DW, Türkçe, 07.11.20

⁴ A. Rettman, EUObserver, 25.09.20

oldu. Baştan itibaren sürü bağışıklığı yöntemini izleyen Hollanda'da koronavirüs salgını yasakları çok geç uygulandı. Yasaklar başladıktan hemen sonra 23-24 Ocak 2021 günlerinde, özellikle sokağa çıkma yasağına karşı, 15 kentte çoğu izin verilmeyen gösteriler gerçekleşti. Aşırı muhafazakarlığıyla bilinen Urk kentinde başlayan "Gösteriler diğer kentlere de yayıldı. Tilburg, Venlo, Arnhem, Breda ve Enschede'nin de aralarında bulunduğu en az 12 kentte olaylar çıktı." Göstericiler "Urk'te... Covid-19 test merkezini ateşe verdiler", "Enschede kentindeki bir hastaneye saldırdı"lar.⁵

Gösteriler Rotterdam ve özellikle Einhhoven'de adeta ayaklanma düzeyine ulaştı. Gösterilere Pegida (Hollanda da Almanya örneğini izleyerek Avrupalı üstünlüğünü savunan göçmen düşmanı "yurtseverlik" adına örgütlenen hareket), Wilders'in PVV'si, Demokrasi Forumu Partisi (FvD) gibi neofaşist parti ve örgütler çağrı yaptı. Bu sürece ilişkin ilginç bir detay da şu oldu: Lahey'de özellikle Müslüman halklardan göçmenlerin yoğun yaşadığı Schilderwijk ile Rotterdam ve Amsterdam'ın göçmen semtlerinde gençler de protesto gösterisi yapıp polisle çatıştılar.

Ayrıca Belçika, Fransa, İspanya, Avustralya ve İngiltere'de koronavirüs tedbirleri yasaklarına karşı daha az sayıda ve az kentte gösteriler gerçekleşti. Bu gösterileri düzenleyenler de faşist örgütler oldu.

Faşistlerin kullandıkları talepler ve durumlar

Faşistler genellikle sokağa çıkma yasaklarını protesto ettiler. Gece so-

kağa çıkma yasağı, sosyal işyerlerinin kapatılmaları ve maske zorunluluğu gibi yasaklamaların kaldırılmasını talep ettiler. Bu nedenle de miting günlerini "özgürlük günü" diye ajite ettiler. Bu nitelemeyi Alman ve sonra Hollanda faşistleri kullandı.

Bireysel özgürlük talebi, elbette, burjuva devletlerin koronavirüs salgınının sağlık için zorunlu kıldığı tedbirleri istismar ederek Olağanüstü Hal (OHAL) uygulamalarına halkı alıştırtma politikasına tepkiyi de dolaylı olarak yansıtıyordu. Burjuva hükümetler, salgının zorunlu kıldığı tedbirleri baskı ve olağanüstü yasakları meşurlaştırmanın aracı yapmaya çalıştılar. Bunu hisseden halkın yasaklara karşı bireysel özgürlük isteği, özellikle küçük burjuvazi ve işsiz gençlik arasında yaygın biçimde açığa çıktı.

Bu durum protestolara yalnızca bu talep için katılanları neofaşistlerin liderliği ve hegemonyası altına girmeye itti veya bu yönde yakınlaşmalarını sağladı.

Elbette, neofaşistler ne işçilerin sağlık hakkını savunmak için ücretsiz izin talebiyle seslerini yükselttiler ne de Fransa'da yapıldığı gibi polis yetkisini artıran yasa çıkarma girişimine karşı çıktılar. Yalnızca bireysel özgürlükleri savunmakla yetindiler. Bunun salgın döneminde halk kitlelerinin sağlığını tehlikeye soktuğunu bile dik-kate almadılar.

Bu, yine de koronavirüs salgınının dünya tekellerinin sahipleri (özellikle Bill Gates gibi) tarafından uydu-rulmuş komplo olduğuna inananları, tekellerin emrindeki hükümetlerin keyfi yasaklama ve yasalarını fırsattan istifade çıkarmalarına tepki duyanları

⁵ Y. Özkan, BBC Türkçe, 29.01.21

protesto gösterilerine çekebildi. Neo-faşistlerin bayrak ve sloganlarıyla yan yana durarak neofaşistlere yakınlaşmalarına yol açtı.

İşsizlik, gelecek güvencesizliği, salgın koşullarında burjuvazinin özelleştirilmiş sağlık sistemiyle ve sağlık kesintileriyle iflasını sergilemesi vb. bütün bunların yarattığı kriz koşullarında ve dahası burjuva hükümetlerin halkın sırtından tekellere devasa miktarda para boca etmeleri nedeniyle de halkta doğan haklı bir güvensizliği neofaşist hareketin etkisini yaymada kullandılar. Belirli bir etki de sağladılar.

Miting günlerini “özgürlük günü” diye ajite ettiler. Bu nitelemeyi Alman ve sonra Hollanda faşistleri kullandı.

Salgın döneminde Almanya, İsveç ve İsviçre’de sosyal medya alanında izleyici sayısı bakımından üç kesimin kıyaslanmasında “en büyük çevrimiçi varlığa sahip olan aşırı sağ, daha fazla büyüdü (%18 daha fazla takipçi), aşırı sol (+%10) ve aşırı İslamcı (%6)”⁶

Komple teorileri ve faşistler tarafından kullanılması

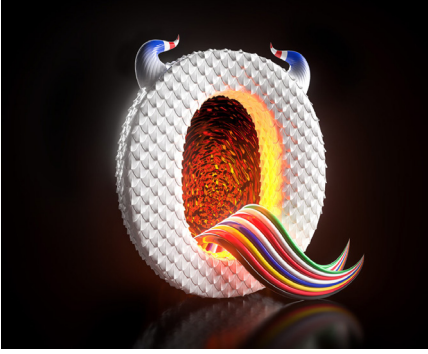
Komple teorileri, olguları ve geleceği, ekonomik, siyasi, askeri koşullara dayandırarak ele almak yerine, düşman olarak gösterilen kişi ve güçlerin kötü niteliğine bağlarlar. Veya daha yüzeysel biçimleriyle bilimsel olmayan, uydurma söylentilerle toplumsal zorluk ve felaketleri açıklar, bu yönde söylentileri kitleselleştirirler.

Komple teorisi tacirleri, toplumların geleceğinin de sınıf mücadelesi tarafından değil, olağanüstü komple yapabilecek kişi ve tekil güçler ile insanüstü varlıklar tarafından tayin edileceği mantığına sahiptirler. Ya komple yaptığı iddia edilen “şer” diye gösterilen güce karşı savaş çağrısına, bu çağrıyı kullanan akımların zaferine geleceği bağlarlar. Veya insanüstü varlık olarak Tanrı’ya her şeyi bırakır, bugün güçlü olanın maddi dünyada hakimiyeti karşısında pasif kalmayı öneren dinsel tevekkülü geliştirirler.

Bugünkü dünya koşulları, bilimin tüm ilerleyişine ve halkın eğitimli kesimleri geçmişe göre daha yüksek bir orana varmış olmalarına rağmen, örgütsüz emekçinin birey olarak çok güçsüz olduğu özelliklere sahip. Çünkü, bir avuç dünya tekeli birleşik dünya pazarında hakimdir ve tekel gruplarının emperyalist devletleri dünyayı ve insanlığı yok edecek militarist güce sahiptirler. Dünyayı ve bölgeleri ele geçirmek, hâkim olmak için uzlaşmaz rekabet, bu güçlerin bölgesel ve dünya çapındaki işgalci savaşlarını yaygınlaştırıyor, yeniden paylaşım savaşını kışkırtıyor.

Kronik kitlesel işsizlik, salgın, örgütsüz emekçi için doğa felaketine benzerler ama kapitalizmin doğrudan ürünü olan toplumsal felaketlerdir. Günümüz koşullarının birer gerçeği olarak emekçi kitleleri vuruyorlar. Emperyalist ve bölgesel kapitalist devletlerin yaşanmakta olan her bir işgalci savaşı da işgale uğrayan halkların canına mal olan militarist bir felakettir. Emperyalistlerin dünyaya kimin hâkim olacağı rekabetiyle hazırlanmakta oldukları dünya çapında

⁶ Jakob Guhl, *Global Network*, 17.12.20

paylaşım savaşı 1. ve 2. emperyalist paylaşım savaşlarının ölçeğine göre ölçülemeyecek düzeyde büyük, görülmemiş bir felaket olacak.

Bu toplumsal ve militarist savaş felaketleri karşısında, örgütsüz ve bilinçsiz emekçi, en saçma subjektif teorilere de dinsel tevekküle de kapılmaya hazırdır. Kapitalizmin ürettiği salgında ve burjuva hükümetler eliyle özelleştirdiği paralı sağlık sisteminin milyonların ölmesini önleyemediği koşullarda, örgütlü mücadele içinde olmayan emekçi kendisini çaresizlik içinde komplo teorileri alanına atar.

Salgının başlangıcında Bill Gates'in chip üretip satmak ve insanları izlemek için salgın yalanını uydurduğu, hükümetlerin de buna uyduğu söylentisi çok yaygındı. Trump'ın demeçle katkıda bulunduğu salgının G5'ten kaynaklandığı, dolayısıyla Çin'in yaydığı söylentisi de başlangıçta çok etkili oldu. Laboratuvarlarda biyolojik silah üretiminden ABD veya Çin'de kazaen yayıldığı, fakat hükümetlerin bu gerçeği gizlediği söylentisi de öyle. Gerçekten de biyolojik silah üretme laboratuvarları belli başlı emperyalist devletlerin elinde var ve işletiyorlar. Kendileri kullanmak için de rakiplerin olası kullanmasına karşı önlem ge-

liştirmek için de bu laboratuvarlarda deneyler yapıyorlar. Halk kitlelerinin salgın(lar)ın buralardan kasten veya kazaen kaynaklandığını düşünmeleri haksız ve yersiz de değil. Fakat bu kanıtlanmadı ve kanıtlanmadığı müddetçe söylentidir.

Önceden de yaygınca izlenen komplo teorileri yayan sosyal medya kanalları, salgın döneminde örneğin Almanca kanallar, izleyici sayısını hızla birkaç misli katladılar. "Kendisini 'mevcut Q-Drops hakkında İsviçre blogu' olarak tanımlayan en büyük Almanca QAnon kanalı %560 oranında büyüdü"⁷

Salgının ilk dönemlerinde Neonazi politik sosyal medya kanalları, Almanca QAnon oranında olmasa da büyüdüler, sonra yeniden izleyici artış hızı yavaşladı. Ama QAnon'un izleyici artışı yavaşlamadan sürüyor.

QAnon, asıl daha hızlı izleyici toplamayı, kurulduğu ABD'de gerçekleştirdi. Mart ve ağustos ayları arasında Facebook'ta QAnon adına sayfa sayısı ve beğenileri iki katına çıktı; QAnon Facebook gruplarının etkileşimi de iki katına çıktı ve bu grupların haftalık etkileşimi yüzde 900 oranında arttı.

QAnon, ABD'de faşistlerin kurduğu Avrupa'ya daha sonra yayılan sosyal medya forum ve ağı. Başlıca özelliği komplo teorileri yaymak. ABD'de Demokratlar ve derin devlet içinde satanistler ve pedofillerin var olduğu ve bunların ABD'yi yönettiği, Trump'ın devleti ve ABD'yi bu hâkim ekipten kurtararak tekrar dünya kapitalizminin lideri yapacağını düşünüp yayıyor. Önceden kurulmuştu ve Trump'ı destekleyerek taraftarlı bir ağ haline geldi. QAnon'un liderle-

⁷ Jakob Guhl, Global Network, 17.12.20

rinden Marjorie Taylor Greene Cumhuriyetçilerin Temsilciler Meclisi'ne aday gösterilerek seçildi.

Salgının ya yalan olduğunu ya da hükümetlerin tedbirleri artırmalarının nedeninin gizli bir amaca bağlı olduğunu yayıyor. Avrupa'daki QAnon izleyicileri salgından Bill Gates ve Merkel'i sorumlu tutuyorlar. Avrupa'da İslam inancından göçmenlerde salgının dünya egemeni Yahudilerin ve Siyonistlerin bir yalanı veya işi olduğu söylentisi vardı. Ama politik İslamcı akımların büyük çoğunluğu bu söylentilere itibar etmedi. Daha gerçekçi hareket etmeyi tercih etti.

Kriz, dünya tekellerinin hakimiyeti, kaos ve savaş komplocu söylentilerin üretilmesi ve yaygınlaşmasının maddi zeminidir. Söylentileri değiştirmenin ve eklettizmin önemi yoktur.

ABD'de QAnon mensupları Covid-19 salgınının sahte olduğunu savunuyorlardı ve önlemlerin birinci yöneticisi Dr. Fauci'nin görevden alınmasını talep ettiler. Dükkanlarda satılan maskelere saldırdılar.

ABD'de veya Avrupa'da komplo teorisi sahipleri duruma göre komploya konu edinilen söylentiyi değiştirabiliyorlar. Örneğin ABD'de başlangıçta koronavirüs salgınının yalan veya önemsiz olduğu söylentileri, salgının ABD'de halkı kötü vurması, BLM hareketine karşı mücadelenin ve Trump'ın iktidarı vermemesinin öne geçmesi nedenleriyle, bir yana bırakıldı. Bu kez de bu iki şeye ilişkin

söylentiler, yalanlar ve komplo teorileri öne geçti.

Faşist hareket ve komplocu sosyal medya ağlarında komplo konusunun değiştirilmesi olağan biçimde gerçekleşti. Çelişki ve tutarsızlık sorun yaratmadı. Önemli olan sürekli komplo teorilerinin üretilmesini besleyen kapitalizmin kriz ortamıyla dünya kapitalist tekellerinin aşırı hakimiyetine tepkinin yaygın varlığıdır. Kriz, dünya tekellerinin hakimiyeti, kaos ve savaş komplocu söylentilerin üretilmesi ve yaygınlaşmasının maddi zeminidir. Söylentileri değiştirmenin ve eklettizmin önemi yoktur.

Faşist hareket komplocu söylentilerin üretimi ve yaygınlaşmasına hem katkıda bulunuyor ve hem de en çok yararlanan oluyor.

Faşist parti ve hareketlerin politik alanda da komplocu fikirlerle kitleleri etkilemeleri geçmişten beri var olan bir gelenek. Hitler Yahudilere ilişkin şu aşırı subjektif ve komplocu düşüncüyü yayabilmişti: "Biz, Rus Bolşevizm'ini yirminci asırda Yahudilerin dünya hâkimiyetini ele geçirmek için bir teşebbüsleri saymalıyız." "Yahudi dünya diktatörlüğüne yürüyüşünü ihtiyari bir feragat ... suretiyle kesmez. O da ancak dış kuvvetlerle yolundan döner." Cehenneme göndermek gerektiği sonucunu vurgulamayı ihmal etmemiştir. Geniş Alman halk kitlelerini buna inandırarak faşistleştiribilmişti.

Ulusun subjektif ve sahte düşmanlarını gösteren komplocu veya ulusun geçmiş şanlı çağına atıfla yeniden uyanışını amaç gösteren hayalci düşüncelerle kitleleri arkalarına bağlamak faşizmin kullandığı ideolojik-siyasi söylemsel yöntemleridir. Özellikle kriz dönemlerinde etkili olurlar.

Örneğin Hitler faşizmi, Germen ırkının bütün Avrupa'yı kapladığına

atıfla (Avrupa Germenlere aittir, Germenler büyük ve üstün bir ırktır demek oluyordu) Almanya'yı yeniden dünyanın hâkimi yapma hayali amacı doğrultusunda Alman halkını harekete geçirmeye çalıştı.

Ya da Mussolini faşizmi, İtalyan ulusunun Roma imparatorluğu geçişine atıfla, Afrika'da sömürge edinmeyi ve Akdeniz'i Roma imparatorluğu gibi İtalya'nın gölüne çevirmeyi hedef olarak halkın önüne koyuyordu. Yine Garribaldi'nin İtalya'nın birliğini kurmasına atıfla İtalyan ulusunun her zaman Anka kuşu gibi kendisini küllerinden yeniden yaratma karakterinde olduğu söylemini halka yayıyordu.

Geçmiş şanlı zamana atıfla yeniden diriliş hayalini Trump da kullandı. "Amerika'yı yeniden /harika büyük yap" (dünyaya hâkim ABD'yi yeniden yarat anlamında) sloganıyla faşist kitlesel hareketi büyütme çalıştı. ABD oligarşisi ve entelektüellerinin satanist ve pedofili seçkin çürümüş ekip/derin devlet olarak devlete egemen olduğunu, bu küreselci ekibin sökülüp atılmasıyla ABD'nin yeniden

eski gücüne ve güzel günlerine kavuşacağı komplocu söylemi ABD'deki faşist hareketin ve ağların üyelerinin ortak söylemidir.

Erdoğan faşizminin başlıca söylemlerinden biri Osmanlı İmparatorluğu'na atıfla yeniden aynı coğrafyaya hâkim olma hedefini göstermesidir. Aynı zamanda emperyalist devletlerin Türkiye'yi Kürt sorunu üzerinden bölmek için oyun çevirdikleri ve planlar yaptıkları da siyasal komplo teorisisidir. Erdoğan'dan, Bahçeli'den Perinçek'e, hatta emekçi solun bir bölümüne uzanan geniş bir yelpazede parti ve akım, bu tezi uydurup, ısıtıp sürekli tekrarlayarak etkili kıldılar. Bu durum devam ediyor.

ABD'de rakip Demokratların siyahileri, hispanikleri, eşcinselleri ABD'ye hakim kılacakları söylentisi de faşist hareketin, Cumhuriyetçilerin bir bölümünün, Trump'ın yaydığı ve etkili de olan siyasal komplocu teorilerden bir diğeridir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki politik İslamcılar da büyük ölçüde dünyayı Yahudilerin yönettiği komplocu söy-

lemine sahipler. Bu uydurma teze politik İslamcılar dışında da inanan çok geniş bir kitle var.

Güncelde komplo teorilerini kullanan Alman faşist akımlarından Reichsbürger/Selbstverwalter'e dahil olanların en karakteristik özelliği, 3. Reich (Hitler dönemi Alman imparatorluğu) sonrası hiçbir Alman hükümetini meşru temsilci görmeyerek görkemli Hitler dönemini yeniden yaratma amacını taşıyor olmalarıdır.

Sonuç olarak, kriz içindeki kapitalizm komplo teorilerini besliyor ve etkili olmalarına yol açıyor. Bu etkiyi kullanan faşist hareket kitle içinde güç biriktirme fırsatını bu yolla da kullanıyor. Her komplo teorici ağ ya da hareket elbette faşist değildir ama faşistler güncelde aynı zamanda komplocu teorilerin üreticilerinden ve yayıcılarından biridir, politik bakımdan en etkili kullanandır.

Boşluk, nedeni ve mücadele

Koronavirüs salgını koşullarında faşistler aynı zamanda doğan boşluğu kullanıyorlar. Salgının kesilmesi için işçi sınıfının -zorunlu ihtiyaç üreten ve sağlık bakım işyerleri dışında- ücretli izin kullanması gerekirken, burjuvazi ve hükümetler kar ve sermaye birikiminin sürmesi için işçileri çalıştırdı. İşçileri ölümün ağzına attı. Ağır sonuçları ABD ve Almanya'da görülüyor.

Komünist hareketle işçi hareketinin birliğinin zayıflığı her iki hareketi de zayıf bırakırken, aynı zamanda salgın döneminde mücadele boşluğuna da yol açıyor. Sendikaların burjuvazi ve hükümetlerle uzlaşmaları bu boşluğu daha da büyütüyor. Burjuvazi ve hükümetlerin işçileri salgının içine atmalarına karşı büyük oranda müca-delesizlik yaşıyor.

Ayrıca hükümetlerin salgından yararlanarak baskı yasalarını yürürlüğe sokmalarına karşı mücadele de Fransa dışında Avrupa'da pek gerçekleşmedi. Örneğin polisi koruyan (gösterilerde polis fotoğrafı çekmeyi yasaklayarak) silah kullanmasını keyfileştirme yasasına karşı Fransa'da antifaşist gösteriler, sağlık emekçilerinin grevi, Fransa'da koronavirüs salgını tedbirleri kapsamındaki yasakları istismar eden faşistlerin gösterilerinin cılız kalmasına yol açtı. Az çok mücadele gelişince boşluk doğ-

Komünist hareketle işçi hareketinin birliğinin zayıflığı her iki hareketi de zayıf bırakırken, aynı zamanda salgın döneminde mücadele boşluğuna da yol açıyor.

muyor ve faşistler koronavirüs salgını yasaklarını protestolarda kitleyi sürükleyemiyor.

Örneğin ABD'de polisin katliamlarına karşı büyük bir mücadele yükseltince, faşist demagoglar hemen makas değiştirdiler, antifaşist kitle eylemlerine saldırdılar. Dolayısıyla salgın tedbirleri yasaklarına karşı mücadeleyi bir yana bıraktılar. Çıplak faşist yüzleriyle ortaya çıkmak zorunda kaldılar.

Bu pratiklerin gösterdiği gibi, güncel taleplerle mücadele, örneğin "Zorunlu işler dışında bütün işçilere ücretli izin" ve "Tekellere para boca edilmesine hayır" talepleriyle mücadele yoğunlaştırılmıyordu. Şimdi de güncel taleplerle mücadele yükseltilebilir, yükseltilmelidir.

İş koşullarının iyileştirilmesi ve ücretlerin yükseltilmesi mücadelesine devam edilmelidir.

Hükümetlerin salgın koşullarını fırsat bilerek baskı yasaları çıkarmalarına ve neoliberal saldırı politikasını hızlandırmalarına karşı mücadele geliştirilmelidir. Hindistan'da kamu sektörünü özelleştirme ile çiftçi taban fiyatı sisteminin tasfiyesine karşı geniş kitlesel mücadeleler kanıtladı ki, burjuvazinin salgını fırsat bilip siyasi ekonomik haklara saldırılarına karşı

Gerçeklerle ve işçi sınıfıyla ezilen kitlelerin gerçek talepleri ve toplumsal kurtuluşları yolundaki mücadele talepleriyle mi, yoksa komplo söylentileriyle ve yasaklara karşı bireysel serbestlik talebiyle mi?

kitlesel mücadele salgın koşullarında da geliştirilebiliyor.

Salgının yol açtığı özellikle kayıt dışı çalıştırılan hizmet işkolundaki işsiz bırakılan işçilere yardım talebiyle mücadele güncel ihtiyaçlardan ve kitleleri seferber edecek mücadelelerden bir diğeridir.

Belki Avrupa ülkelerinde daha az etkili oldu. Ama ABD'de ve emperyalist merkezler dışındaki ülkelerde hizmet sektöründeki küçük işletmelerin çoğunun kapatılması tedbiri iflaslara yol açıyor. Mali destekten yoksun bırakılmaları nedeniyle bu küçük işletme sahipleri ve işçileri de yasaklara karşı eylem ihtiyacı içinde ve faşistlerin yasakları protestolarına katılma olasılığı var.

Kısaca eğer seyirciliğe, kaydediciliğe düşülmez ve güncel iktisadi ve siyasi taleplerle mücadele edilirse, faşistlerin burjuvaziye ve yasaklarına tepki duyan ancak antikapitalist bilinçten yoksun kitleleri arkasına bağlayacak boşluk bırakılmaz.

Kitleler mücadele deneyimi içinde kendi güçlerine güven kazanarak, komplo teorilerine de onları kullanan faşistlere de itibar etmezler.

Maske zorunluluğuna veya gece so-kağa çıkma yasağına karşı faşistlerle rekabet mücadelesi gibi yüzeyselliğe düşmeye de gerek yoktur.

Faşistlerle BLM örneği mücadelelerde doğrudan militanca mücadele etmek ve çatışmak gerekiyken, tekelere tepki duyan kitleyi komplo teorileri ve burjuvazi karşıtı demagojiyle eyleme çekmelerine karşı, bu özgül durumdaki mücadele hegemonya için olmalıdır. Kimin işçileri ve ezilen kesimleri, kazanacağı mücadelesidir. Kimin kitleleri hangi taleplerle kendi etrafına çekeceği mücadelesidir. Gerçeklerle ve işçi sınıfıyla ezilen kitlelerin gerçek talepleri ve toplumsal kurtuluşları yolundaki mücadele talepleriyle mi, yoksa komplo söylentileriyle ve yasaklara karşı bireysel serbestlik talebiyle mi?

Nitekim bazı Alman faşistleri de fark etmiş olmalı ki ya da böyle davranırlarsa kitle üzerindeki etkilerinin daha çok yayılacağını hesap ederek geçici olarak "Sosyalistlerle aşırı sağcılar hükümet karşıtı eylemde birlikte hareket etsin. Sonra ayrı yollarda yürüsünler" içeriğinde mesajlar yayımlıyorlar.

Oysa faşizm, hangi taleplerle kitleleri yanına çekmeye çalışırsa çalışsın ve kitleler nasıl bir ruh haliyle faşistlerin arkasına seferber olursa olsun, faşizm sonuçta tekellerin, işçi sınıfı ve

ezilenlerin antikapitalist, sosyalist mücadelesini açık terörist diktatörlükle ezme hareketidir. Krizden ve kriz koşullarında işçi devrimi tehlikesinden kurtulmak için burjuvazinin başvurmak istediği açık terörist diktatörlüğünün araçlarından biri bugünün faşist hareketidir. Bugün tartışmaya konu ettiğimiz protestoların gerçekleştiği ülkelerde faşist hareketi burjuvazi bazen vurucu güç, çoğu kez de devrimci harekete kitlelerin akışını engelleyen dalgakıran olarak kullanmakta. Kitlelerde öfkenin yükseleceği koşullarda ise iktidara getireceği yedekte beklediği bir güç olarak bakmakta, bu bakış açısıyla hareket etmektedir.

Bu gerçek dikkate alınırsa, faşistlerle hem göğüs göğse kavga etmek, hem de demagojiyle kitleleri arkalarına bağlama taktiklerine karşı, kitleleri mücadeleye çekme yoluyla hegemonya rekabeti yapmak güncel görevdir.

Ayrıca özellikle emperyalist büyük devletlerde emperyalist rekabetin tırmandığı koşullarda savaşa kitle seferberliğini en radikal tarzda faşist partiler yapacaktır. O koşullarda da burjuvazinin ya vurucu ya da iktidara getireceği güç olacağını öngörmek gerekiyor. Almanya, ABD, Fransa ve İngiltere’de faşist partilerin hükümetler tarafından korunmaları ve burjuvalar tarafından finanse edilmelerinin bir diğer nedeni de budur.

İşçi sınıfı ve ezilenlerin komünist ve devrimci partileri, örgütleri; faşist parti ve örgütlere karşı, doğrudan çatışma gerektiği somut durumlarda çatışmalı, salgın tedbirler yasaklarına karşı hegemonya mücadelesinde güncel mücadeleler geliştirerek boşluk bırakmamalı, tekelci burjuvazi ve hükümetlerine karşı mücadeleyi önde tutarak kitlelerin faşist demagogların arkasına akmalarını önlemeli, faşizmin somut teşhirini aralıksız sürdürmelidirler.

Parola: Yetinme daha fazlasını iste

Nehir Doğan

Türkiye’de de kadın kitleleri “kadın dayanışmasını büyütme, sokakları doldurmak, her yerde olmak” gibi politik aşamaları çoktan geçti. Toplumsal yaşamda olduğu kadar toplumsal mücadelede de en dinamik özne olduğunu; emeğinin, bedeninin ve cinselliğinin sömürüldüğü bu düzeni hayattan elini çektiği an yıkacak gücü olduğunu, sokağı doldurduğunda faşizmin geri adım attığı bir gerçeklik olduğunu sayısız mücadele örneğinde gösterdi. Şimdi bu gücün ve kararlılığın; kendini bulma ve gücünü görme ve gösterme aşamasından bir adım ileri sıçratılması ve özgürlüğünün önündeki engelleri ortadan kaldırma basamağına geçmesinin zamanıdır.

21. yüzyılda dünyanın dört bir köşesinde dört koldan kadın cinsinin; öfkesini büyüten, isyanını örgütleyen ve erkek egemen sistemin kadın düşmanı politikalarını engelleyen kolektif bir güç var: Kadın hareketi. Polonya’da kürtaj hakkı için kilisenin dinci gericiliğine geri adım attıranlardan Şili’de diktatörlük kalıntısı yasalara geçit vermeyen kadınlara, İran’da beyaz tülbentlerini şeriat kanunlarının önünde isyan bayrağına çevirenlerden Rojava’da elinde silah emperyalist barbarlığa ve işbirlikçilerine karşı savaşanlara, kadınlar; “Artık yeter” demekle kalmıyor, bundan sonra yeni dünyanın nasıl olacağını da haber veriyor; kimi zaman dans ederek, kimi zaman sokakları ateşe vererek, kimi zaman-

da bir devrimle cins özgürlükçü toplumsal yaşamı inşa ederek. Hepsinin ortak bir paydası var: 21. yüzyılı, erkek egemenliği ve insanlık tarihinin gidişatının değiştiği dönüm noktası yapmak.

AKP-MHP faşizmine karşı cins özgürlük mücadelesini büyüten kadın hareketinin her bir öznesinin; dünya kadın hareketinin enerjisinden güç aldığı ve deneyimlerinden öğrendiği açıktır. Son 4 yıldır OHAL ve faşizm koşullarında birçok mücadele deneyimi biriktiren kadın hareketi; enerjisi, kiteselliği ve militanlığının yanı sıra kimi tıkanmalar ve handikaplar da yaşıyor. Bu tıkanma halinin, mücadelenin sıçrama ve artan kiteselliği ile çözülme dinamiği güçlüdür ve elbette tıkanma hali

nesnel olduğu kadar tarihseldir. Kadın hareketinin kendi tarihsel deneyimleri ve birikimleri, gelişiminin seyrini ve sıçrama dinamiklerini de içinde taşıyor.

Politik İslamcı Saray faşizmi, kadın düşmanı politikalarını hayata geçirmek için sokağın zapt edilmesi gerektiğinin farkında olarak direnen her bir özneye yaptığı gibi kadınların sokağa çıkmasını engellemenin de her yolunu denedi. OHAL KHK'ları, kent meydanlarının yasaklanması, azgın polis terörü, gözaltı ve tutuklama saldırısı; gösteri ve yürüyüş hakkının, eylem özgürlüğünün önüne barikat olarak dikildi. Sokağa çıkan kadınların "ahlaksız" ilan edilmesinden ezanla provoke edilmesine, annelerin yuhalatılmasından cinsel saldırı tehdidine kadar sayısız saldırı tehdidi ile karşı karşıya bırakılan kadın hareketi ve özneleri; geri adım atmadı ve her durumda sokağa çıkmanın bir yolunu buldu. Kadın isyanının gücüne yaslanma ve kadın öfkesinin haklılığı ile kadın kitleleriyle

buluşma zeminini yaratma; en güçlü yanlarından biri oldu. Faşist rejimin her türlü kadın düşmanı söylemi ve politikası, ajitasyon ve propaganda konusu haline getirildi. AKP'nin kadın düşmanlığının dönemsel değil yapısal olduğu sistematik politik faaliyet ile kadın kitlelerinde bilince dönüştürüldü. Kadınlar Saray karşısında somut bir güce dönüşürken aynı zamanda cins öfkesini de büyüttü. Erkek egemen devlet ile erkeklerin bireysel suçlarının arasındaki ilişki, kadın düşmanlığının toplumsallığı ve mücadelenin devlet, yargı, polis, medya, erkek denklemindeki örgütlü erkek egemenliğine yöneltilmesi kadın hareketinin en temel gücü oldu.

Yer yer kitleselliği ile faşizme geri adım attıran kadınlar, zaman zaman da yaygınlığın gücünü kullandı. 25 Kasım ve 8 Mart gibi kadın özgürlük mücadelesinin önemli günlerinde siyasi koşullara göre bazen kitlesel sokağa çıkma iradesi toplumsal harekete ilham olurken; tecavüz ve tacizlere yönelik düzenlemeler veya

kadın katliamlarına karşı kadın adaleti gündemlerinde ise İstanbul'dan Trabzon'a, İzmir'den Giresun'a uzanan yaygınlıkta eylemlerin yapılması kadın öfkесinin ve gücünün sembolü oldu. Kadın hareketi her durumda kendine bir yol açama ve kadın kitleleri ile buluşmanın yollarını bulup, mücadele deneyimini zenginleştirirken iki tarihi dönemeci geride bıraktı: Çocuk tecavüzcülerine affi hedefleyen yasal düzenleme ve İstanbul Sözleşmesi. Bu iki politik süreç kadın hareketi bakımından özel bir inceleme konusu olmayı hak ediyor. Bu iki deneyim sınırlarını aşma iradesi ve zengin mücadele örneklerini deneyimleme kadar politik ufkunu genişletme ve cüreti bir adım ileri taşıma sorumluluğu bakımından da öğretici derslerle doludur.

Asla yetinme, her zaman daha ileriye

AKP-MHP faşizminin çocuklara yönelik cinsel saldırıları meşurlaştırma, yaygınlaştırma ve çocuk tecavüzcülerini affetme politikası; çeşitli zamanlarda kadın hareketi ile restleşme ve sadece erkek egemen politikalarının hayata geçirilmesi değil toplumsal çürümüşlüğü olağanlaştırma saldırısı olarak gerçekleşti. Evlilik yaşının düşürülmesinden salgın bahanesi ile tecavüzcü erkeklerin tahliye edilmesine kadar bir dizi politika medya, yargı, meclis aracılığı ile hayata geçirilmeye çalışıldı. Her durumda kadın hareketi bir güç olarak bu politikaların hayata geçmesine engel oldu. Saray'ın çocuklara tecavüz saldırılarını meşurlaştırma politikalarına dair berrak politik bilinci, hızlı refleks verme, konuyu geniş kadın kitlelerinin gündeminde tutma, yasa Meclis'te görüşülmeden

mücadele konusu yapma ve kadın öfkесini örgütleme pratiğinin bunda payı oldukça fazladır. Üstelik bu politikanın dönemsel olmadığı, kadın hareketinin ve kadın kitlelerinin baskıcı ile geri adım atmak zorunda kalan AKP'nin bu hevesinden vazgeçmeyeceğine dair yaygın ajitasyon ve propaganda faaliyeti yürüttü. Yıllara dayanan sistematik politik faaliyet ve eylemsellik, kadın kitlelerinin duyarlılığını artıran, refleksini güçlendiren ve başarılarından güç alan bir özgüvene ve bilince evrildi.

Yıllara dayanan sistematik politik faaliyet ve eylemsellik, kadın kitlelerinin duyarlılığını artıran, refleksini güçlendiren ve başarılarından güç alan bir özgüvene ve bilince evrildi.

Politik İslamcı Saray faşizmi, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmalarında ise kadın hareketini bölerek güçsüzleştirme ve kadın cinsini ayrıştırma politikasını denedi. Doğrudan sözleşmeye ve kadınların kazanımlarına saldırmak yerine LGBTİ+ düşmanlığını kullanarak, sözleşmeye destek veren kadınları ayrıştırma ve son olarak "yerli" ve "milli" söylemiyle kadın hareketinin kiteselliğini bölme yolunu seçti. Ancak bu oyun da tutmadı. Karşısında kadın cinsinin kazanımlarının tüm kadınlar ve aynı zamanda AKP'nin kadın düşmanlığının da tüm kadınlara yönelik olduğunun farkında olan politikleşmiş, İslami, sosyalist, feminist, anarşist kadınlar olarak söz-

leşmeye sahip çıkan kadın öznelerin toplamını buldu. AKP'li kadınların ve KADEM'in sözleşmeye sahip çıkan açıklamaları, kadın hareketini bölme hesabı yapan faşist şefin planlarını boşa düşürdü.

Üstelik kadın hareketi sadece sözleşmeye sahip çıkmak, AKP'nin kara propagandasının yalan olduğunu anlatmakla kalmıyor "Sözleşmeyi uygula" diyerek bir adım öne çıkıyordu. Erdoğan'ın kadınlara saldıran silahının yönünü Saray'a çevirmiş kadın cinayetlerinin, çocuk tecavüzlerinin, nefret cinayetlerinin önlenmesi için uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmesi için baskı yapıyordu. Aylarca süren kampanyalar, toplanan yüz binlerce imza, salgına rağmen sokağı dolduran kadınlar, AKP MYK toplantısında ülkeyi eylem alanına çeviren irade; AKP faşizmine geri adım attırıyor ve faşist şefe "Sözleşmeden çekiliyoruz" deme şansı tanıyordu.

Her iki örnekte de faşizmin kadın düşmanı saldırılarını bütünlüklü

okuyan, her bir gündemi salt kendi başına ele almayan ve bunun faşizmin erkek egemen politikalarının bütünlüğü içinde kavrayan, gücünü kitleselliğinden alan, fiili meşru eylem biçimleri ile sözünü ve pratiğini zenginleştiren, meşruluğunu yaygınlığa dönüştüren kadın hareketinin gücünü ve taşıdığı potansiyeli görüyoruz. Bu potansiyel kadın hareketinin faşizme karşı kadın mücadelesinde yaslanmamız gereken temel bir noktadır. Bu gücün yanında tüm süreçlerde sloganlardan eylemlerin içeriğine, hareket tazından eylem biçimleri ve hareketin yönüne kadar savunma pozisyonunda kalması da bir o kadar gerçektir. AKP'nin kadın düşmanı yasa yapma, kadın hareketine veya öznelerine saldırma, çocuk istismarını meşrulaştırma, cins özgürlüğünü kısıtlama, kadın katillerini ödüllendirme gibi açık saldırılarına karşı hızlı refleks veren ve direnişe geçen, İstanbul Sözleşmesi ve çocuk tecavüzcülerine af öngören yasa taslağında olduğu gibi, ülke gündemini belirleyen politik gücünü; kendi gündemini belirleme konusunda gösteremeyişi temel handikaplarından biridir.

AKP'ye karşı kazanılan her çarpışmanın bitmediği, daha büyük bir karşı saldırıyı beraberinde getireceğini ve daha bütünlüklü bir mücadele hazırlığını görmezden gelme hali; kadın direnişini dönemsel yükseliş, kadın öfkesini tek tek kadın cinayetleri ile sınırlandırma, AKP'nin saldırılarına karşı yasal kazanımları koruma hattı çiziyor. Kadın emeğinin, bedeninin ve cinselliğinin sömürülmesinin temel nedeninin erkek egemen kapitalist sistem olduğu gerçeği ve faşizmin bu temeli ayakta tutmak için var olduğu bilin-

ci giderek silikleşiyor. Mücadelenin politik perspektifinin ve kadın kitlelerinin bilinci bu darlıkla şekillenince çocuk tecavüzcülerine af getiren yasayı Meclis'ten geçirmeyen kadın gücünün ve İstanbul Sözleşmesi'nde AKP'ye geri adım attıran kadın iradesinin; kadın cinayetlerinin, çocuk tecavüzlerinin önlenmesinde hareketi ileri taşıma öngörüsü eksik kalıyor. Şovenizmin kadın özgürlük mücadelesinin üstünde oluşturduğu sis perdesi, sömürgeciliğin suçlarına karşı harekete geçmenin önünde örtük bir bariyer oluşturuyor. HDP'li milletvekillerinin, belediye, il ve ilçe eşbaşkanlarının tutuklanması; AKP'nin kadınların siyasette özne oluşuna saldırı olarak okunmadığı için kadın hareketinin dayanışmacı olarak ilişkilendiği gündemler haline geliyor. AKP'nin Kuzey Kürdistan'daki kadın düşmanlığını, Kürt halkına yönelik saldırısının bir parçası olarak görmeyen sosyal şoven anlayışla kopuşun yaşanmadığı, Kürt kadınlarına yönelik saldırılara "savaş koşulları" algısı ile yaklaşıldığı her durumda kadın özgürlük mücadelesinin eşitsiz gelişimi ve parçalılığı en büyük handikabımız olacaktır. Örneğin "Sözleşmeyi uygula" diyen kadın kitlelerini, İpek Er'i ölüme sürükleyen tecavüzcü katil Musa Orhan'ın tutuklanması için sokağa çıkartmakta atıl kalıyoruz. Ya da tüm bu saldırıların kaynağının AKP-MHP faşizminin kendisi olduğu gerçeğinden hareketle kadın kitlelerini antifaşist mücadele etrafında birleştirme politikasından yoksun kalıyoruz. Kazanımlarını savunma görüş açısı, bu kazanımları korumanın ve daha fazlasını söküp almanın yolunun karşı saldırıda olduğu gerçeğini öteliyor.

Her gün 5 kadının katledilmesi, tek tek adalet arayan her bir kadında kitlesel cins öfkemizin harekete geçmesine neden oluyor. Bu durum kadın katillerinin erkek yargı eliyle ödüllendirildiği tek tek davalara karşı verilen mücadeleye rağmen kadınların öfkelerini bütünlüklü kadın adaleti mücadelesinin etrafında birleştirme politikasından yoksunluğa dönüşüyor. Bu handicap kadın hareketinin kendi gündemini yaratmaktan ziyade AKP'nin güncel saldırılarına karşı koyma perspektifinin en yalın sonucudur. Sürekli propaganda edilen "kazanımlarımızı koruma, kazanımlarımızdan vazgeçmeme" politikası, faşizmin karşısında hiçbir kazanım ve hakkın güvence altında olmadığı, korunamayacağı ve kazanılan mevzinin dönemsel olduğu gerçeğinin üstünü örtüyor.

Kadın kitlelerinin dinamizmini, cins öfkelerini arkalayan esnek ve yaygın mücadele araç ve biçimleri ile kitleselliği yakalayan kadın hareketi; bu öfkeyi örgütlü bir güce dönüştürme öngörüsü ve iddiasından uzak hareket ediyor. Kadın kitlelerine örgütsüzlüğün propaganda edildiği erkek egemen sistemde kadın dayanışma-

sının gücünü her gün deneyimlediğimizi düşündüğümüzde örgütlülüğün en büyük kadın dayanışması olduğu gerçeğini göz ardı edemeyiz elbette. Değişik form ve biçimlerde, yerel veya merkezi, örgütsel modelleri kadın kitlelerinin önüne seçenek olarak koymak önemli. Tek tek gündemlerde yan yana gelme çağrısı yapılan kadınlara, erkek egemen siteme karşı mücadelede cins özgürlüğü için örgütlenme çağrısı yapmamak veya bunun öncülüğüne girişmemek; kadın kitlelerine öncülük yapmadaki iddiasızlığın bir sonucu değil de nedir?

AKP'nin güncel saldırılarına karşı koruduğumuz kazanımlarımız, biriktirdiğimiz mücadele deneyimlerimiz, gelişen özgüvenimiz, kadın kitlelerinin bilinci ve dinamizmi; tarihsel hazinemize ekleniyor. Ama bu zenginliği, büyüyen cins öfkesini ve isyanını; daha bütünlüklü bir mücadele perspektifine maya yapmak gibi bir sorumluluğumuz var.

Özgürlüğümüz için saldırı zamanı

Kadın kitlelerini harekete geçirmek önemli olduğu kadar "Kadın kitlelerini ne için harekete geçireceğiz?" sorusuna verilecek cevap da

bir o kadar önemli. Kadın özgürlük mücadelesini daha ileriye taşıyacak olan taleplerin içeriği aynı zamanda hareketin içeriğini de belirler. Örneğin erkek şiddetine karşı kadın öz savunmasının yaygınlaştığı, eşbaşkanlık sistemi ile yönetme işinin erkek tekelinden çıkarıldığı, cinsel özgürlük üzerindeki baskıya karşı refleksin ve LGBTİ+ hareketinin meşruluk zeminin arttığı bu koşullarda; öz savunma hakkının meşruluğunun yasa da yer almasını, öz savunma hakkını kullanan kadınların tutuklanmaması, homofobi, transfobi ve biofobinin ağır cezalarının oluşması için mücadele etmek önemli. İktidarın yapısı ve yönetme işinin cins özgürlüğü bir bakış açısı ile düzenlenmesi tutarlı demokratik görüş açısının gereğidir, kadın hareketine yeni perspektifler açar, iddialı hedeflere yöneltir, mücadele kararlılığına güç verir.

Kitlelerin bilincinin gelişmesinde sistematik politik mücadele kadar politik mücadelenin içeriği, iddiası ve amacı da önemlidir. AKP'nin erkek egemen kadın politikasının özünün faşizmin kadın düşmanlığından beslendiğini tarif ettiğimiz durumda kadın özgürlük mücadelesinin kap-

samı tek tek güncel saldırılar olduğu kadar kadın özgürlüğü için faşizmin yenilgisinin hedeflenmesinin de zorunlu olduğu hakikati anlaşılır. Şu ya da bu güncel saldırının faşizme geri adım attırdığı gerçeğinden hareketle geri adım attırmayla yetinmeyip faşizmi yenme saldırısına geçme görevi mücadelenin güncelliği ile birleşir. Kadın katliamlarının, emek ve beden sömürsünün, kadın yoksulluğunun, nefret ve homofobik saldırıların sorumlusu AKP-MHP faşizmi; kadın kitlelerinin öfkесinin ve isyanın somut hedefi haline getirilmelidir. Kadın hareketi uzun zamandır cins özgürlüğü talebi ile değişik biçimlerde sistematik mücadele yürütüyor. Bu mücadelenin faşizmi yenme kararlılığına evrilmesinin önemli bir yolu kadın özgürlük mücadelesini toplumsal mücadele gündemleri ile ilişkilendirmektir. Örneğin İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkmak için sokağa dökülen kadın kitlelerini AKP'nin savaş ve işgal politikaları için de sokağa çıkartabilmeli, faşizmin saldırgan politikalarının kadın özgürlük mücadelesi ile ilişkisini ajitasyon ve propaganda faaliyetinin konusu haline getirmeliyiz. AKP'nin kadın düşmanlığı ve güncel saldırıları ile sınırlandırılan bir mücadelenin iddiasının da cüretinin de eksik kalacağı ortadadır. Elbette faşizmin yenilgisi tek başına erkek egemen sistemin yıkıldığı veya kadın sömürsünün ortadan kalktığı anlamına gelmez ama erkek egemenliğinin bu en önemli siyasi dayanağının yıkılması ve politik özgürlüğün kazanılması milyonlarca kadının bilinç ve örgütlenmesinin, etkinleşmesinin önünü açar, kadın özgürleşmesine muazzam bir itilim sağlar. Bu aynı zamanda kadınların cins özgürlük

sorununun bütün ezilenlerin genel politik özgürlük sorununun temel bir bileşeni olduğu bilincinin geliştirilmesidir. Bu nedenle tek tek kadın bedeni, cinselliği, emeği vb. gibi saldırılara karşı özgürlüğümüzü kazanmamızın yolunun nasıl olacağı ile ilgili sorunun cevabını verir bize.

Sorunun özünün tarif etmek kadar bunu bilince dönüştürmekte politikanın güncel görevleri arasındadır. Kadın kitlelerine hitap eden ajitasyon ve propagandanın bu güncel görevle

Kadın katliamlarının, emek ve beden sömürsünün, kadın yoksulluğunun, nefret ve homofobik saldırıların sorumlusu AKP-MHP faşizmi; kadın kitlelerinin öfkесinin ve isyanın somut hedefi haline getirilmelidir.

ilişkisinin kurulması gerekmektedir. Slogandan eylem biçimine, sözün içeriğinden kitle motivasyonuna kadar her politik adım bu bilincin oluşması için atılmalıdır. Örneğin kazanımlarımızı savunma görüş açısını “Kazanımlarımızın korunması için faşizmi yenme” görüş açısı ile birleştirilmesi gerekmektedir. Ya da kadın katliamlarının son bulması için erkek egemen sistemin ve onun en büyük dayanağı olan, erkeklere cesaret veren ve cezasızlıkla ödüllendiren faşist rejimin yıkılması gerektiği anlatılmalıdır. Öz savunma hakkını kullanan kadınlar için adalet talebi, onları erkek yargının ve faşizmin zindanlarından koparıp alma cesareti ve iradesi ile bütünleşmelidir. Sokağa yapılan çağrı, “savunma,

koruma, sahip çıkma” tarzında değil “geçit vermeme, geri adım attırma, yenme, yürüme, dur deme” kararlılığı ve cüretini açığa çıkarma perspektifi ile yapılmalıdır. Bu durum hem kadın kitlelerinin öfkesinin odağına AKP’nin politik İslamcı faşist rejimini koyma hem de onu yenmeye yönelik hareket kabiliyetini ve potansiyelini açığa çıkarma zemini sunar. Emperyalist küreselleşme ile birlikte erkek egemen sistemin saldırılarının ve kadın düşmanlığının küresel bir boyut kazandığı, aynı zamanda kadınların toplumsal ve siyasal mücadelede başlı başına bir özne olarak yer aldığı bu yüzyılda; bu zemin her zamankinden daha güçlü. Üstelik dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de kadın kitleleri “kadın dayanışmasını büyütme, sokakları doldurmak, her yerde olmak” gibi politik aşamaları çoktan geçti. Toplumsal yaşamda olduğu kadar toplumsal mücadelede de en dinamik özne olduğunu; emeğinin,

bedeninin ve cinselliğinin sömürüldüğü bu düzeni hayattan elini çektiği an yıkacak gücü olduğunu, sokağı doldurduğunda faşizmin geri adım attığı bir gerçeklik olduğunu sayısız mücadele örneğinde gösterdi. Şimdi bu gücün ve kararlılığın; kendini bulma ve gücünü görme ve gösterme aşamasından bir adım ileri sıçratılması ve özgürlüğünün önündeki engelleri ortadan kaldırma basamağına geçmesinin zamanıdır.

Kuşkusuz bunun yolu fiili meşru mücadele biçimlerinden esnek araç ve biçimlere kadar geniş bir yelpazede eylem yapabilmekten geçiyor. Kadın hareketi esnek araç ve biçimlerde sözünü söyleme, taleplerini dile getirme ve kadın iradesini açığa çıkartmakta oldukça zengin bir deneyime sahip. Aynı zamanda kadın özgürlük mücadelesinin toplumsal mücadele ile birleştirilmesinde de güçlü bir tarihsel mirası var. Savaş ve işgale karşı ortak platformlardan eylem birlikteliklerine kadar bir dizi

ortak mücadele deneyimi ile savaşın, işgalin ve Kürt sorunundaki sömürgeci politikaların kadın sömürsüne etkisini okuma ve bunu politik mücadelenin konusu haline getirme pratiğine sahiptir. Tüm bu deneyime havaalanı işgalinden Kürdistan'da sömürgeciliğin savaş suçu işlediği alanlara yürüyüş, kent meydanlarının zapt edilmesinden yasaklı alanların özgürleştirilmesine kadar geniş fiili meşru mücadele pratikleri ile ulaşmıştır. Bugün yaslanması ve güç alması gereken hat tam da budur.

Faşizmin kadın düşmanı saldırılarının özünün Kürt, Alevi, sosyalist, feminist, yurtsever, örgütlü ve örgütsüz tüm kadınlara yönelik olduğunu görmek ama aradaki özgün farkları da silikleştirmeden mücadele sözü-müzü ve hattımızı ortaklaştırmak zorundayız. Biriktirdiğimiz eylem birliği deneyimine yaslanarak faşizme karşı antifaşist kadın cephesi oluşturma iradesini ortaya koymalıyız. AKP-MHP faşizminin tek saldırılarına karşı mücadele ile sınırlanamalı, savaş, yoksulluk, cinsel

özgürlük, kadın cinayetleri gibi her türlü gündemle faşizmi yıkma, yenme perspektifi ile ilişkilenebiliriz. Bunu yapmanın yolu her gündemde sözü-müzü ve hareket gücümüzü ortaklaştırmak değil antifaşist mücadele cephesi gibi birleşik bir araç ile iddiamızı ve irademizi ortaklaştırmaktan geçiyor. Kadın kitlelerine güven veren ve kadın öfkelerini gerçek bir yıkıcı güce dönüştürecek olan şey; antifaşist mücadelede öncü çıkış ve irade birliği oluşturmaktır.

Aleyna Çakır'ın katilini serbest bırakan AKP faşizminin tecavüzcü katil Musa Orhan'ı da koruduğunu bilerek ama Musa Orhan'ın uzman çavuş olarak sömürgeciliğin kirli politikalarının temeli olduğunu da söylemeliyiz. İstanbul Sözleşmesi'nin tasfiyesinin kadın kazanımlarına saldırı olduğunu görüp Kürdistan'da kayyumun kapattığı kadın kurumları ile bağını kurmalıyız. Kadın kitlelerinde faşizmin kadın hareketini ve kadın kitlelerini bölen ırkçı, şoven, dinci söylemlerine karşı kadın kimliğimizi öne çıkarırken diğer taraftan

da ezilen ulusun ve inançların kadınlarına yönelik faşist politikalarının ayırt edici yanlarını mücadele konusu yapmalıyız. Bunu yaparken de kadın dayanışmasına yaslanmalı, kadın cinsinin kolektif öfkesini kuşanmalı ve kadın kitlelerini harekete geçirmeyi hedeflemeliyiz ama yalnızca dayanışmak, savunmak ve varız demek için değil. Faşizmi yenmek ve özgürlüğümüzü kazanmak için de bunu yapmalıyız.

Tüm bunları yapacak kadın öfkesi yaşamın her alanında mayalanmış, kadın iradesi tarihin değişik aşamalarında sınanmış ve AKP-MHP faşizmine geri adım attırılmışken şimdi tek yapmamız gereken kendimize ve hem cinslerimize güvenmektir. Yetinmeyip daha fazlasını istemek ve AKP faşizmini tarihin çöplüğüne göndermektir.

Son dönemde ABD-AB-Türkiye ilişkileri

İbrahim Okçuoğlu

ABD ve AB, elindeki mali ve ekonomik kozlarla, hatta NATO ortaklığı ile silah bağımlılığını kullanarak, Türk burjuvazisini özerkçe değil kendilerinin emperyalist hakimiyeti sınırları içinde hareket etmesini sağlamak için belirli baskılama uygulayabilir. Türk burjuvazisi, nihayetinde ABD ve AB emperyalistlerine mali-ekonomik yönden bağımlıdır. ABD ve AB'ye bağımlılığın temeli üzerinde kopmayıp ilişkileri onarmaya muhtaçtır. Birbirlerine muhtaçlık karşılıklıdır. Bu nedenle bölgesel alanda çelişki, gerilim, uzlaşma biçiminde bağımlılığı devam ettirmek zorunda kalacaklardır.

Son dönemdeki ABD-AB ve Türkiye arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin önümüzdeki dönemde nasıl bir seyir izleyeceğini değerlendirebilmek için her üç tarafın bölgesel ve küresel çıkarlarına ve bu çıkarlar temelinde karşılıklı yaptırım gücüne bakmak gerekir. Aynı zamanda her üç taraf arasındaki ilişkilerin seyrini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyebilecek uluslararası güçler dengesindeki değişimi de göz önünde tutmak gerekir.

ABD: Amerikan emperyalizmi, Sovyetler Birliği ve revizyonist blokun dağılmasından sonra (1989/1991) tek başına dünyanın "efendisi" olduğunu sanmıştı. Ancak, her ne kadar en güçlü ülke olma konumunu hala sürdürse de ilan ettiği yeni dünya düzenini kuramadı.

Vaat ettiği yeni dünya düzeni azgın neoliberal saldırılar eşliğinde jeopolitik hesaplar, dünya hegemonyasını gerçekleştirme çıkışlarıyla savaflara, işgallere, vekalet savaşlarına dönüştü. İki Irak savaşı ve ülkenin işgali, Afganistan'ın işgali, Yugoslavya'nın parçalanması ve yeni Balkan savaşları, son dönemde Suriye'ye müdahale ABD'nin her istediğini yapacak güfte olmadığını göstermiştir. ABD hala en güçlü ekonomik ve askeri güç olmasına rağmen giderek zayıflayan, gerileyen bir ülke konumdadır. Dünyanın çok rekabet merkezli bir sürece girmesi, bunun böyle olduğunu daha açık bir biçimde göstermektedir.

AB: AB kurulduğundan bu yana ilk kez tarihi bir kavşakta bulunuyor. Bu, bir nevi bir arafta bulunma,

bekleme durumudur. Şimdiye kadar, ama özellikle revizyonist blokun var olduğu dönemde Amerikan emperyalizminin şemsiyesi altında sürekli ilerlemiş, gelişmiştir. Ancak, gelişmesinin belli bir aşamasında Amerikan emperyalizmine karşı rekabet de kendini göstermiştir. Revizyonist blokun dağılmasından sonra ve özellikle de Çin'in yeni yükselen emperyalist güç olarak Amerikan emperyalizmine karşı meydan okumaya başlamasından sonra AB, varlığını, rekabet gücünü devam ettirmek için eskide olduğu gibi "Amerikan anti-emperyalizmin baskılarına, sultasına boyun mu eğeyim, yoksa ABD-Çin rekabetinden yararlanarak Çin ile ilişkilerimi geliştirip ABD'yi dengeleyerek rekabet gücümü arttırayım mı?" sorusuyla karşı karşıya kalmıştır. Bunun böyle olduğunu Trump döneminde AB-ABD ilişkileri göstermektedir. Öyle veya böyle, varmış olduğu kavşakta hangi yola girerse girsin AB, derin, çözülmemiş iç çelişkileriyle boğuşmaktadır, boğuşacaktır. Özellikle hala devam eden Covid-19 salgını ve ekonomik kriz, AB'nin çelişkili, hantal, siyasi karar alamaz halini göstermektedir.

Uluslararası rekabette AB'nin iki ana rakibi olan Çin ve ABD -kendini iç çelişkilerine bakılmaksızın- top-

lumsal toplam sermayenin ideal toplam kapitalistleri olarak işlev gören devletlerdir. Buna karşın AB, ekonomik entegrasyon için önemli adımlar atmış olmasına rağmen şimdiye kadar bir konfederasyon olmanın ötesine geçememiştir. AB'de ekonomik ve toplumsal entegrasyona yönelik eğilimler, sürekli AB'nin varlığını sorgulayan merkezkaç eğilimlerle ele gitmektedir: AB'nin önde gelen güçleri arasındaki eşitsizlik; örneğin Almanya, Fransa, İtalya (ayrılmadan önce İngiltere) arasında ulusal sermayelerin rekabeti ve bu rekabetten doğan çelişkiler AB'nin önündeki belirleyici engellerdir. Bunların nasıl çelişkiler olduğunu salgın başlangıcındaki maske "savaşlar"ında ve Doğu Akdeniz'de Fransa ve Almanya arasındaki farklı konumlanmada da görmekteyiz.

Türkiye: ABD-AB ve Türkiye ilişkilerini bozan taraf, bu işin müsebbibidir. Her üç taraf arasında ilişkilerin devamında sorun çıkartan, ABD ve AB'ye göre Türkiye'dir. Türkiye'ye göre ise ABD ve AB.

Türkiye ile ilişkilerinde değişen ABD ve AB değildir. Bu iki gücün Türkiye'ye nasıl baktıkları, beklentilerinin ne olduğu bellidir. Ancak, değişen taraf Türkiye'dir. Türkiye'nin nasıl değiştiğinden ziyade değişim

sonuçlarını analiz edebilmek için Türkiye üzerinde biraz etraflı durmak gerekir.

Yıllarca Türkiye'nin stratejik konumunu pazarladığı, bu konumunun ötesinde bir güç olmadığı üzerine bolca durulmuştur. Doğrudur, yaşadığımız coğrafya, kapitalizmin uluslararasılaşmasından; emperyalizmden bu yana dünya hakimiyeti için jeopolitika geliştiren her güç için mutlaka kontrol edilmesi gereken bir saha olarak görülmüştür.

“Türk burjuvazisi Türkiye'nin stratejik konumunu pazarlıyor” saptaması 1945-1990 arası için genel hatlarıyla doğrudur. Ama 1990'dan itibaren bu durum değişmeye başlamıştır. Bugün sahip olduğu ekonomik-askeri gücüne dayanarak ve emperyalist güçler arası değişen ilişkilerden, şiddetlenen rekabetten yararlanarak Türkiye, stratejik konumunu pazarlamanın ötesine geçmiştir. Bu iki değişiklik nedeniyle burjuvazinin, açık ki manevra yapma kabiliyeti artmıştır. Öyle ki, emperyalistler karşısına kendi çıkarlarının gerici politikalarını çıkarabilmekte, bu anlamda bağımsız politika üretebilmektedir (Yeni “ulusal güvenlik” konsepti böyle bir politikadır).

Burada şunu belirtmekle yetinelim: 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonra Türk burjuvazisinin konseptleştirdiği “ulusal güvenlik” politikası, iyi analiz edilmesi ve ciddiye alınması gereken bir politikadır. Bu politika diktatör Erdoğan liderliğinde Türk burjuvazisinin bir savaş programıdır; saldırganlıktır, işgalcılıktır. Türk burjuvazisi bu politikayı, müttefikleri de dahil emperyalist ülkeler (ABD, AB, Rusya) arasındaki çelişkilerden yararlanarak da olsa, kendi çıkarları için oluşturuyor.

Faşist diktatörlüğün Ortadoğu'da, Libya'da, Doğu Akdeniz'de ve başka yerlerde başta ABD olmak üzere Batılı müttefikleriyle ilişkileri artık gerginlikle, sürtüşmeyle açıklanamaz. Bunların birer çelişkiye dönüştüğü görülmelidir; faşist rejim artık ABD'nin, NATO'nun bölgede sorunsuz jandarmalığını yapmaya hiç niyetinin olmadığını her hal ve hareketiyle göstermektedir.

Türk burjuvazisinin geliştirdiği yeni “ulusal güvenlik” politikası, Türkiye'nin jeopolitik önemini kendi çıkarları için kullanarak hareket etme özgüvenine sahip olmaya başlaması, Türk sermayesinin uluslararası alanda rekabet etme gücünün bir yansımasıdır. Bu rekabet meselesinde burjuvazinin kendi gücünü abarttığı açıktır, ama bundan hareketle onu küçümseme lüksümüz de olmamalıdır.

Türkiye'de kapitalizm, Türk tekelci burjuvazisi, belli bir sıçrama eşiğindedir; şimdiye kadar var olduğu gibi var olmanın artık mümkün olmadığını, aynı ilişkiler ve gelişme aşamasında kalınamayacağını görmektedir. Bu nedenle gelişmesinin daha ileri bir aşamasında kendine bir yer açma sorunuyla karşı karşıyadır. Bu yer açma sorunu, varmak istediği aşamada var olan güçlerle çelişkili bir durumun oluşmasına neden olmaktadır. ABD ve AB bunun sıkıntısı içindedir.

Türk burjuvazisi ve kapitalizmi, kendisini, varmak istediği aşamada orada olanlara kabul ettirmek sorunuyla karşı karşıyadır. Batılı müttefikleriyle, Rusya ile sorunlarının esas kaynağı budur; ilişkilerin şimdiye kadarından daha üst seviyede düzenlenmesi talebi, Türk burjuvazisinin ve kapitalizminin talebidir. Türk burjuvazisi, Batılı emperyalist müttefikleri veya Rusya tarafından ya hizaya getirilecektir; uslandırılıp, eskisi gibi itaatkâr işbirlikçiye dönüştürülecektir ya da kendisini kabul ettirecektir.

Unutmamak gerekir ki, Türkiye Balkanlar-Kafkasya/Hazar Havzası-Ortadoğu üçgeninin merkezini oluşturan ülkedir. Türkiye, bu üçgen içinde ayakta kalabilmenin ötesinde en güçlü ülkedir.

Ne Amerikan emperyalizminin ne de AB'nin Türk burjuvazisine biçtiği rolde bir değişme yok. Ama eskisinden farklı olarak kendine biçilen role artık razı değil: Türk burjuvazisinin Erdoğan tarafından dile getirilen bölgesel çıkarlarının göz ardı edilmesi, ABD-AB ve Türkiye arasında çelişkilerin oluşmasına, derinleşmesine ve kesinleşmesine neden olmuştur. Başta ABD olmak üzere Batılı emperyalist güçler, önce Erdoğan'ın iktidara gelmesini desteklemişler,

ama sonra “Erdoğan gitmelidir” diyerek, Erdoğan'sız AKP taleplerini darbeyle gerçekleştirmeye çalışmışlar ve başarısız kalmışlardır. 15 Temmuz darbe girişimi Batılı emperyalist güçlerle Türkiye arasındaki ilişkilerin artık darbe öncesindeki gibi olamayacağını göstermektedir. Faşist rejim bunu açıktan, Batılı emperyalist güçler ise hal ve hareketleriyle dile getirmektedir.

Türkiye-ABD arasındaki ilişkiler hep inişli-çıkışlı olmuştur; örneğin U2 olayı, Kıbrıs sorunu, daha başka gelişmeler her iki ülke arasındaki ilişkilerin her zaman sorunsuz olmadığını gösterir. Ancak ne ABD ve ne de Türk burjuvazisi aralarındaki sorunlardan dolayı bugün olduğu gibi karşı karşıya gelmemiştir. Türkiye-ABD arasındaki ilişkiler, Obama döneminde “stratejik ortaklık” kapsamını aşarak “model ortaklık” olarak tanımlanmaya başlanmıştı. Ne var ki, bu iki NATO üyesi devlet arasındaki model denilebilecek kadar “üst seviye”deki ilişkiler, hiç de öyle eşit ülkeler arası ilişkilere benzememekteydi; en azından ABD, Türk burjuvazisini çıkarlarına koşmak için “stratejik ortaklık” anlayışını “model ortaklık” anlayışına çevirmekte bir sakınca görmemişti.

Suriye savaşından bu yana, bu ülke ve dolayısıyla Ortadoğu üzerine giderek farklılaşan politikalarından dolayı Türkiye ve ABD arasındaki ilişkiler gerilmeye başlamıştır.

Tarafların niyetinden bağımsız olarak şu söylenebilir: ABD ve Almanya, Fransa gibi önde gelen ülkeler arasında AB ile Türk burjuva devleti arasındaki ilişkilerin artık eskisi gibi sürdürülmesi pek mümkün gözükmemektedir.

Türk burjuvazisinin talep ettiği yeni ilişki düzeyi, yeni bağımlılık temelinde ilişkiden başka bir şey değildir. Türk burjuvazisi, kendi çıkarları için yeni bir ilişki için direndiğini ve mücadele ettiğini açıkça göstermektedir. Bunun için elinde kendisi açısından oldukça önemli kozları da var.

Dünya çapında oyuncu olma hıyayesini bir kenara bırakırsak Türk burjuvazisinin bir takım bölgesel talepleri ve özellikle Suriye eksenli politikalarda en yakın küresel ve bölgesel müttefikleriyle farklı çıkar ve planları sonuçta bu müttefik aktörlerle sorunlar yaşamasına neden olmuştur. Türk burjuvazisi cumhuriyet döneminde ilk kez böylesi bir durumla; çok sayıda küresel ve bölgesel müttefikleriyle çelişkili bir sürece girmiştir.

Türkiye ile ABD-AB arasında gerginlik ve Ortadoğu politikasındaki ayrışma, başka bölgelere ve alanlara da sıçramıştır: Bugün Türkiye, Batılı müttefikleriyle; ABD ve AB ile Rojava'da, Doğu Akdeniz'de, Libya'da, Kafkasya'da karşı karşıyadır ve yakın bir gelecekte de Ege ve Afrika'da karşı karşıya kalacaktır.

Sınıf düşmanının düşünce tarzındaki değişimi görmek gerekir: Darbe girişiminden sonra

Türkiye'nin Ortadoğu'da Batılı müttefikleriyle birlikte veya bu müttefiklerin merkezde olduğu yeni yapılanmalarda ön planda söz sahibi olmayı, olası yeni yapıları dönüştürebilecek adımlar atmayı kendi gündeminden hiç çıkartmayacak; yeni dış ilişkilerde inisiyatifli olmaya çalışacaktır, en azından bunu deneyecektir. ABD'nin Suriye politikası karşısında bu tavrını göstermiştir, keza ABD'nin YPG/DSG ile geçici askeri iş birliği karşısında da aynı tavrı sergilemektedir. Musul üzerinde kopartılan fırtına da buna bir örnektir. Buna Doğu Akdeniz, Libya, Kafkasya da eklenebilir. Aksi taktirde özellikle ABD, bu esip gürlemenin hesabını Türk burjuvazisine ağır ödetir ve Rusya ile yeni geliştirilen ilişkiler anlamsızlaşır.

Türkiye-ABD ilişkilerinin seyri ve Amerikan jeopolitikasında Türkiye'nin yeri

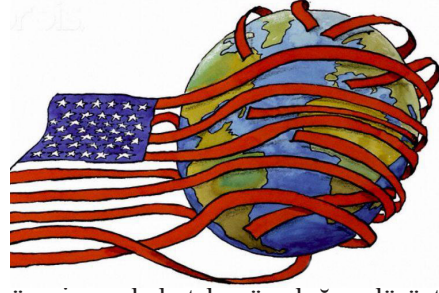
Türk burjuvazisinin çıkarlarını, stratejik ortağı ABD'ye rağmen savunmaya çalışması, açık ki her iki devlet arasındaki ilişkilerin artık eskisi gibi devam ettirilemeyeceğini göstermektedir. Bu gerçek, Türk burjuvazisi ile ABD arasındaki bağların kopacağı anlamına gelir mi? İlişkileri kesip atmak bugün için mümkün değildir; Türkiye istese de mümkün değildir. Ayrıca ABD, Türkiye ile ilişkileri hiçbir zaman, özellikle de bugünlerde kesip atmaktan yana olamaz.

Öyleyse Erdoğan önderliğinde faşist diktatörlüğün, Türk burjuvazisinin esip gürlemesi boşuna mı? Boşuna değil, hiç de durumu kurtarmak için esip gürlemiyor. Kıbrıs sorununda da "değerli" müttefiki ABD, Türkiye'yi tehdit etti; ABD Başkanı Johnson yazdığı mektuplarla bunu

yaptı, ama Türkiye'yi Kıbrıs'ı işgal etmekten alıkoyamadı. O gün Kıbrıs sorununda ayrı düşmüşlük bugün birçok sorunda yaşanmaktadır. Türkiye o zaman da emperyalizme bağımlıydı, bugün de bağımlı. Türk burjuvazisi, o zaman da tehdede bulunmuyordu (çıkartma sonrasında uygulanan silah ambargosu), "Bugün de eğmeyeceğim" diyor.

Amerikan emperyalizmi 21. yüzyılda da dünya hakimiyetini sürdürmek için uyguladığı veya uygulamaya çalıştığı jeostrateji ana hatlarıyla şöyledir: 1) Orta Asya Türk cumhuriyetlerini Rusya'dan uzaklaştırmak, kendine bağlayabilmek. Bu anlayışını hala sürdürmektedir; 2) Rusya ve Çin'in ortak hareket etmesini engellemek; 3) Rusya'yı çembere almak, tecrit etmek; 4) Çin'i çembere almak, tecrit etmek; 5) Enerji (petrol, doğal gaz) kaynaklarını ve dünya pazarlarına sevkiyat yollarını kontrol etmek; 6) Dünya ticaretinde ve askeriyesinde önemli olan su yollarını (boğazları) kontrol etmek.

Bu stratejiyi gerçekleştirmek için rekabet bugün nerede sürdürülüyor? Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkasya/Hazar Havzası üçgeninde ve Pasifikte (Çin); Balkanlarda (bunun kavgası yapıldı ve mevcut çelişkiler şimdilik yatıştırılmış durumda); Ortadoğu'da (rekabet savaş boyutunda bütün şiddetiyle devam ediyor), Ortadoğu'nun bir parçası veya geniş Ortadoğu'nun bir alanı olarak Doğu Akdeniz'de hakimiyet, Ortadoğu'da kimin hakim olacağına bağlı olarak şekillenecek; Libya, Kıbrıs, Kızıl Deniz ve Basra Körfezi'nde hakimiyet kavgası henüz sonlanmadı; Ukrayna da dahil Karadeniz şimdilik kaynamada tutuluyor, ama her an patlayabilir; Kafkasya/Hazar Havzası ve Orta Asya

üzerine rekabet henüz doğru dürüst başlamadı bile.

Neresinden bakarsanız bakın, bu rekabet alanları bir biçimde ya Türkiye'ye dokunuyor veya da doğrudan Türkiye'yi ilgilendiriyor. Bu nedenle Türkiye, Amerikan emperyalizmi jeopolitikası için vazgeçilemez stratejik önemdedir.

ABD ve AB Türkiye'den somut olarak ne istiyorlar? Demokrasi, özgürlük vb. türünden ikiyüzlülüklerini bir kenara bırakalım. Taraflar arasındaki ilişkileri somutlaştırırsak kimin kimden ne istediği açığa çıkar.

1-Güney Kafkasya (Azerbaycan-Ermenistan savaşı): Özellikle Fransa başta olmak üzere AB ve ABD bu savaşta Rusya-Türkiye ikilisinin nihai sonuç alıcı rolünden, Türkiye'nin bu savaş üzerinden bölgede inisiyatif sahibi olmasından rahatsız oldular.

Güney Kafkasya (Azerbaycan-Ermenistan savaşı) ABD/AB ile Türkiye arasında bir gerginlik değil, açıkta birer çelişkidir. Türkiye, ABD ve AB'ye rağmen Rusya ile iş birliği yaparak bu savaşa doğrudan müdahil olmuştur.

2- Ortadoğu: Suriye/Rojava: Savaşa Rusya doğrudan girdikten sonra Rusya ile doğrudan savaştan kaçınmak için Türk devletine söylenen şeydu: Esad rejimini devirmekten vazgeçerek sınırlı düzeyde savaşa gir. Erdoğan rejimi başlangıçtan itibaren Esad rejimini devirmek şar-

tıyla emperyalist koalisyonun kara gücü olarak Suriye'yi işgal etmek istiyordu. Fakat ABD-AB emperyalistlerinin Rusya'nın dahilinden sonra politika değiştirmeleri üzerine Erdoğan, Rojava devrimini ezmek ve siyasi masada nüfuz sahibi olmak için sınırlı bir işgal politikasını kendi başına uyguladı. Emperyalistler arasındaki çelişkilerden yararlanarak Suriye'ye girdi. "Fırat Kalkanı Harekâtı" adını verdiği askeri saldırı ile Cerablus-El Bab hattını işgal etti. Sonra "Zeytin Dalı Harekâtı" ile Efrîn'i işgal etti. En son olarak da "Barış Pınarı Harekâtı"yla Girê Spî-Serêkaniyê hattı M4 karayolu derinliğine kadar işgal edildi. Yalnızca Cerablus işgali ABD'nin desteğinde gerçekleşirken, diğerlerinde ABD de Rusya da Türkiye rejimini yanında tutmak/yanına çekmek; Rojava devrimini geriletmek için uzlaştılar, yol verdiler.

Türk devleti, Efrîn işgalini, ABD ve Rusya'nın rızası ile, Fırat'ın doğusundaki işgali ABD ile Rusya arasındaki çelişkilerden yararlanarak gerçekleştirdi.

İdlib: Burada sorun Türkiye ve Rusya arasındadır ve sıcak bir çatışma olmasın diye veya başka alanlarda pazarlıklarda koz olarak kullanılmak için İdlib'de her iki devlet itişip-kakışmaya devam ediyor. İdlib bağlamında AB göç olasılığından, ABD ise Esad rejimini zayıflatmak hedefiyle Türkiye işgalinin yanında yer alıyor. Amerikan emperyalizminin DSG'ye silah sevkiyatı ve geçici askeri ittifakı, Türk burjuvazisinin "kırmızı çizgisi". Bunu sürekli tekrar etmektedir.

Peki, ABD'yle yer yer onayını alarak yer yer çelişkiye düşerek işgal ettiği Rojava'dan çıkar mı? Rojava'yı

yok etme, tamamen işgal etme politikasından vazgeçer mi?

Irak/Güney Kürdistan: Son dönemde Irak merkezi hükümeti ve Güney Kürdistan Bölgesel Yönetimi ile Türkiye arasındaki sürdürülen diplomasi trafiği, Kürt Özgürlük Hareketi'nin bölgedeki etkinliğini kırmaya ve yok etmeye yöneliktir. Türkiye birkaç yıldan beri Güney Kürdistan'ı adım adım işgal etmektedir. Geçmişte "gir, imha et ve çık" taktiğini uyguluyordu. Yeni konseptine göre "gir ve işgal et" taktiğini uyguluyor.

Türkiye'nin Güney Kürdistan'daki varlığına, işgal politikasına kim karşı? İran ve AB'den Fransa. Peki, bunlar karşı diye Türk burjuvazisi buradan çıkar mı?

Rojava, İdlib ve Irak/Güney Kürdistan eksenli Ortadoğu'da ABD/AB ile Türkiye arasında bir gerginlikten değil, çıkar bazında bir çelişki yumağında bahsedebiliriz.

3-Doğu Akdeniz: Diktatörlük harekete geçtiğinde Doğu Akdeniz, Türkiye'ye sorulmaksızın kıyıdaş ülkeler arasında paylaşılmış ve büyük tekeller elde ettikleri parsellerde petrol ve doğal gaz aramaya başlamışlardı. Türk burjuvazisi bunu tanımadığını açıkladı ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti ile deniz yetki alanları anlaşmasını imzalaması bölgede kıyameti kopardı.

Türkiye, Libya ile yapılan anlaşmaya göre, Doğu Akdeniz'i parselledi ve kendi sondaj gemileriyle faaliyeteye başladı.

Sonuç: Rusya şimdilik sessiz. ABD, Fransa, Almanya, her üyesi katılmasa da bir bütün olarak AB, Mısır, Türkiye'nin "hak aramasına" karşı olduklarını açıkladılar. Fransa ve ABD'nin Yunanistan'ı öne

sürmeleri meseleyi değiştirmede ve sonuçta Türkiye'nin "hak araması" hem ABD'nin ve hem de AB'nin çıkarlarına dokundu. Fransız ve Alman emperyalistlerinin çıkarı için AB, Doğu Akdeniz'i de bir AB denizine dönüştürmek istemektedir. ABD böyle bir alanı, enerjiden ziyade jeopolitik olarak değerlendirmektedir; orada olan Rusya, oraya adım adım yaklaşan Çin, Amerikan emperyalizmini Doğu Akdeniz gibi bir stratejik kavşakta korkutmaktadır.

Sonuç: Önde gelen bütün emperyalist ülkeler orada. Buna kiraladığı limanlarla Çin de dahil. ABD'de seçim sonuçları, Fransız savaş uçaklarının devreye girmesi ve AB ile görüşmeler sonucunda Türkiye, "diplomasiye şans tanımak" için sondaj gemilerini geri çekmek zorunda kaldı. Şu anda sessizlik hâkim. Doğu Akdeniz'de ABD/AB ile Türkiye doğrudan karşı karşıyadır.

4-Kıbrıs: Yılan hikayesine dönen Kıbrıs sorunu, Doğu Akdeniz'de enerji kaynaklarının bulunmasından ve bu kaynakların paylaşımı için rekabetin keskinleşmesinden sonra yeniden gündeme geldi. Özellikle ABD

ve Fransa, Güney Kıbrıs'a yerleştiler. Kıbrıs üzerine alevlenen rekabete faşist diktatörlük, "iki devlet" diye cevap verdi. Öyle veya böyle Kıbrıs'ın ikiye bölünme süreci artık engellenemez bir aşamaya gelmiş gözükmektedir. Kıbrıs'ta ABD/AB ve Türkiye doğrudan karşı karşıyadır.

5-Libya: Türkiye'nin Libya'ya müdahil olması, pek çok ülkeyi ürküttü. Çünkü Libya, bir taraftan Doğu Akdeniz ise diğer taraftan da Afrika, ama özellikle de Sahra Afrika'sı demektir. Sahra Afrika'sında Fransa hakimdir. Ancak bu hakimiyetini Çin lehine kaybetmektedir. Şimdi buna bir de Türkiye eklendi. Libya'nın birliğini sağlamak için seçim süreci devam ederken, savaşa ara verildi. Ancak, sonucun ne olacağı belli olmaz. İşine gelmeyen taraf bu süreci tersine çevirebilir. Rusya, Mısır, Fransa, ABD, Türkiye, İtalya şimdilik bekleyişte. Libya, Türkiye'nin tam bir emperyalist politikasıdır. ABD/AB ve Türkiye doğrudan karşı karşıyadır.

6-Rusya: Suriye'de uçak düşürme olayından nispeten kısa bir zaman sonra Türkiye-Rusya ilişkileri ol-

dukça hızlı gelişti. Her iki taraf, ilişkileri müttefiklik zeminine oturtmuyor, ama çıkarların uyuştuğu alanda ortak, uyuşmadığı alanlarda ise rekabet içinde hareket etti ve ediyor.

Rusya ve Türkiye'nin Rojava'da ortak hareketi, Azerbaycan-Ermenistan savaşında ortak hareketi ve Türkiye'nin Rusya'da hava savunma sistemi (S-400) satın alması ABD'nin hiç işine gelmedi.

Türkiye'nin Karadeniz, Kafkasya, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'de Rusya ile pek çok kez ortaklık içinde hareket etmesi, sorunlu durumlarda Astana sürecinin devreye sokulması, ABD'nin dünya jeopolitikasına tamamen ters düşmektedir. Bu nedenle ve sadece bu nedenle ABD, Türkiye'nin Rusya'ya yakınlaşmasından oldukça rahatsız. Türkiye'nin Rusya politikasına ABD doğrudan karşıdır.

Bundan sonra ne olacak? Gerek ABD'nin gerekse de AB'nin Türkiye'yi zorlamak, eski politikaya döndürmek için ellerinde devasa ekonomik potansiyel vardır. Her iki taraf Türk burjuvazisini uluslararası alanda siyasi-diplomatik olarak zorlayabilir. Askeri alanda ambargo ile Türkiye'nin askeri gücünü zayıflatmaya çalışabilir.

ABD jeopolitik açıdan Balkanlar-Kafkasya-Ortadoğu-Doğu Akdeniz ekseninde Türkiye'siz fazla bir şey yapamaz. Doğu Akdeniz ve Ortadoğu'da ne İsrail ve ne de Mısır (bir ölçüde alternatif olsa da) Türkiye için bir alternatiftir.

"Beyaz sayfa açalım"! Türkiye, söz konusu bölgelerde şimdiye kadar elde ettiği konumları koruma zemininde diplomatik bir atakla, yeni

bir sayfa, "beyaz sayfa açalım" adına ABD ve AB'ye zeytin dalı uzatmaktadır. Peki, bunu nasıl yapıyor? "Oturalım konuşalım" tarzında yapıyor.

Saray rejimi söylemde de olsa ABD ve AB ile ilişkilerine dikkat eder oldu. Esip gürleyen diktatörün yerini müzakereye, demokrasiye önem veren diktatör aldı. Ara sıra Miçotakis ve Macron'a çıkışsa da önümüzdeki süreçte dış politikada "yumuşak" bir Erdoğan göreceğiz.

AKP, iktidarının ilk yıllarını yavaş gibi "Türkiye olarak yerimiz ve geleceğimiz Avrupa'dır" söylemini sıklaştırdı. AB üyeliği için yeni sayfa açılmasından bahsetmekle yetinmedi, daha ileri giderek "Reformda kararlıyız, AB bize destek olmalı" dedi.

Beyaz sayfa açma mesajları Washington'a da gönderildi. Diktatörün sözcüsü Kalın, Biden'ın Türkiye'yi yakından tanıdığına işaret ederek şu açıklamada bulundu: "Biden yönetimine gelince; ilişkimiz saygı, ortak çıkar ve karşılıklı egemenliklerimizin tanınmasına dayandığı sürece iyi bir ilişkimizin olacağına inanıyoruz." "Özellikle Suriye'den Irak'a, Libya'dan Kafkasya'ya ve Körfez ülkelerine kadar bugünkü meydan okumaları göz önüne aldığımızda onların (Biden'ın ekibi) Türkiye'nin stratejik önemini ve değerini ilişkinin merkezine koyacaklarına inanıyorum. İnanıyorum ki onlar Türkiye ile çok olumlu bir ilişkiye hazırlar."¹

Diktatör, ABD ve AB ile ilişkileri nasıl bir taktik çerçevesinde yürüteceği şimdiye kadarki ilişkilere bakarak çıkartabiliriz: Erdoğan, bir taraftan

¹ CNN International, 11 Şubat 2021, aktaran Star gazetesi

ilişkileri ABD'yi AB'yle dengeleyerek yürütürken, diğer taraftan da kendi deyimiyle diklenmeyecek, ama dik duracak; yani alttan alarak, zamana yayarak, mümkün olduğu kadar taviz vermeyerek yol almaya çalışacaktır.

Faşist diktatör nihayet 2001'de "İlk işimiz, AB düzenlemelerini yapıp üyelik tarihi almaktır"dan "Eyy Avrupa, siz gerçek manada faşistsiniz. Siz gerçek manada Nazi'nin zincir halkalarısınız"² gelmişti. Şimdi ise "Kendimizi başka yerlerde değil Avrupa'da görüyor, geleceğimizi Avrupa ile birlikte kurmayı tasavvur ediyoruz" demektedir.

AB: Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler, özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden ve Türkiye'nin Libya ve Doğu Akdeniz'deki faaliyetinden bu yana gerginliğin çelişkiye dönüştüğü bir rotada ilerledi.

Türkiye-ABD ilişkilerinden farklı olarak Türkiye-AB ilişkileri kesintisiz tehditler içermemiş, inişli çıkışlı ilerleme içinde seyretmiştir. Tabii ilişkileri askıya almak, kesmek gibi silahları kullanmak isteyen Fransa gibi AB üyeleri de yok değildir. Ancak, buna karşın İtalya ve Almanya gibi emperyalistler de Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs yönetiminin Akdeniz'deki haklarına daha olumlu bakmaktalar. İlişkilerin daha fazla gerilmesinden yana değiller.

AB'nin şimdiye kadar ki politikası, Türkiye'yi dışarı atma, ilişkileri kesme tehdidinde dayanan bir politika olmamıştır. AB'nin Türkiye'yi bir çırpıda kenara itme lüksü yoktur. Her iki taraf da bunun bilincinde. Bu nedenle 10-11 Aralık zirvesinde, Yunanistan ve Fransa'nın bastırmasına rağmen yaptırım kararı çıkmamıştır.

AB, her ne kadar Türkiye'ye karşı söz konusu sahada ABD ile ortak hareket edeceğini açıklasa da Türkiye ile iş birliğini kendine göre, kendi çıkarları temelinde geliştirmeye, yeniden yapılandırmaya yönelecektir.

Türkiye-AB arasında söz konusu çelişkiler temelinde ilişkilerin yeniden yapılanmasında Türkiye, kurguladığı saha-masa dengesini kararlılıkla savunmak, AB de bu dengeyi kendi lehine bozmakla karşı karşıyadır.

ABD: Her iki taraf arasındaki güvensizlik, kaçınılmaz olarak, öncelikle güvensizlik duyulan alanlarda olmak üzere rekabete yol açmıştır. Bu adımlar; Türkiye'nin bölgesinde attığı adımlar ve askeri varlığını güçlendirmesi, Rusya ile ilişkilerini geliştirmesi başta ABD olmak üzere Batılı emperyalist güçleri oldukça rahatsız etmiştir.

Diğer taraftan da askeri potansiyeline dayanarak Rojava, Güney Kürdistan, Libya, Azerbaycan, Afganistan, Doğu Akdeniz, Basra Körfezi (Katar), Somali ve Kızıldeniz'deki askeri varlığı, işgalleri ve emperyalist politikalarının sonucu olarak artan nüfuzu, Batı dünyasını, faşist diktatörlüğün bu yayılmacılığını kabul eder konuma getirmektedir. Bu da bir gerçektir. Ve bu gerçeklik ABD'yi rahatsız etmektedir.

Şimdi ABD, Türk burjuvazisinden bu adımlarının hesabını soracak. Hangi konularda?

² Erdoğan'ın 26 Ekim 2020 tarihli konuşması

Başta Türkiye'nin Rusya ile geliştirdiği ilişkilerin, Rusya'dan satın aldığı S-400 hava savunma sisteminin hesabını soracak. CAATSA yaptırımları ve F-35 projesinden Türkiye'nin çıkarılması gibi savunma sanayi ile ilgili konular masaya konacak. Halkbank davası, Rojava, Kıbrıs, Doğu Akdeniz, Libya, Güney Kafkasya gibi coğrafyalardaki Amerikan emperyalizminin çıkarlarına ters düşen faaliyetler masanın baş köşesinde olacak.

AB gibi ABD de bu hesaplaşmayı Türkiye'yi dışlama pahasına yapmayacaktır. ABD masada hem havuç hem sopa kullanacaktır. AB gibi ABD de Türkiye'yi kaybetme lüksüne sahip değildir. Soruna bu perspektifle yaklaşılacaktır ve Türkiye-ABD arasında söz konusu çelişkiler temelinde ilişkilerin yeniden yapılanmasında Türkiye, kurguladığı sahasına dengesini savunmak, ABD de bu dengeyi kendi lehine bozmakla karşı karşıya kalacaklar.

Amerikan emperyalizmi, dünya gücü olarak kalmak ve en önemli rakibi Rusya ve Çin'le dünya hegemonyası için rekabetini devam ettirmek istiyorsa atacağı adımlarda Türkiye'den vazgeçememenin belirgin izleri olacaktır. Kaybetmemeye uygun hareket edilecektir.

AB ve ABD ile ilişkiler, Türk burjuvazisinin direktmesi durumunda yıllarca gergin geçecektir. Türk burjuvazisinin kendini kabul ettirmesi, dünya jeopolitiğinde bazı değişiklikler neden olabilir.

Türkiye, sahada elde ettiğini, masada onaylatmak peşindedir. Sürekli saldırı konumunda olamayacağını biliyor. Nitekim 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana sürekli yayılmacı bir politika izledi ve yayıldı da.

Şimdi, bu yayılmacılığı diplomasi süreciyle kabul ettirmek peşinde. Bu nedenle Doğu Akdeniz'de sondaj gemilerini geri çekti.

Bir reset; ilişkileri sıfırlayarak, yeniden başlatmak olur mu?

Neden olmasın, olur. Ancak, ABD benim koşullarımda, benim çıkarlarıma göre, Türkiye de benim çıkarlarıma göre diyecek. ABD'nin koşullarına, çıkarlarına göre yeni bir başlangıç, Türkiye'yi Marshall Planı, Truman Doktrini, NATO'ya giriş koşullarına götürür. Bu, Amerikan emperyalizmine bağımlılığın yeni bir başlangıcı olur. Bunu Türk burjuvazisi kabul eder mi?

Türk burjuvazisinin direktlediği noktalarda yeni bir başlangıç, Amerikan emperyalizminin, bölgemizde silinmesi de bölge, ama özellikle de dünya jeopolitikasında iddiasının darbenmesi demektir. ABD bunu kabul eder mi? Asla kabul etmez.

ABD'nin Türkiye'ye vereceği havuç var mı? Pek yok.

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Orta Asya'nın fiziki yolunu açan, Rusya'nın hiçbir emperyalist gücü yaklaştırmadığı Güney Kafkasya'dan çıkar mı?

-Türkiye, Fransa istiyor diye Güney Kürdistan'daki üslerini terk eder mi?

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Rojava'nın doğusundaki işgallerinden vazgeçer mi?

-Türkiye, ABD istiyor diye SGD'yle barışabilir mi, ABD ve AB askeri ittifak süresince Rojava'nın doğusundaki Kürt özerklik statüsüyle uzlaşıyor diye kendisi de uzlaşır mı?

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Kıbrıs'tan çıkar mı?

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Libya'dan çıkar mı?

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Doğu Akdeniz’de kıyıdaş ülke olarak MEB’den vazgeçer mi?

-Türkiye, ABD ve AB istiyor diye Ege Denizi’nde Yunanistan ile gerginlikten vazgeçer mi?

Diktatör Erdoğan bu konuların hemen hepsini “kırmızı çizgi”, “ulusal çıkar” ilan etti: Çıkmam, kabul etmem, diyor. Ne kadar direteceğini veya ilişkileri eskisi gibi devam ettirme kıvamına getirebilmek için ne kadar yumuşatılacağını göreceğiz.

-Türkiye, “S-400’den geri adım atmayacağız”dan vazgeçer mi? Vazgeçmem diyor ama vazgeçebilir! Belki de koşullu vazgeçer: Örneğin, Libya, Rojava ve Güney Kürdistan’daki, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz’deki işgal ve haklarını kabul edersen S-400’den vazgeçerim, diyebilir. ABD bunu kabul eder mi? Etmez.

Buna karşın ABD, Türkiye’nin Rusya ile geliştirdiği ilişkilerden, S-400 satın almasından o kadar tedirgin ki, S-400 Türkiye’nin meselesidir, “Üstünde konuşulacak bir sorun yok; Türkiye bu sorunu kendisi çözmeli”dir noktasında. Yani “Önce o sorunu hallet, sonra masaya otururuz”da ısrarını devam ettiriyor. Türkiye bu ısrara boyun eğer mi? Hemen her gün gazete ve televizyonlarda hava savunma ihtiyacından ve bu ihtiyacı gidermek amacıyla alınan S-400’den bahsedilirken, şimdi hiçbir şey olmamış gibi bu savunma silahından vazgeçmek Erdoğan ve AKP’yi geriletir.

Kısaca: Bunca tantanadan, şovenizmden, asarım keserimden sonra geniş bir alanda giriştiği emperyalist politikadan, işgallerden vazgeçer mi? Bu alanlardan çekilmek, eski

düzene dönmek ABD’nin çıkarlarına göre hareket etmektir. Bunu yapmak, içte diktatörü ve AKP’yi sarsar.

Havuç olmadığına göre geriye sopa kalıyor.

Türk burjuvazisinin direktmekten başka yapacağı fazla bir şey yok.

Bir restleşme olur mu? Öyle ki, başlangıçta masa, restleşme masası olabilir. ABD’nin açıklamaları masaya korkmuş bir Türkiye’nin oturmasını sağlamaya yönelik. Ama restleşme ne ABD’nin ve AB’nin ve ne de Türk burjuvazisinin işine yarar. Nihayetinde restleşme, ilişkilerin kopmasına kadar giderse ancak Rusya ve Çin sevinebilir.

ABD ve AB, elindeki mali ve ekonomik kozlarla, hatta NATO ortaklığı ile silah bağımlılığını kullanarak, Türk burjuvazisini özerkçe değil kendilerinin emperyalist hakimiyeti sınırları içinde hareket etmesini sağlamak için belirli baskılama uygulayabilir. Türk burjuvazisi, nihayetinde ABD ve AB emperyalistlerine mali-ekonomik yönden bağımlıdır. ABD ve AB’ye bağımlılığın temeli üzerinde kopmayıp ilişkileri onarmaya muhtaçtır. Birbirlerine muhtaçlık karşılıklıdır. Bu nedenle bölgesel alanda çelişki, gerilim, uzlaşma biçiminde bağımlılığı devam ettirmek zorunda kalacaklardır.

Sonuç itibariyle: Türkiye-ABD hesaplaşması, rekabet, gerginlik ve uzlaşma olarak sürecektir. Türkiye, Suriye ve Rojava, Güney Kürdistan, Libya, Doğu Akdeniz, Güney Kafkasya’daki, işgallerini, savaş örgütlenmelerini, ABD-AB emperyalistleriyle uzlaşarak şekillendirmek zorunda kalacaktır.

Louis Bonaparte'ın On Sekiz Brumaire'i hakkında bir deneme

Bora Poyraz

Marks'ın iyimserliğinin tek tek olaylarla çerçevesizliğini, sürece olayların işleyiş mekanizmasına odaklandığını ve kapitalizmdeki kriz-çöküş emarelerini berrak bir zihinle kavradığını ve asıl olarak bu değerlendirmeye güvendiğini söyleyebiliriz. Var olan her şeyin geçiciliğini bilmenin rahatlığıyla çözümlenmiştir sistemi. III. Napolyon'a bakar, türlü analizlere tabi tutarken de bunun farkındadır. Krizi atlattığı söylenen kapitalizmin iç yasalarını değerlendirirken de. Görünümün teorisini değildir Marks; akışın yönünü işaret eder, tahkimatı o doğrultuda yapar:

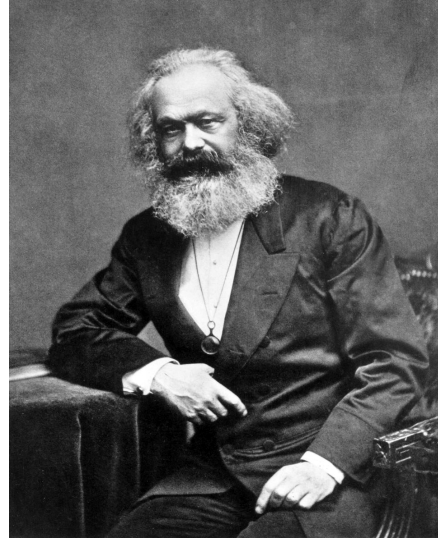
Karl Marks'ın L. Bonaparte'ın On Sekiz Brumaire'i adlı kitabı yine Marks'ın Fransa'da Sınıf Savaşları ve Fransa'da İç Savaş adlı kitaplarıyla birlikte anılır. Üç kitap boyunca Marks, yakından izlediği Fransa'daki politik mücadeleden hareketle deneyimleri soyutlayarak bir sistem analizi yapmıştır. Neden Fransa ile bunca yakından ilgilendiğini Avrupa tarihine bakarak anlayabiliriz. Burjuva devrimlerin en şiddetlisi Fransa'da yaşandı. İngiltere devrimsiz biçimde o yılları geçirdi. Prusya'daki geçiş daha 'dengeci' bir modelle gerçekleşti. Fransa'da ise bu tür geçişkenlikler yoktu. Hesaplaşmalar kanlıydı. Marks 1830'dan 1870'li yıllara kadar Fransa siyasetine tanıklık etti ancak o dönemde de taşlar yerine oturmuş değildi. Akmakta, şekillenmekte olan çelişkili-çatışmalı bir evreye dair değerlendirmeleri bu nedenle de harikuladedir.

Fransa'da Sınıf Savaşları'nın merkezinde, 1848 devrimlerinin bir parçası olarak, bütün yakın tarihiyle birlikte Fransa vardır. Burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişki ve çatışmaların uzlaşmaz karakter kazandığı olayların belirleyici olanı 1830'da Lyon'da meydana gelen ayaklanmadır. Feodalizme karşı geçici olan burjuvazi-proletarya ittifakı 1830'da dökülen kanla sona ermiştir. Fransa'daki 1848 Şubat'ında başlayan devrim ise yeni bir duruma işaret eder. O andan itibaren "devrim" doğrudan burjuvazinin iktidarını devirmek demektir.

Stratejik önemdeki analizlerin merkezine yerleşen bu belirleme Marks'ı "devlet" sorunu ile "iktidar" meselesi hakkında düşünmeye sevk etmiştir. Burjuvaziyi devirecek olan toplumsal kuvvet proletaryadır ama bunu nasıl yapacaktır? Hem örgütsüz hem birikimsizdir zira. Marks Fransa'da Sınıf

Savaşları ve Louis Bonaparte'ın On Sekiz Brumaire'i döneminde şu tezi ileri sürdü: Burjuvazinin iktidarının sembolü ve iletişim sistemi olan devlet işçi sınıfı tarafından fethedilmelidir. Güzel ama nasıl? Burası açık değildir. Ancak o belirsizlik içinde dahi öne çıkan şudur: Marks, mücadeleyi tek ülke sınırlarını esas alarak düşünmüyordu. Bütün Avrupa'yı kapsayan bir modeli, daha tam ifadesiyle enternasyonal dayanışmayı gözetiyordu. Şöyle düşünebiliriz: burjuvazi bütün bencilliğiyle "ulus devlet"i kutsallaştırıp oradaki pazara hâkim olmak, başka pazarları ele geçirmek için savaşmak yolunu tutarken, Marks bütün o coğrafyadaki işçilerin birleşik mücadelesi üzerinden konuya yaklaşıyordu. Ülke-devlet sınırlarına hap-solan mücadelelerin uzun süreli zafer şansı olmadığını, yine Fransa'nın Paris'ine sıkışan "komün" bile en net biçimde gösterecektir.

Marks'la ilgili düşünürken gözden kaçırılmaması gereken en önemli detaylardan biri düşüncelerini hızla değiştirebilme yeteneğidir. Fikri donuk değildir, kendisine sorulan bir soruya verdiği yanıtta 'bütün bildiklerinden şüphe ettiğine' işaret eden cevabı bununla da ilgilidir. Hiçbir tarihsel kişilik yoktur ki dışarıdan bakıldığında tutarsız görünen pek çok düşünce ve eylemi kendi kişiliğinde barındırmasın. Lenin en tipik örneğidir. Bu yazıyla ilişkisi çerçevesinde Marks'ın ulus meselesindeki yaklaşımı bu kapsamdadır. Önceleri genel geçer düşüncelere sahipken İrlanda sorununa eğildiğinde bakış açısı olgunlaşarak değişecek, yaşam serüvenindeki deneyimin sağladığı derinlikle düşüncelerini zenginleştirecektir. Hindistan'a dair, çokça tartışma konusu olan ilk yaklaşımı da örneğin bu çerçevededir.

Uzun yıllar proletaryanın iktidarı fethini savunan ve neredeyse yirmi yıl boyunca bu esas tezi dikkate alarak diğer yazdıklarını çerçeveleyen Marks, Fransa'da İç Savaş'ta bütün o mekanizmanın dışına çıkarak bunun yetmeyeceği, proletaryanın devlet cihazını parçalaması gerektiğini söyleyecektir. Üstelik bu belirleme sadece bir şehirde cereyan eden 72 günlük komün deneyiminden çıkarılmıştır. Yeni bir teoriyi kuran insanın niteliği, olayların küçüklüğüne, tekilliğine yenilmez ve orada tarife dair ne varsa onu soyutlar. Bunu yaparken de geçmişte yaşadıklarıyla uyumlu mu değil mi diye düşünmez. Çünkü karşıt sınıfların pratik mücadelesinin deneyimlerinden öğrenerek teorisine son şeklini veren görüş açısına sahiptir,

Marks'ın devlete dair bu yeni düşüncesi sonraki bütün devrim deneyimleriyle doğrulandı. Hatta 'ele geçirme' ve 'parçalama' amacı etrafında meydana gelen tartışma ve ayrışmalarda ilkinin savunanlar 'düzen içi' ve diğerleri 'devrimci' olarak tanımlandı.

Paris Komünü'ne dönelim. Olaylar olup biterken Marks komünü

dikkatle takip etti. Mektuplar yazdı, haberciler yolladı, komün içindeki kişisel kavgaları eleştirdi, hatta Paris'in kuşatılacağını haber verdi. Kişisel ilişkilerini kullanarak "devletten" bilgi aldı, planlarını öğrendi, yaptıkları anlaşmaları takip etti. Sahada ve barikatların başında değildi ama o dört başı mamur bir liderdi ve belki de sahada ve barikatlarda olanların kendi güçlerine aşırı güvenmeleri nedeniyle yaşadıkları körlüğe maruz kalmadan serinkanlılığını koruyabiliyordu. Almanya-Fransa barış anlaşmasını takip edebilmesi, Versailles birliklerinin Alman hatlarından geçeceğini ve Paris'e giden ikmalin tümünden kesileceğini okuyup gelmekte olanı görmesi de bu çerçevede düşünülebilir. Bütün iyimserliğine karşın Marks'ta kof bir güç sarhoşluğu yoktur ve ihtiyatlıdır.

Bu arada Komün'ü sonraki yıllarda pek önemsemez Marks. Önüne bakar, 'devlet olmayan devlet' miydi, 'proletarya diktatörlüğü' müydü; olaylar sıcaklığını kaybedince Marks, o örnekten edineceğini edinmiş bir rahatlıkla başka konularla ilgilenir.

Kapitalizm dünyasal karakterdeydi, yayılmadan, önceki bütün biçimleri çözmeden durması imkansızdı. İşleyiş yasalarını ortaya çıkaran ve bunu yaparken kapitalizmin ebediliğini var etmeye varacak olan burjuva ekonomi politik ideolojisini darmadağın eden Marks'tı. Kapitalizm tasfiye edilecek. Önceki iktisadi sistemler ihya edilemezdi ama kapitalizmde de kriz kaçınılmazdı ve ilelebet sürmesi imkansızdı. Komünizm, kapitalizmin düşmanıydı. Dikkat edilirse devlet analizleri de nerdeyse eş zamanlı olgunlaşma içermektedir; Kapital'e 1860'larda girilmiş, Komün 1871'de gerçekleşmişti.

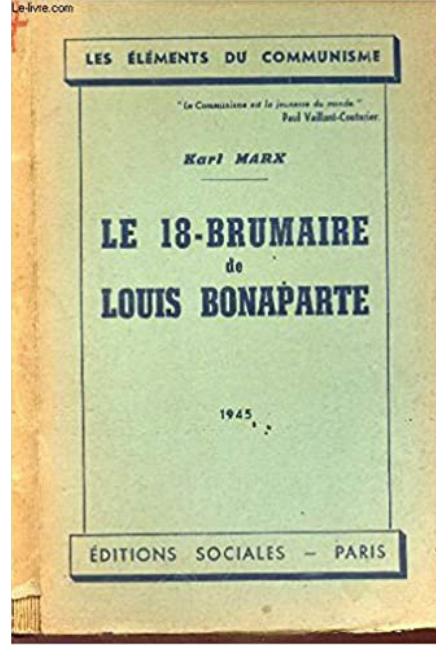
Başka kimi kurumlar gibi 'devlet' de görelî özerkliğe sahiptir. Marks'ın başlı başına inceleyemediği imparatorluklarda bu, diğerlerine göre biraz daha böyledir ve türlü tarihsel sebepleri vardır. Ancak son analizde özerklik kapitalist iktisadın önünde secde eder. Bonapartizm olarak tanımladığı ve On Sekiz Brumaire'e konu olan olay ve süreçler de geçici bir durumdur. Sınıf savaşının esas olduğu sınıflı toplumlarda özerk-dengeci iktidar biçimleri onu sürdürmezdi. Kapita-

lizmi kutsayan iktidar biçimlerinden biri veya devrim; bu seçeneklerden birinin galip gelmesi kaçınılmazdır. Bambaşka bir zaman diliminde ve atmosferde Lenin de “ikili iktidar”dan söz ederek benzer bir analizle durumun geçiciliğini vurgulayacaktır. Hayat ikisini de doğruladı.

Louis Bonaparte’ın On sekiz Brumaire’i kitabı New York Tribune için kaleme alınan yedi makalenin toplamıdır. Kitaba adını veren “On sekiz Brumaire”, Marks’ın Louis Bonaparte’ın 2 Aralık 1851’deki “darbesi” üzerine düşünürken Napolyon Bonaparte’ın 9 Kasım 1799’da kendisini konsül ilan ettiği darbe tarihine göndermedir. -ki bu tarih, burjuva devriminin ardından yok sayılan/ yürürlükten kaldırılan eski takvimin yerine ilan edilen yeni takvimde “On Sekiz Brumaire”di.

Bu makalelere konu olan kişi Napolyon’un yeğeni olduğunu iddia eden biri ve işin bu kısmı epeyce tartışmalıdır. Ancak kendisinin yenilginin ardından sürgün ve ölümle tanışan Napolyon’un isminin/soy isminin etkisini kullanmak istediği kesindir. Adı Louis Philippe olan o kişiden Marks “Louis Bonaparte” diye bahsederken alay eder.

Kanıtı olmayan bu akrabalık bağı iddiası şu yasaktan yararlanır: Fransız devrimi, kişilerin babalarını sorgulamayı ve o eksenli bir soy takibi yapılmasını yasaklamıştı. Louis Philippe başka bazı değerlendirmelerde “polis” diye tanımlanır. Tam ifadesi şudur: Kendisi 1830’lu yıllarda İsviçre uyuğuna geçmişti. 1848’de İngiltere’deydi ve Çartistlerin gösterilerini bastırmak için oluşturulan “yardımcı polis kuvvetinin” gönüllü katılımcısıydı. Marks onun Fransa Cumhuriyeti’nin başkanı olmak için

gereken Fransız yurttaşı olma zorunluluğu vasfını taşımadığını vurgularken, polislik durumunu da belirterek “lumpen proletaryanın lideri III. Napolyon” der, midesine düşkünlüğünü diline dolar ve epeyce hırpalır.

1852 yılının ilk iki ayında kaleme aldığı söz konusu makaleleri Marks 1848 devrimlerinin yenilgisinin ardından Amerika’ya gidip oradaki Alman işçilerinin örgütlenmesi çalışmasında yer alan J. Weydemeyer’e yolladığında yazdıklarının tekrar tekrar ilgi göreceğini düşünmüyordu. Amerika’da aylık bir dergide basılan yazıların Almanya dağıtımını üstlenen cesur bir kitapçı bulunamamıştı. Bütün malzemesi III. Napolyon’un hükümet darbesinden önceki olaylar olan ancak derin bir sezgisellikle sonraki süreçleri de haber veren bu çalışmayı Engels “Güncel tarihin yüksek kavranılışı” saymıştır. Makaleleri okuyacak olanlar olağandışı olaylar silsilesinin olağanüstü derin çözümlemesiyle karşı karşıya gelir.

Hatırlanacağı gibi Marks, bir yenilgiyle bitmesinin çok büyük bir ihtimal olduğunu önceden kestirdiği ancak başladıktan sonra canla başla çabalayarak ayakta kalmasına çalıştığı Paris Komünü'nü “Duru gökte çakan bir şimşeğe” benzetmiştir. Bu benzetmede normal koşulların elverişsizliğine vurgu da vardır. Çünkü duru gökte çakan şimşekler yağmur yağdıramaz, uzun ömürlü olamaz. Aynı benzetmeye bu kitabın 1869 tarihli önsözünde rastlarız. Marks, benzetmeyi III. Napolyon'a karşıtlığıyla bilinen ve harikulade bir eser olan Sefiller'i de yazan Victor Hugo'ya

Engels doğa yasalarını “görece özerklik” paylarını dışlayarak toplumlara aktarırken pozitivist metotlarla etkileşimi gözetirken, Marks, hemen her zaman irade ve olanaklara daha fazla vurgu yapmıştır.

atfen kullanır. Bir fark ile: Hugo, bunu III. Napolyon'un 2 Aralık darbesini ele alırken düşünmüştür. Gerek Hugo'nun gerek nesnel tarih anlatımı tuzağına düşerek bu darbeyi ve darbeciyi “Tarihsel gelişmenin bir sonucu” sayan Prudhon'un yaklaşımlarını eleştiren Marks'a göre durum şudur: “Ben ise Fransa'daki sınıf mücadelesinin, nasıl vasat ve grotesk bir şahsiyetin bir kahraman rolü oynamasını mümkün kılan durumları ve koşulları yarattığını gösteriyorum.”

1885 tarihli üçüncü baskıya önsöz yazan Engels, olaylardan epey sonra, kitaba konu olan olayları yine “pırl pırl havada inen bir yıldırım” diye ni-

teleyecek ve Marks'ın “Tüm gidişatın içsel bağlamını, kısa, veciz bir tasvirle ortaya koyduğunu” hatırlatacaktır.

Fakat burada ilginç bir paradoks vardır. Marks, Prudhon'u, 2 Aralık darbesini zorunlu olağan sonucu saydığı için eleştirirken, Engels, bahsi geçen önsözde 2 Aralık darbesini, Marks'ın “doğal, zorunlu bir sonuç olarak çözümlendi”ğini yazar. Burada Marks'ın sınıf mücadelesindeki çoklu ihtimallere vurgu yapan yaklaşımıyla Engels'in “yasalı” düşünme biçimi arasındaki farka şahit oluruz. Savunmacı ve indirgemeci bir tutumla ikisini bir bütünün iki parçası biçiminde ele almak mümkün değildir. Engels doğa yasalarını “görece özerklik” paylarını dışlayarak toplumlara aktarırken pozitivist metotlarla etkileşimi gözetirken, Marks, hemen her zaman irade ve olanaklara daha fazla vurgu yapmıştır. Bunu Rusya'daki devrim hakkında Vera Zazuliç'e yazdıklarında da Gotha-Erfurt Program tartışmalarındaki yaklaşımında da pek çabuk fark etmek mümkündür.

Hegel, olan ne varsa tümünü “rasyonal” sayıyordu. Dinlerde, metafizikte, diyalektiğin idealist kavranışında ve bunların karşıt kutbunda konumlanan pozitivist sonuçlar ve olgular “zorunlu” addedilir. Marks bu bakışa toplum bilim bağlamında mesafelidir. Sonraki antropoloji ve tarih incelemeleri Marks'ı doğrulamıştır. Söz gelimi pek çok topluluk, benzer koşullara sahipken, aynı değil birbirinden bütünüyle farklı ve uzak tercihlerde bulunmuşlardır. Kültür, tarih, coğrafya gibi pek çok dinamik söz konusu tercihlerin şu değil de bu olmasını sağlayan faktörlerdir. Dolayısıyla doğada koşullar ile sonuçlar birbiriyle örtüşür ve ilki diğerini doğrudan belirlerken toplumlar söz konusu olduğunda böy-

le doğrudan bir belirlenim ilişkisi kurmak oldukça güçtür.

Tartışma, kendi halinde önemsiz bulunabilir. Ancak teorik çerçevedeki hemen her belirlemenin politikaya, örgütlenmeye, strateji-taktik bütününe doğudan ve ‘geometrik’ etkisi vardır. Nitekim Engels’in, ömrünün son yıllarında, kendi adlarını kullanarak onları istismar eden Kautsky gibi isimlerden şikayetinde bu kötüye kullanma hevesini fark etmesinin payı büyüktür. Zaten çok geçmeden, “yasalı -zorunlu süreç” analizleri pek çok ‘sosyal demokrat’ partiyi tarihsel ilerlemecilik anlayışına ve “demokratik sömürgecilik” belirlemesine vardırmıştır. Marks ve Engels’in açık, maksatlı istismarı olan bu yaklaşım zaman içinde kangrene dönmüş ve Lenin “Zimmerwald solu” çıkışı ile onlardan kurtulmayı başarmıştır.

On Sekiz Brumaire bağlamını kullanarak Engels, Marks’ın şunu ortaya koyduğunu belirtir: “İster siyasal, ister dinsel, felsefi, ya da tamamen başka ideolojik bir alanda yürütülmüş olsun, bütün tarihsel savaşımın, aslında, toplumsal sınıf savaşımının az ya da çok belirgin bir ifadesi olduğuna ilişkin yasayı, karşılık olarak, bu sınıfların varlığının, dolayısıyla çarpışmalarının, bu sınıfların ekonomik durumlarının gelişme derecesi ile, bu gelişme derecesinden doğan üretim biçimleri ve değişim biçimleri ile belirlendiğine ilişkin yasayı, ilk Marx bulmuştur.”

Marks’ta ‘üretici güçler’ analizi ile ‘sınıf mücadelesi’ analizleri iç içedir. “Bilim”sel çözümler yaptığı, işleyiş yasalarını ortaya çıkardığı kapitalizm analizinde ‘sınıf mücadelesi’ yaklaşımı ancak bir ‘yorum’ olabilirdi, oradan hareketle kapitalist üretim tarzı çözümlenmezdi. Tarihe ve top-

luma bakarken bu defa öne çıkan “sınıf mücadelesi” teorisidir ve ‘üretici güçler’ analizi buna bağlı şekillenir. Ancak ikisinde de yöntemi Hegel’in kinin eleştirel analizle oluşturduğu diyalektik bakış açısıdır.

“On Sekiz Brumaire”ın ilk yazısının ilk cümleleriyle son yazısının son iki cümlesine bakalım. Her iki bölüm de vecize niteliğindedir, yaygın olarak kullanılır ve atıflar yapılıır.

İlk yazıdan: “Hegel, büyük dünyatarihsel olayların ve kişilerin sanki iki defa ortaya çıktığından bahsetmişti bir yerde. Şunu eklemeyi unutmamıştır: Bir seferinde trajedi olarak, öteki seferinde fars. Danton’un yerine Causidiere, Robespierre’in yerine Louis Blanc, 1793-1795 Montagne’i yerine 1848-1851’in Montagne’i, amcası yerine yeğeni. Masasında bir dizi mareşalin oturduğu ufak tefek onbaşı yerine, borca batmış bir düzine teğmeni etrafında toplamış Londralı bir polis memuru! Dahi’nin On Sekiz Brumaire’i yerine budalanın On Sekiz Brumaire’i”

Burada duralım ve bir parantez açarak şu birkaç cümlede dahi hemen öne çıkan yeni bir duruma işaret edelim; Marks’ın üslubuna ve hemen her cümlesinde başka eserlere, tarihi durumlara atıf yapmayı seven tutkusuna odaklanalım. Zira burası anlaşılmadıkça Marks’ı okumak hakkını vererek okumak, neredeyse imkânsız olacaktır. Marks’ı okumanın, okuyucuya yüklediği sorumluluk da buradan doğar.

Bunu anlamak için teorik-politik üretici olarak Marks’ın yaşamını, içine doğduğu dünyayı, kültürel birikimini, hatta ‘zevkleri’ni bilmemiz gerekir. Sadece metne bakmak yetersizdir. Metni ve göndermelerini anlamak dahi meseleye vakıf olmanızı

sağlamaz. Marks, çabuk tüketilir bir yazar değildir ve onu anlamak, amaçlı bir çabayla edinilmiş donanımı gerektirir. Bilindiği gibi çok edebiyat da bir defada tüketilmez; birikim emek ve zaman ister.

Daha ilk gençliğinden itibaren Marks edebiyata, felsefeye tarihe özel bir ilgi duydu. Ailenin geçmişi bir yanıyla Yahudi'dir ve Yahudiliğin temel kitabı Tevrat'ı, mitolojiyi, Hristiyanlığı, İncil'i bilir. On Sekiz Brumaire'de de bolca rastlanacağı gibi yazılarında Tevrat'tan cümleler, oradaki kıssalara atıflar bulunur ve bunları, derdini anlatmak amacıyla olduğu gibi kullanır. Onları belli bir teorik politik bağlamın içinden alarak yeni bir bağlama oturtur. Üstelik bunları yaparken hiçbir çekincesi yoktur. "Tufan taifesinin devleri" dediğinde, bunun İncil'de geçen ve Nuh Tufanı öncesindeki dev yaratıklar olduğunu bilen okurun oradan daha fazla izlenim edinerek, çağrışımlar yoluyla zenginleşeceğini bilir.

Marks'ın göndermelerinde sıklıkla isimlere rastlanır. 'Gracchus', 'Publico,' Sezar', 'St. Paul', 'Pythia'... Bu gibi atıflar, her seferinde belli bir amaca matuftur. Genel bir eğilim olarak o isimler şöyle bir okunur, kulağa çalınan isim-çağrışımlar varsa onlarla yetinilir ve nihayet Marks aslında okunmamış olur. Bağlamından koparılmış 'güzel cümleler' ile yetinilen, Marksist temel klasiklerle bu zayıf bağlantılarla ilişkilenen okuma-anlama yöntemi elbette verimsizdir ve maalesef tipiktir.

Marks, kendi döneminin en etkin ve en birikimli entelektüellerindendi. O, bununla birlikte salt bir entelektüel değildi. Burada 'dışlama' veya küçümseme değil içerip aşma vardır. Bu detay kaçırıldığında Marks'a hak-

sızlık edilir. Bütün "iktisatçılar" dan daha derin analizleri vardı ancak o bir 'iktisatçı' hiç değildi. Pek çok başlıkla çoğaltılabilir bu durum onun gecikmiş bir "Rönesans aydını" niteliğine de işaret eder. Sartre'nin Marksizm için söylediği "Çağın aşılabilir ufku" ifadesi, Satre'in kendisi de sıra dışı birikime sahip biri olduğu düşünülürse, bir iltifat değildir.

Alıntıladığımız cümlelere dönelim. Danton, malum, jakoben liderlerden. Celladına "Kellemi halka göster. Görülmeye değerdir" demesiyle bilinir. Devrimin radikalleri birbirine girdiğinde Robespierre , O'nu giyotine yolladı ama sonra kendisi de aynı akıbetten kurtulamadı. Toplamı otuz bine varan giyotin idamları, radikalleştikçe kitleden kopan grupların hesaplaşmasına da geçiş hazırlamıştır. Devrim derken soyut sütlüman bir tasvir anlaşılmamalı. Ne sınıflar ne ekipler saf halde ortadadır. Sözgelimi Kadın Yurttaşlığı Hakları'nı yazan Olympe de Gouges de aynı günlerde giyotine yollandı. Caussiere 1848 devrimleri sırasında İngiltere'ye kaçan bir Fransız sosyalisti. Lous Blanc 1848'deki

geçici hükümete üyelik yapmayıp ve sonra Fransız sosyalistlerinin lideri olduğunu iddia etmişti. Montagne, devrimin meclisinde “Mentagnard” (dağlı) adıyla bilinen gruptu. ‘Onbaşı’ Napolyon’a, ‘Londralı polis memuru’ ise III. Napolyon’a atfedilir. “Tri-er’deki kutsal pelerin’ ile İsa çarmıha giderken üstünde olduğu söylenen pelerin kastedilir. ‘Vendome Sütunu’, Paris’teki aynı isimli meydandaki demirden I. Napolyon heykelidir ki daha sonra Louis Bonaparte bunun yerine kraliyete atıf yapan bir heykel diktirdi ve 1871’de Komüncüler de barbarlık simgesi saydıkları o heykeli yıktı.

Marks son yazısının son bölümünde a) Henüz 2 Aralık darbesi olmamışken darbeyi haber vermekte, b) III. Napolyon’un asılacağını söylemektedir. Zaman onu haklı çıkardı; III. Napoleon Fransız- Alman savaşında (1870-71) tutsak edildi. Meşhur giriş cümlesinde trajedi-güldürü/komedi ikilemine işaret eder.

Marks ikincileri ciddiye almadığını açıkça belirtir. Louis Bonaparte’ı da o yazılarda alaya alır, aşağılar, kabalığını vurgularken bu yetenezsiz, ihtirash ve belli şartların öne çıkardığı sığ karakter üzerinden henüz oluşmaya başlayan burjuva siyaseti analize tabi tuttu.

Bir başka harikulade ifade birey, tarih ve şartlar ekseninde çerçevelenen şu pasajdır: “İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan veri olan ve geçmişten kalan koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleneği, büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine çöker. Ve onlar kendilerini ve şeyleri, bir başka biçime dönüştürmekle, tamamıyla yepyeni bir şey yaratmakla uğraşır göründüklerinde bile, özellikle bu devrimci bu-

nalım çağlarında, korku ile geçmişteki ruhları kafalarında canlandırırılar, tarihin yeni sahnesinde o saygıdeğer eğreti kılıkla ve başkasından alınma ağızla ortaya çıkmak üzere, onların adlarını, sloganlarını, kılıklarını alırlar. İşte bunun gibi, Luther, havari Paul’ün maskesini takındı, 1789-1814 devrimi ardarda, önce Roma Cumhuriyeti, sonra Roma İmparatorluğu giysisi içinde kurum sattı ve 1848 Devrimi, kimi 1789’un, kimi de 1793’ün ve 1795’in devrimci geleneğinin taklidini yapmaktan öte bir şey yapamadı. İşte böyle, yeni bir dili öğrenmeye başlayan kişi, onu hep kendi anadiline çevirir durur, ama ancak kendi anadilini anımsamadan bu yeni dili kullanmayı başardığı ve hatta kendi dilini tümünden unutabildiği zaman o yeni dilin özünü, ruhunu özümleyebilir.”

Bu müthiş bölüm bugün de bize yeni fikirler ilham eden içeriğe ama ondan öte gayet yetkin bir tarih ve siyaset bilimi analizine sahiptir. İlk cümle tarih, mücadele, irade ve koşullara gönderme yapar. İrade ile koşullar birbirini keser. Birincisinin sınırını ikincisinin düzeyi tayin edecektir. Bir başka yerde insanlığın önüne çözülebileceği sorunlar koyduğunu söylerken de buna işaret edilir. İnsanın tarihselliğini anlatan bu cümleyi bir başka veciz ifade izler. Bu cümle yaygın olarak bazen bir tür dogmatizm eleştirisine daraltılarak, hatta kültür ve gelenek karşıtlığı biçiminde dolaşımında tutulmuştur. Ancak burada çok daha geniş, neredeyse pek çok toplumsal yeni durumda ortaya çıkan bir ikileme işaret edilir. “Devrimci kriz dönemleri” bütün devrimci durumları kapsar. Burada daha çok ‘yeni farklı’ olanın toplumsal meşruiyet sağlamak için kabul gören tarihsel durumlara ve kişilere sığınmaları ifade edilir.

Derhal indirgeyerek güncel taşımacı tartışmayı zayıflatıcı olabilir. Ancak mevcut iktidarı düşündüğümüzde bu mekanizmanın bire bir işlediğini görebiliriz. Ortaya çıktığı koşullarda meşruiyet için toplumun özlemi olan “eşitlik ile siyasal demokrasi”yi kullandı. Bir süre sonra Osmanlı ecdat atıflarına geçti, oradansa saldırgan bir milliyetçiliği kimlik edindi. Fakat bu metinde bunların toplamı kadar önemli olan ayırıcı bir başka vurgu var. Marks 1848 devrimini gerek politik gerek teorik planda ciddiye almaktadır. Nitekim 1848 devrimleriyle asıl olarak Fransız siyaset sahasındaki değişim bağlamında ilgilenmekte, mesela III. Napolyon'a dair çözümlerine benzer bir yoğunlukla proletarya ile ilgilenmemektedir. Girişte de bahsedildi, ‘duru gökte bir şimşekti’ 1848 devrimleri. Ayrıca ‘48 devrimleri, kendi varoluşunun kısıtlı

koşulları tarafından belirlenmiştir. O devrimlerin kapitalizme karşı zafer imkanları bulunmuyordu. Nihayet 2 Aralık darbesi olduğunda “sanki bütün sınıflar aynı derece de iktidarsız ve aynı derecede sessiz, diz çöküyorlar dipçiğin önünde” der.

III. Napolyon burjuvaziye de diz çöktürmüştür ama proletarya ne ona direnecek ne burjuvaziyle birlikte Bonaparte'a karşı çıkacak güce-niteliğe sahiptir. Bonaparte'ın bir toplumsal tabanı da vardı. III. Napolyon'u 10 Aralık Derneği'nin lideri sayan Marks bu derneğin Napolyon'a mahsus bir savaş gücü olduğunu söyler. Bu “doğaçlama halk topluluğu” bindirilmiş kıtalar biçimindedir. Resmi- kamusal orduyu 10 Aralık Cemiyeti'ne dönüştürerek vurucu gücü haline getirmiştir. Mobilize ettiği kitle bütün sınıfların cerahatli artıkları, daha özeldelümpen proletaryadır. “Bu cemiyet 1849'da kurulmuştu. Bir tür hayır cemiyeti kurma perdesi ardında Paris'in lümpen proletaryası gizli birimlerde örgütlenmişti, her birim Bonapartistlerin bir ajanınca yönlendiriliyor, başında da Bonapartist bir general bulunuyordu. Burjuvazinin yoldan çıkmış, macera peşindeki atıkları yanında serseriler, ordudan atılmış askerler, salıverilmiş hükümlüler, kaçak kürek mahkumları, dolandırıcılar, şarlatanlar, pezevenkler, karhaneciler, hamallar, yazar- edebiyatçı takımı, laternacılar, paçavracılar, bileyciler, kalaycılar, dilenciler, kısaca Fransızların la boheme dediği ne yapacağı belirsiz, kopuk, oradan oraya savrulan kitle. Bonaparte 10 Aralık Cemiyeti'nin orta direğini, kendisine de akraba olan bu unsurlardan çattı.”

Bonaparte bu kitlenin lideriydi, kültürel ve siyasal bakımdan onlardan

biriydi, içlerindendi. Onun en yalın, doğal hali işte bu özdeşlik halidir. Bu ‘cemiyyet’ aslında güncel ve tanındıktır. Karayüzler, Kahverengi Gömleklikler, sivil Nazi aparatları, komandolar, sokak terörü için beslenenler ve diğerleri; karşı devrim cenahının yedeğinde her zaman bu paramiliter organizasyonlar oluştu, birer reaksiyon örgütü gibi çalıştıkları gibi, zaman zaman karayüzler gibi çatışırlar.

Marks burjuvaziye hiç güvenmez. Bonaparte ile burjuvazi arasındaki gerilime işaret eder, nihayet bir tür Sezarizmdir. Bonapartizm ancak o sınıfın direnişini öngörmez. Onların arasından devşirilenleri şöyle tanımlar: “Burjuvazi, hele devlet adamı yapılp koltukları kabaran burjuva, pratik adiliğini teorik bir ölçüsüzlükle tamamlar.”

Yukarıdaki pasajın son kısmı devrim ile yeni dil arasında kurulan koşutluktur. Gayet önemlidir. Zira toplum incelemelerine ve tarihe karşı özel ilgisi bulunan, kişisel kapasitesi bunları içeren Marks, buradan bütün geçmişi bilmeyi ancak oradan muhakkak kopmanın gerekliliğini öne çıkarır. Bilgi-öğrenim süreci yeni ve geleceğe dönük soyutlamalar içindir. O geçmiş yani ölü kuşakları unutmadan nitelikli yeni fikirlerle eylemleri yaratmak mümkün değildir. İyice öğrenmek ve ardından ‘unutmak’ aslında sanatta da temel ilkedir; kendi yolunu bulmak isteyen, kendinden önceki bütün birikimi iyice öğrenir, ancak hiçbirini taklit etmez, ‘unutur’,

hatta ‘bozar’ ve kendi özgünlüğünü ondan sonra eserlere yansıtabilir.¹

Her sanat eseri gibi her devrim ‘biriciktir’, taklit edilemez, çoğaltılamaz. Her yeni sanat eseri gibi her yeni devrim bazı açılardan kendinden öncekileri tekzip edecek, yepyeni bir solukla onları aşacaktır. Bunun yolu o yeni dili, ona öğretilen -verili olan- içine doğduğu önceki dili bütünüyle unutmaktan geçer. Devrim, sosyalizm, komünizm, strateji, taktik program, örgütsel formasyon gibi her başlık bu yalın perspektifle ele alındığında yeni ufuklar belirecek, çok daha kararlı ve özgüvenli adımlar atılacaktır. Marks’ın yüzünün geleceğe dönük olmasında, iyimserliğinde ve geçmişe dönük skolastik tartışmaların uzağında olmasında bu yaklaşımın payı büyüktür.²

Proletarya dışındaki bütün sınıflar düne aittir, ölüdür ve kendi ölümlerini gömmektedirler. İçinde bulunduğu “19. yüzyılın sosyal devriminin şiiri geçmişten beslenemez. Onun hayat pınarı gelecektedir. Tüm batıl inançları geçmişe süpürmeden kendi başlangıcını yapamaz. Eski devrimler, kendi içeriklerini bulandırmak için tarihsel hatırlatmalara ihtiyacı duyuyorlardı. 19. yüzyılın devrimi ölümlerin kendi ölümlerini gömmesine izin vermelidir ki kendi öz içeriğine sahip olabilsin. Eskiden söz içeriği aşırıydı, şimdi içerik sözü aşılıyor.”³

Üstelik yukarıdakileri en çalkantılı günlerde dile getirir Mark. “Toplumun yeni bir içeriği fethetmesi yerine

¹ ‘Aynısını yapmak’ taklit etmektir ve böyle bir çabada herhangi bir orijinallik yoktur. Zamanla, geleceğe yürümek yerine geçmişi ihya etmek gibi çıkmazlara da bu gibi “sadakât” arayışları neden olur.

² teorik olarak

³ Bu bakış ezilenlerin bütün tarihsel deneyimlerinin bilgisine ve onlarla tarihsel duygudaşığa sahip komünist devrimcilerince yirmi birinci, yirmi ikinci yüzyıllarda da geliştirildiğinde insanlığa bitimsizce devinen bir teori-pratik refakat edecektir.

şimdi devlet en eski biçimine, kılıçla cübbenin utanmazca basit iktidarına o geri dönmüş” görüldüğü zamanlarda. Onun bakış acısı Gothe'den alıntılandığı şu cümlededir: “Var olan her şey yıkılmayı hak eder.”⁴

Marks Şubat 1848'den 2 Aralık 1851'e kadar olan olayları altıncı makalenin sonunda listeler. Oradaki detaylardan biri Haziran günlerinde proletaryanın “Bütün sınıflarının proletaryaya karşı mücadelesi” sonucu yenildiği ibaresidir. Özgücüyü le dövüşebilen ancak onunla zafer kazanamayan proletaryanın “gerçek önderleri” olarak “Blanqui ile yoldaşları”nı işaret eder. Hak bilir, ihtirastan uzaktır ve o yenilgiyle birlikte tekrar hapsedilen Blanqui'ye saygısını pek çok durumda ifade ederken onu “devrim kalpazanlarından” özenle ayırır.

Marks 2 Aralık 1851 darbesini en tam biçimde orada şöyle ifade eder: “Kendi sınıfı tarafından, ordu tarafından bütün diğer sınıflar tarafından kendi haline terk edilen parlamento, mağlup olur ve kendi ölümünü ifade eder. Parlamenter rejimin ve burjuva egemenliğinin çöküşü. Bonaparte'ın zaferi. Emperyalist restorasyon dönemi.”

Burada hem “restorasyon” hem “emperyalist” ifadeleri ayrı ayrı önemlidir. ‘Emperyalist’ vurgusu siyasal ifadedir, Marks bunu başka yerlerde ‘Roma emperyalizmi’ olarak ve yayılma-saldırma siyasetine atıfla kullanmıştır, nitekim Bonaparte da bu ifadelerin “hakkını vermeye” çalışmıştır.

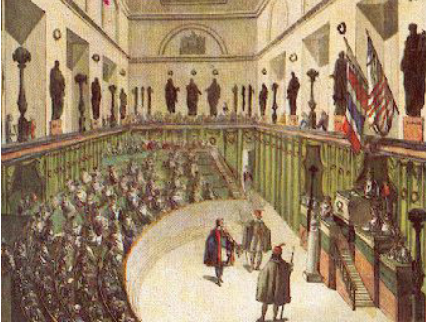
Restorasyon, sonraki bütün zamanlarda da gördüğümüz gibi devrimlerin gerçekleşmediği, karşı devrim cem-

nahındaki çatışmaların belli odakları lehine ağırlık kazandığı durumların tipik sonucudur. Tabii bunu devrim-karşıdevrim ilişkisi bağlamında düşünmek gerek. Karşı-devrim cephesinin kendi iç ilişkilerindeki restorasyonu anlamak için kısaca Fransa tarihine bakmak gerek.

Fransız devriminin birkaç safhası vardı. 14 Temmuz 1789'da despotluğun sembolü sayılan Bastille basıldı ve tutsaklar salıverildi. 4 Ağustos'ta feodal ayrıcalıklara son verildi. 27 Ağustos'ta yeni anayasa kabul edildi, ardından kilise mallarına el konuldu. Bu arada 16. Louis ve ailesi tutsak edildi ki ancak 1793'te kaçmaya çalıştığı için idam edilecektir. Osmanlı'da Abdülhamit'i devirenler yanına gidip akıl almaya devam ediyordu bir süre boyunca. Kral, padişah öldürmek Fransa'da, radikal burjuvazi varken dahi, kolay olmuyordu. Bu arada kralın tutsak edilmesi Parisli kadınların Versailles'i basmalarıyla mümkün olmuştu.

Bütün bu dönemde monarşiyi restore etme çabası güçlüydü. Louis'e karşı çıkanların önemli bir bölümü, hala, uzlaşma yolu arıyordu. Monarşistlerin ve aristokratların uzlaşmaz tutumu, burjuvaziyi daha sert davranmaya itti. Yoksa burjuvazi o dönem Sankülötlerin, Babeuf'ün, Öfkeliiler'in isteklerini yerine getiriyor değildi. Bütün Avrupa'da en kuvvetli milliyetçilik olarak öne çıkan Fransız milliyetçiliği bu dönemde inşa edilmişti ve belli şartlarda “geçmişle” uzlaşmasının önu açtı. Bindiği gibi her milliyetçilik önünde sonunda “milli” sınıfların iş birliğini olanaklı kılan bir içerik taşımıştır.

⁴ ‘Var olan her şeyin şiddetli eleştirisi’ böyle inşa edilmiştir.

Bu arada “dağlılar” grubu kendi içinde bölünmüştü. Jakobenlerin de radikal olanları Robespierre, Saint-Just, Desmoulin gibi isimlerin etrafında toparlandı. Kral idam edilince böyle güçlendi. Jirondenler’i de giyotine yolladılar. Her virajda en sert metotları seçerken yalnızlaştılar. En alt tabakaların mülkiyet konusundaki beklentisi karşılanmamış, yasa karşısındaki biçimsel eşitlikle yetinilmişti. Öfkeliiler (enrages) en radikal grup olarak öne çıkmaya başladı.

‘Terör dönemi’ olarak adlandırılan 1793- 94’te burjuva devrimin neredeyse bütün isimleri öldürülünce 1795’te beş kişilik Directoire kuruldu ve ülkeyi bu ekip yönetti. Devrim bitmiş ‘restorasyon’ başlamıştı. Napolyon Bonaparte ise bu ekibin danışmanı oldu. Tanınan bir generaldi. 1799’da Mısır’dan dönüp bir darbe ile Directoire’ı yıktı, yerine üç kişilik ‘konsüllük’ kurdu, diğer iki ismi tasfiye edip yalnız kaldı ve 1804’te imparator olduğunu ilan etti.

Bilinen en sert, en kanlı burjuva devrim, 11 yıl sonra yenilmiş, imparatorluk tekrar galip gelmişti. Bir temel farkla. Öncekilerden farklı olarak Bonaparte ‘kapitalist bir imparatorluk’u idare ediyordu. Devrim yenilmiş ama kapitalizm doludizgin ilerliyordu.

Napolyon’un akıbeti 1814’te Waterloo’daki yenilgisiyle belirlendi. Yenilgiyi kabul edip Elba adasına sür-

güne gitti. Ancak onun yerine yeni biri bulundu, rejim monarşiye döndü, Borbon hanedanından biri 18. Louis sıfatıyla taç giydi, 1824’te ölünce daha katı monarşist 10. Charles kral oldu.

İşte 1830’daki ayaklanmalar Charles’i panikletti, o ülkeden kaçtı, yerine Louis- Philippe kral oldu. Onun restorasyon çabasında dengecilik hakimdi ama 1848 devrimi de onu hedef aldı, o da mecburen İngiltere’ye gidince İkinci Cumhuriyet ilan edildi.

İşte III. Napolyon o zaman cumhurbaşkanı seçildi ve Cumhuriyet’in başkanı 2 Aralık darbesiyle kendisini imparator ilan etti. Onun tutsaklığı/tasfiyesiyle bu defa Üçüncü Cumhuriyet başlayacak, Nazi işgaliyle bu da yıkılınca 1945’ten sonra Dördüncü ve De Gaulle’ün darbesiyle Beşinci Cumhuriyet başlayacaktır.

Bütün bu zaman zarfında her hanedan ve her iktidar sahibi kendi çıkarı doğrultusunda rejimi restore etmeye çalıştı. Hatta III. Napolyon bunu Fransız milli marşını yasaklamaya vardırdı. Daha ileri sıçrayamayanın her defasında geriye sıçrayacağı, sonunda bir fasit daireye hapsolacağı gerçeği bütün bu anlatımda öne çıkmaktadır.

Alıntıda Marks parlamentoya özel bir önem atfediyor zannedilebilir. Oysa öyle değildir, zira kendisi o yıllarda ortalığı saran ‘parlamentar budalılığı’ şaşkınlıkla kaydeder ve uzağında durur, ona itibar kazandıracak ifadeler kullanmaz. Bulduğu her fırsatta silahlanıp “devrim” yapmaya kalkışan A. Blanqui’ye muhabbet duyan ve bu arada o tutumun zafer getirmeyeceğini teorik planda yazan Marks’ın burjuva parlamentoya kıymet vermesi durumun doğasına aykırı olacaktır. Burjuva cumhuriyetinin “bir sınıftan diğer sınıflar üzerindeki sınırsız des-

potluğu demek olduğunu” açıklıkla kaydeder. Bu 1848’de Paris’te yenilen proletaryanın saflarındaki üç bin ayaklanmacıyı katleden, on beş binini sürgüne yollayan bir burjuva cumhuriyettir ve bu katliamla “Yenilen proletarya, devrim sahnesinin arka planına çekildi... Proletarya toplumun onun üzerine yer alan tabakalarından biri devrimci mayalanmaya girdiğinde onunla bağlantıya geçiyor, böylece farklı partilerin ardı ardına yaşadıkları yenilgilerin hepsinden payını alıyor.” Üstelik yenilgiler artıkça ve kadrolar kırıldıkça “proletaryanın başına” daha güvenilirmez şahsiyetler geçmektedir.

Proletaryanın düzen fanatiği oluveren burjuvaziyle son ittifak arayışlarını kapsar söz konusu dönem. Sadece burjuvazi değil diğer bütün sınıflar o günlerde proletaryaya karşı birleşerek “düzen partisi” olmuş ve statükoyu korumayı ilke edinmişlerdi. Bu bir “karşı devrimci Haçlı seferi” idi. İttifak aradığı diğer tabaka ve sınıfların yenilgilerini de paylaşan ve etkilerini hisseden proletaryanın bağımsız, özgücüne güvenen bir siyaset inşasının önemini Marks daha o günlerde vurguladı. Dikkat edilirse Marks pek çok bakımdan özgünlüğü, bağımsızlığı öne çıkarır. Devrim kavrayışı gibi, ittifak anlayışı da buna göre biçimlenir. 20. yüzyıldaki devrim stratejilerinin genellikle ittifak gücü olan “küçük burjuvazi”ye karşı hem Marks’ın hem Engels’in şahsi tecrübeleri de çoğunlukla kötüdür ve pek çok yerde bu “ara sınıf”a karşı teyakkuzda olunması gerektiğini belirtirler.

Küçük burjuvazinin ‘küçük mal sahipliği’ biçimindeki ekonomik konumunu köylüler üzerinden ele alır Marks. Askeri/orduyu, yeni edindikleri mülkiyetin koruyucusu olarak

görmelerini ve köylünün “yeni edindiği milliyeti” yüceltmesinden duydukları övüncü anlatırken “yeni edinilen milliyet”e dikkat çekmesi önemlidir. Zira ‘ulus’ kategorisinin burjuvazinin çıkarları doğrultusunda özellikle öne çıkarılışında ulus devlet-gümrük duvarları- iç pazara hâkim olma çabası etmenlerinin doğrudan payı bulunan bir yeni durumdu. Küçük burjuvaziye düşen o mekanizmadaki ordu aygıtına hizmet etmekte:

“Üniforma köylülerin devlet kıyafeti, savaş onların şiiri, fantezilerinde genişletip tamama erdirdikleri küçük arazileri onların anavatanları, yurtseverlik de mülkiyet duygularının ideal biçimi idi.”

Ancak bu özdeşlik kurma çabası boşunadır. Çünkü gerçek hayatta o köylü vergi tahsildarıyla, icra memuruyla boğaz boğaza gelmek zorundadır. Dün alkışlanan III. Napolyon bugün köylüye karşı sürekle avındadır. Köylü ise hem iman ettiği küçük toprak mülkiyetini kaybetmekte hem ona sahip olursa kuracağı bir düzenin hayalini bırakmaya mecbur kalmaktadır.

Marks’taki süreğen, kalıcı ve yaşamına yansıyan iyimserliğe yeniden

dönerek tamamlayalım. Bir alt üst oluş döneminde yaşamıştı. Devrimci atılımlara tanıklık etti, ancak kalıcı hiçbir zaferi göremedi. 1848 devrimleri yenilgiyle sonuçlandı.⁵

Hatta 1860'lı yıllara kadar aktif-sokak mücadelelerini haber veren yaygın mücadeleler gelişmedi. O karamsar dönemde Marks çoğu zaman kütüphaneye kapanıp yazılarını yazdı. Enternasyonal deneyimine girişti, ancak o da tayin edici sonuçlar almamasına yetmedi. Paris Komünü önemliydi, ancak yenildi ve yenilginin çok ağır sonuçları oldu.

Buradan bakılınca Marks'ın iyimserliğinin tek tek olaylarla çerçevelenmediğini, sürece olayların işleyiş mekanizmasına odaklandığını ve kapitalizmdeki kriz-çöküş emarelerini berrak bir zihinle kavradığını ve asıl olarak bu değerlendirmeye güvendiğini söyleyebiliriz. Var olan her şeyin geçiciliğini bilmenin rahatlığıyla çözümlenmiştir sistemi. III. Napolyon'a bakar, türlü analizlere tabi tutarken de bunun farkındadır. Krizi atlattığı söylenen kapitalizmin iç yasalarını değerlendirirken de. Görünümün teorisini değildir Marks; akışın yönünü işaret eder, tahkimatı o doğrultuda yapar:

“Mücadelenin tasfiyesi öyle yapılmıştı ki, sanki bütün sınıflar aynı derecede iktidarsız ve aynı derecede sessiz, diz çöküyorlar dipçığın önünde. Ama devrim esaslıdır. Henüz Araf'tan geçiyor. Usulca görüyor işini. 2 Aralık 1851'e dek hazırlığının yarısını yapmıştı, şimdi kalan yarısını ikmal ediyor. Önce parlamenter gücü olgunlaştırdı ki, onu devirebilsin. Şimdi buna eriştikten sonra yürütme

gücünü olgunlaştırıyor, onu en yalın haline indiriyor, yalıtıyor, tek olay olarak dikiyor karşısına, bütün tahrip kuvvetlerini ona karşı yoğunlaştırabilmek için ön hazırlığının bu ikinci yarısını da tamamına erdirdiğinde Avrupa oturduğu yerden fırlayıp tezahürata başlayacaktır: ‘İyi kazdın, ihtiyar köstebek.’”

Olaylar ve süreçler değişir. Hayat hep akar. Marks'tan miras kalan tutum akışı görmek, ona göre konumlanmak, bu arada asla iyimserlik mevziisini terk etmemektir. Çünkü bugün tam da Marks'ın işaret ettiği yerdeyiz. Kapitalizm tükendi. Onun aşılması ancak ve sadece onun yıkımı demektir. Anti-kapitalist söylemleri kimlik edinen, ona belalar okuyan pek çok akım ve ideolojik görüş onun aşılmasından başka yol olmadığını görüyorsa, varıp varacakları yer kapitalizmin türev biçimlerinden birini üretmek veya nostaljik bir tutumla geçmiş canlandırma, ihya etme boş amacıyla heba olmaktır ki bu pro-kapitalist hevesler de birer çıkaşsızlık işaretidir. Anti-kapitalist söylem tam da bu nedenle yetersizdir. Kapitalizmin reddi, kapitalizmin sonrasını işaret etmek ve görmek, bütün hazırlığını buna göre yapmak demektir ki bu da geçmişteki deneyimlerin tamamının eleştirel devrimci ele alınışıyla zenginleştiren bir sosyalizmdir. Ezilenlerin kurtuluşunu sağlayacak payda da budur.

Marks'a “dönmüyoruz”, geleceği inşa etmek için Marks'ı tarihin şimdi ki zamanına çağırıyoruz. Çünkü kapitalizm tepeden tırnağa gereksizdir ve dünya devriminin kapıları açılmıştır; oradan gireceğiz ve sınırsız-sömürsüz yepyeni bir dünyayı kuracağız.

⁵ Kapitalizmin dönemsel krizi dindi, o da Londra'ya geçip yayılmaya ve araştırmalarına ağırlık verdi.

Çiftçiler ve işçiler Modi'ye karşı

*Srishti Yadav**

26 Ocak'ta, Hindistan'ın 72. Cumhuriyet Bayramı'nda, protestocu çiftçiler Yeni Delhi'ye heybeti bir traktör yürüyüşü yaptı. Bu yürüyüşe farklı yönlerden yüz binlerce traktörle yaklaşık bir milyon çiftçinin katıldığı tahmin ediliyor. Yürüyüş rotası konusunda Delhi polisi ile önceden yapılan görüşmelere rağmen, çiftçileri belirlenen yolları kapatan barikat ve otobüsler karşıladı. Çiftçiler barikatları aşmaya çalışırken, polis çiftçilere cop ve biber gazıyla saldırdı. Bazı yerlerde çiftçiler misilleme yaptı, birkaç çiftçi ve polis yaralandı. Barikata çarpan bir çiftçinin traktörü devrildi ve hayatını kaybetti. Bazı protestocular Eski Delhi'deki Kızıl Kale'ye baskın düzenledi ve Kızıl Kale'de Sih bayrağı olan Nishan Sahib'i göndere çekti.

Narendra Modi liderliğindeki BJP (Hindistan Halk Partisi) hükümetinin açık bir çoğunluk ile iktidara dönmesinin üzerinden iki yıldan kısa bir süre geçti. Hükümet, bu süre içerisinde, birbirinden ayrı ama eşit derecede tarihi öneme sahip iki farklı kitle hareketiyle uğraşmak zorunda kaldı. Bunlardan ilki, 2019'un Aralık ayında Yeni Delhi'nin Shaheen Bagh Mahallesi'nde başlayan ulusal nitelikte bir hareketti. Hareketin hedefinde ayrımcı vatandaşlık yasaları ve polis baskısı yer alıyordu. İkincisi ise, 26-27 Kasım 2020 tarihlerinde

gerçekleşen işçi grevi ve çiftçi yürüyüşüydü. Bu hareket kapsamında yaklaşık 250 milyon işçi greve çıktı ve yine yaklaşık 300 bin kişi hükümetin işçi ve çiftçi karşıtı politikalarını protesto etmek için Delhi'ye yürüdü. Çiftçiler bu tarihten itibaren Delhi sınırında süresiz olarak eyleme geçtiler ve sayıları giderek arttı. 26 Ocak 2021'de, devlet liderleri Cumhuriyet Bayramı'nı kutlarken, yaklaşık bir milyon çiftçi dev bir traktör konvoyuyla başkente yürüyüş başlattı. Çiftçilerin traktör geçidi polisin sert baskısıyla karşılaştı.

*Yazar, New School for Socia Research'de doktora öğrencisi, tarımsal değişimin ekonomi politiği üzerine çalışıyor. Srishti Yadav'ın Marksist Teori için İngilizce yazdığı bu yazı Emre Altan çevirdi.

Covid-19 örtüsü altında

Modi hükümeti oldukça etkili oldu. Ülke genelinde uygulanan dört saatlik katı bir sokağa çıkma yasağıyla, Shaheen Bagh protestocularını yaklaşık dört ay sonra evlerine dönmeye zorlamayı başardı. Hükümet, bu dönemi, Shaheen Bagh protestolarıyla ilişkili çeşitli öğrenci liderleri ve siyasi liderlerin yanı sıra Dalit ve Adivasi hakları aktivistlerini uydurma suçlamalarla tutuklamak için de kullandı.

Covid-19 vakalarının Hindistan’da zirveye ulaştığı Eylül 2020’de, hükümet aynı gün içerisinde tartışmalı üç yeni Tarım Yasası ile yeni bir İş Kanunu düzenlemesini meclisten geçirdi. Hem de bunu muhalefet partileri üyelerinin söz konusu yasa tasarılarının aceleyle kanunlaştırılmak istenmesini parlamento dışında protesto ederken yaptı. İktidar partisine karşı esnekliğiyle bilinen Cumhurbaşkanı ise söz konusu tasarıların

yasalaşmasına onay verdi. İşçi ve çiftçi sendikalarıyla bir görüş alışverişini yapılmadı.

İş kanunu

“İş güvencesinin tamamen ortadan kaldırılması” olarak tarif edilen Endüstriyel İş Kanunu, 300’den az sayıda işçi çalıştıran firmaların, devlete sabit bir ödeme emri sağlamadan, işe alım yapmasına ve işten çıkarmasına izin veriyor. Hali hazırda, sadece 100’den az çalışanı olan firmalar bunu yapabiliyordu. Bunun yanı sıra, aynı yasa, tüm iş kollarına grev için zorunlu 60 günlük bir ihbar süresi dayatıyor. Bundan önce ise bu gereksinim öncelikle su, elektrik ve ulaşım gibi kamu hizmeti endüstrilerinde mevcuttu. Her iki değişiklik de doğrudan sermayeye fayda sağlıyor ve işçilerin pazarlık gücünü zayıflatıyor.

Bu değişiklikler, Modi’nin genel ekonomik stratejisiyle tutarlılık

¹ <https://indianexpress.com/article/india/firms-with-up-to-300-workers-can-hire-and-fire-without-govt-nod-bill-in-lok-sabha-6602928/>

içerisinde; pazarı genişleterek, işlemlere dayatılan koşulları kolaylaştırarak ve emeği “esnek” kılarak yabancı ve yerli sermayeyi çekmek. İlk döneminde Modi hükümeti, yerel sermayeye vergi indirimleri ve sübvansiyonlar sağlayan “Hindistan’da Üretin” ve “Hindistan’da Başlayın” gibi kampanyalar başlatmıştı. Planlama Komisyonu’nu dağıtmış, güvence altına alınan kırsal istihdam programına ayrılan bütçe tahsislerini azaltmış, devlet üniversitelerini kendi gelirlerini artırmaya zorlamış ve askeriye ile sigorta gibi sektörleri doğrudan yabancı yatırımına açmıştı.

Kamu ve özel sektör çalışanları, emeğin istikrarlı bir şekilde kayıt dışı hale getirilmesine tutarlı bir şekilde karşı çıktılar. 2018 ve 2019 yıllarında, on merkezi sendika, devasa birleşik grevler örgütledi. Grevlere katılım seviyeleri tarihsel bir boyutta oldu. İşçilerin talepleri istikrarlı; geçinmeye yetecek bir ücretin yasalaştırılması, negatif yatırımların durdurulması, sosyal güvenliğin kayıtlı veya kayıt dışı çalışan tüm işçileri kapsayacak şekilde genişletilmesi, garanti altına alınan kırsal istihdam programının genişletilmesi ve tarımda tedarik ve dağıtımın büyütülmesi. İşçilerin talepleri, buna binaen, örgütlü işçilerin taleplerinin ötesine geçiyor ve kayıt dışı çalışan işçilerin ve çiftçilerin neoliberal ekonomi politikalarına karşı talepleriyle ittifak halinde bulunuyor.

Tarım yasaları

Üç çiftlik yasası, tarımda benzer bir hamleyi yansıtmakta. Çiftçilerin (Teşvik ve Kolaylaştırma) Ürün Satış

ve Ticareti Yasası, çiftçilerin ürünlerini eyalet hükümetlerine bağlı tahıl pazarları dışındaki özel işletmelere satmalarına olanak tanıyor ve alıcılar için piyasa ücretlerini ortadan kaldırıyor. Çiftçilerin (Yetkilendirme ve Koruma) Fiyat Güvencesi ve Tarım Hizmetleri Sözleşmesi, çiftçilerin özel firmalarla veya tüccarlarla sözleşme yapmasına izin veriyor. Temel Emtia (Değişiklik) Yasası ise özel kuruluşların tahıl, bakliyat, yağlı tohum, soğan ve patates depolamasına izin veriyor. Bu üç yasa birlikte, çiftçilerden devlet tedarikini zayıflatıyor ve büyük sermayenin sözleşmeli çiftçilik ve ticarete girmesine izin veriyor.

Çiftlik yasaları önemli, çünkü bu yeni düzenlemeler Hindistan devletinin tarımla olan ilişkilerinde yeni bir yön belirliyor. Hindistan devleti, geçmişten bu yana, eyalet hükümetlerine bağlı tahıl pazarlarının, tarımsal ürünleri, özellikle de gıda tahıllarını, asgari destek fiyatlarıyla tedarik etmesini sağlayarak tarımı destekliyordu. Satın alınan tahıl daha sonra devlet aracılığıyla halka sübvansiyonlu fiyatlarla satılıyordu. En iyi ihtimalle, bu sistem birkaç eyalette, Yeşil Devrim tekniklerini erken dönemde hayata geçiren ve devlet sübvansiyonlu kredi, sulama

ve elektrikle desteklenen Pencap, Haryana ve batı Uttar Pradesh'te etkili bir şekilde işliyordu.

Hindistan'ın 1991 yılında ekonomisini liberalleştirdiğinden beri, özellikle sulama ve kredi sağlama ile tohum üretimi olmak üzere tarıma yönelik devlet yatırımlarında istikrarlı bir düşüş yaşandı. Tarım üreticileri, sürekli artan girdi maliyetleri ile yüzleşmek zorunda kaldı. Küresel ölçekte yaşanan tarımsal emtia fiyatlarındaki dalgalanmalara da maruz kalınca, Hindistan'ın tarım üreticileri, artan bir borçluluk ve hiç artmayan çiftlik gelirleri ile kendini tekrar eden keskin bir kriz yaşadı. Kriz, ülkenin bazı bölgelerinde endişe verici bir sayıda çiftçi intiharına yol açtı.

Bütün bu dönem boyunca, çiftçiler sürekli olarak yeterli bir asgari destek fiyatının kabulü, borçların hafifletilmesi ve devlet tedarikinin ülkenin tüm bölgelerine yayılmasını talep ettiler.

2014 yılında BJP de dahil olmak üzere ülkedeki tüm siyasi partiler, bu talepleri seçim bildirelerine dahil etti. Modi'nin ilk döneminde, ülkenin farklı bölgelerinden çiftçiler, hükümeti seçim vaatlerine bağlı kal-

maya çağırdı. 2017'de polis, Madhya Pradesh'e bağlı Mandasaur'da asgari destek fiyatının kabul edilmesini talep eden çiftçilere ateş açtı ve altı kişiyi öldürdü.

Aynı yıl, Tamil Nadu'da çiftçiler, bir yıllık mahsul kıtlığından sonra borçların hafifletilmesi talebiyle Yeni Delhi'de dört ay boyunca süren bir protesto düzenledi. Mart 2018'de, Maharashtra'da, yaklaşık 50 bin çiftçi, kabile çiftçileri için borçların hafifletilmesi, yeterli destek fiyatları ve toprak hakları talepleriyle 200 km'den fazla bir yol yürüdü. Modi'nin Çiftlik Yasaları, önceki tutumdan bir kopuşu ifade ediyor ve geçmiş mücadeleleri tamamen göz ardı ediyor, bunun yerine, tarım sektörünü özel tüccarlara ve şirket sermayesine daha da açıyor.

Modi'nin siyasi tabanı

Modi'nin BJP hükümeti, bu tür işçi karşıtı politikaları benimseyen ilk parti değil; 90'lardan beri tüm hükümetler aynı yönelimi takip etti. Ancak yaklaşım tarzında öncekilere göre daha acımasız; demokratik uygulamalara, görüş alışverişine ve kısıtlamalara çok daha az istekli. Bu acımasızlık,

belki de Modi'nin kendi tabanından gördüğü sarsılmaz desteğe bağlı. Bilhassa yakın ilişkisi olduğu büyük şirketler ile özellikle Kuzey Hindistan'ın Hintçe konuşan kuşağında yaşayan ve Hindu milliyetçisi RSS'nin Hint ulusu vizyonunu ("yabancı işgalcilerden" kontrolü geri alma) beğenen üst kastlara mensup Hindular.

İkisi birbirinden beslenebilir. BJP, önceki seçimlerde kaynakların aslan payını aldı. Çoğu televizyon haber kaynağı Modi'yi ve hükümeti açıktan destekliyor. BJP'nin ayrıca sosyal medya aracılığıyla popüler söylemi manipüle eden uçsuz bucaksız bir BT (bilgi teknolojisi) hücresi bulunuyor. Bununla birlikte, BJP, ülkeyi eski ihtişamına geri döndüren Modi ve yeni ekonomik zirveler ile, kendi ülkesinde dinini uygulayamayan mağdur olmuş bir üst kast Hindu anlatısı yaratmayı başardı. Sosyal, ekonomik, politik veya dini herhangi bir konuda muhalefet, vatansever olmayan ve dolayısıyla tehlikeli olarak damgalandı. Bütün bunlar, seçim muhalefetinin yok olmasına yol açtı ve seçimlerle ilgisi olmayan ilerici

siyasi güçleri itibarsızlaştırdı. Sonuç olarak ortaya çıkan kamuoyu kutuplaşması -ezici bir çoğunlukla Modi'nin lehine- Modi hükümetinin kendisinden önceki hükümetlere kıyasla çok daha fazlasının yanına kalmamasına izin vermekte.

Kasım grevi ve devam eden protestolar

26 Kasım 2020'de gerçekleşen işçilerin genel grevi, çiftçilerin 26-27 Kasım tarihlerinde Delhi'ye yürüyüşüyle dayanışma içindeydi. Grev, önceki yıllardaki emsalleri gibi ve 2020 Ocak ayının başlarında olduğu gibi, on büyük ulusal sendika tarafından ilan edildi. Greve çıkan işçiler, kamu hizmetlerinin yanı sıra otobüs, liman, bankacılık vb. hizmetlerini felç etti. İşçiler, İş Kanunu ve tarım düzenlemelerine karşı çıkmanın yanı sıra, Covid'e bağlı olarak katlanarak artan işsizlikle mücadele etmek için kamusal endüstrilerin özelleştirilmesinin durdurulmasını, asgari ücretin artırılmasını ve istihdam garantisinin kentsel alanlara genişletilmesini talep etti. Bu greve 250 milyon işçinin

katıldığı ve bunun tarihin en büyük grevi olduğu ifade ediliyor.

Çiftçilerin 26-27 Kasım tarihlerinde Delhi'ye yaptığı yürüyüş, Delhi sınırının farklı yerlerinde yüz binlerce çiftçinin katıldığı süresiz bir oturma eylemine dönüştü. Protestolar, birkaç çiftçi sendikasının faal bir çatı koalisyonu olan Samyukta Kisan Morcha tarafından yönetiliyor. Çiftçiler şu anda Delhi yakınlarındaki dört farklı yerde toplanmış durumda -Singhu, Tikri, Ghazipur ve Shahjahanpur. Pencap ve Haryana'dan çok sayıda çiftçi protesto hareketinin bir parçasıydı, bununla birlikte, protestolar büyürken Maharashtra, Madhya Pradesh, Rajasthan ve diğer eyaletlerden çiftçiler de onlara katıldı. Çiftçiler taktiksel olarak ulusal otoyolları bloke etti ve başkentin giriş ve çıkış trafiğini aksattı.

Çiftçilerin süresiz oturma eylemi, eşi benzeri görülmemiş bir şekilde tüm ülkenin dikkatini üzerine çekti. Bir yıl önce gerçekleşen Shaheen Bagh protestolarına o kadar sempatik yaklaşmayan kesimlerden de

destek aldı. Protestolar, çiftçileri destekleyen çok sayıda kişiyi eylemlerin devam ettiği yerlere çekti. Buralar, ortak mutfaklar, ürpertici Kuzey Hindistan kışıyla mücadele etmek için kurulan kamplar ve bağımsız haber yayıncılığının hayata geçirildiği küçük yerleşim birimlerine dönüştü.

Çiftçiler, üç çiftlik yasaının tamamen yürürlükten kaldırılmasını, devlet tedarikinin kabul edilebilir asgari destek fiyatlarla uygulanmasını ve yakıt ile elektrik giderleri için destek talep ediyor. Protestolar, hükümeti çiftçi temsilcileriyle istişareye zorlayacak kadar destek topladı ama on bir tur devam eden görüşmelerden herhangi bir sonuç çıkmadı. Gösterilerin yapıldığı alanlarda, çoğu intihar eden yaklaşık 70 çiftçi hayatını yitirdi. Hükümet, protestoları etkisiz hale getirmek için her zamanki hilelerini denedi. Devlet destekli medya, çoğunluğunu Sihlerin oluşturduğu protestocu çiftçileri Khalistanlı ve dolayısıyla ayrılıkçı ve vatansever karşıtı olarak göstermeye çalıştı.

26 Ocak'ta, Hindistan'ın 72. Cumhuriyet Bayramı'nda, protestocu çiftçiler Yeni Delhi'ye heybeti bir traktör yürüyüşü yaptı. Bu yürüyüş farklı yönlerden yüz binlerce traktörle yaklaşık bir milyon çiftçinin katıldığı tahmin ediliyor. Yürüyüş rotası konusunda Delhi polisi ile önceden yapılan görüşmelere rağmen, çiftçileri belirlenen yolları kapatan barikat ve otobüsler karşıladı. Çiftçiler barikatları aşmaya çalışırken, polis çiftçilere cop ve biber gazıyla saldırdı. Bazı yerlerde çiftçiler misilleme yaptı, birkaç çiftçi ve polis yaralandı. Barikata çarpan bir çiftçinin traktörü devrildi ve hayatını kaybetti. Bazı protestocular Eski Delhi'deki Kızıl Kale'ye baskın düzenledi ve Kızıl Kale'de Sih bayrağı olan Nishan Sahib'i göndere çekti.

26 Ocak, çiftçi hareketi için bir gerileme günü oldu. Hindistan'da Gandhi liderliğindeki sömürge karşıtı mücadele, şiddet içermeyen eylem ve pasif direniş biçimleriyle kutsana geldi hep. Gandhi, İngilizlere karşı direnişte güç kullanılmasının ruhani az gelişmişliğin bir işareti olduğu kanaatindeydi; bunun yerine, yurttaşlarını zalimin vicdanına başvurmaya zorluyordu. Böylesi "güvenli" bir direnişin hem uluslararası hem de Hindistan içinde burjuva düzenin koruyucuları tarafından kutsanması ve Gandhi'nin tanrılaştırılması şaşırtıcı değil. Neticede, bu kadar yüksek bir ahlak çitası zalimlere değil, sadece direnenlere uygulanıyor. Gandhi direnişinin kalıntıları yüzünden, mutlak pasif direnişin üstün standartlarını karşılamayan herhangi bir protesto hareketi halkın gözünde

meşruiyetini yitiriyor. Çiftçilerin protestoları da aynı kaderle karşılaştı.

26 Ocak'tan sonra, haber kanalları, Kızıl Kale'ye saldıran protestocuları ABD'de Ocak ayının başlarında Beyaz Saray'ı ele geçiren beyaz ırkın diğer ırklardan daha üstün olduğuna inanan kimselerle karşılaştırarak öfkeli protestocuların kamu mallarına verdiği zarardan yakındı. Sendika liderleri şiddetten kendilerini ayırdı; çiftçilerin mutabık kalınan yürüyüş planından ayrılması ve Kızıl Kale'yi ele geçirmeye çalışmasında onları buna teşvik eden dış güçlere işaret etti. Sendika liderlerinin hasar kontrolüne yönelik çabalarına rağmen, devlet bunu hareketi bastırma fırsatı olarak değerlendirmiş görünüyor. Polis, hareketin birçok sendika ve siyasi liderine karşı davalar açtı. Bu yazı kaleme alındığı sırada, çiftçileri geri dönmeye zorlamak için protestoların sürdüğü eylem alanlarına çok sayıda polis konuşlandırıldı ve protestoculara karşı göz yaşartıcı gaz kullanıldığına dair bilgiler geliyor. Durum gergin ve hızla gelişiyor.

Daha geniş siyasetle ilişkiler

Ölçeği eşi benzeri görülmemiş olsa da hem çiftçi protestoları hem de genel işçi grevlerinin bazı sınırları var. Süresiz oturma eylemine çeşitli eyaletlerden çiftçiler katılıyor ama çoğunluk olmasa bile protestoya katılan önemli sayıda çiftçi Pencap, Haryana ve batı Uttar Pradesh'ten. Bunlar, hali hazırda asgari destek fiyatının işlediği tahıl tedarikine sahip eyaletler ve bu nedenle, bu eyaletlerdeki çiftçiler, ülkenin en iyi durumda olanları ve en fazla kaybedecek şeyi olanlar. Diğer

eyaletlerdeki çiftçiler zaten tahıllarını özel tüccarlara satıyorlar ve açıkladığı takdirde asgari destek fiyatı daha iyi durumda olan eyaletlere kıyasla önemli ölçüde daha düşük.

Daha genel olarak, asgari destek fiyatının yükseltilmesi talebi, gıda tahıllarının sattığından fazlası almayan küçük ve marjinal çiftçiler ve topraksız işçiler için çok anlamlı değil. Devam eden protestolar, tüm tarım işçisi sınıfını, özellikle topraksız işçileri değil, tarımsal küçük üreticilerin elit kesimlerini temsil ediyor.

Toprak sahibi tarımsal üreticiler ile topraksız işçiler arasındaki ayırım, kısmen kast sistemine, mesleği doğuma bağlayan hiyerarşik sosyal sınıflara ayırma sistemine bağlanabilir.

Tarihsel olarak, üst kastlar, toplumsal artık ürünü ve toprağın da dahil olduğu üretim araçlarını kontrol etti, alt kastlar ise el emeğine mahkûm oldular. Üst kastlar, tarih-

sel ayrıcalıklarını düzenli, maaşlı istihdama çevirebildiler. Doğrusu, örgütlü grev eylemleri yapmanın mümkün olduğu türden işleri üstlenmiş oldular. Kast hiyerarşisinin en altında yer alan Dalitler veya eski deyişle dokunulmazlar, tarım işçiliği dışında büyük ölçüde kayıt dışı sektörde güvencesiz günlük ücretli işlere mahkûm bırakıldı. Onlar, her iki örgütlü grev eyleminden de dışlanıyorlar ve sınıf ayrımının diğer ucunda yer alarak protestocu çiftçilerden ayrılıyorlar.

Genel işçi grevi ve çiftçi protestoları, daha güvencesiz koşullarda olan işçi sınıfının büyük kesimlerini dışlasa da Modi'nin sermaye yanlısı politikalarına karşı ilerici bir muhalif hareket. Modi'nin neoliberal politikaları ve Hindutva gündeminin birleşimiyle yüzleşmek için tüm çalışan sınıfların ve ötekileştirilmiş grupların daha geniş bir ittifakına ihtiyaç var.

Faşizme karşı mücadele stratejisinin belirleyici tarzı kuşkusuz birleşik antifaşist halk hareketinin gelişimi ve faşizmi yere serecek bir silahlı halk ayaklanması düzeyine sıçratılması olabilir. Birleşik antifaşist halk direniş çok değişik biçimlerden, çarpışmalarda geçerek o düzeye ulaştırılabilir. Birleşik antifaşist halk direnişi faşizmin izniyle değil, faşizme karşı ve faşizme rağmen gelişebilir, böyle olduğu içindir ki, “fiili meşru mücadele” onun tarzıdır. Faşizme karşı mücadele edenlerin bu bilinçle donatılmaları, hakeza birleşik antifaşist halk direnişinin öncüsü, örgütleyici kadroların bilinç açıklığı ve kavrayışı önemlidir.